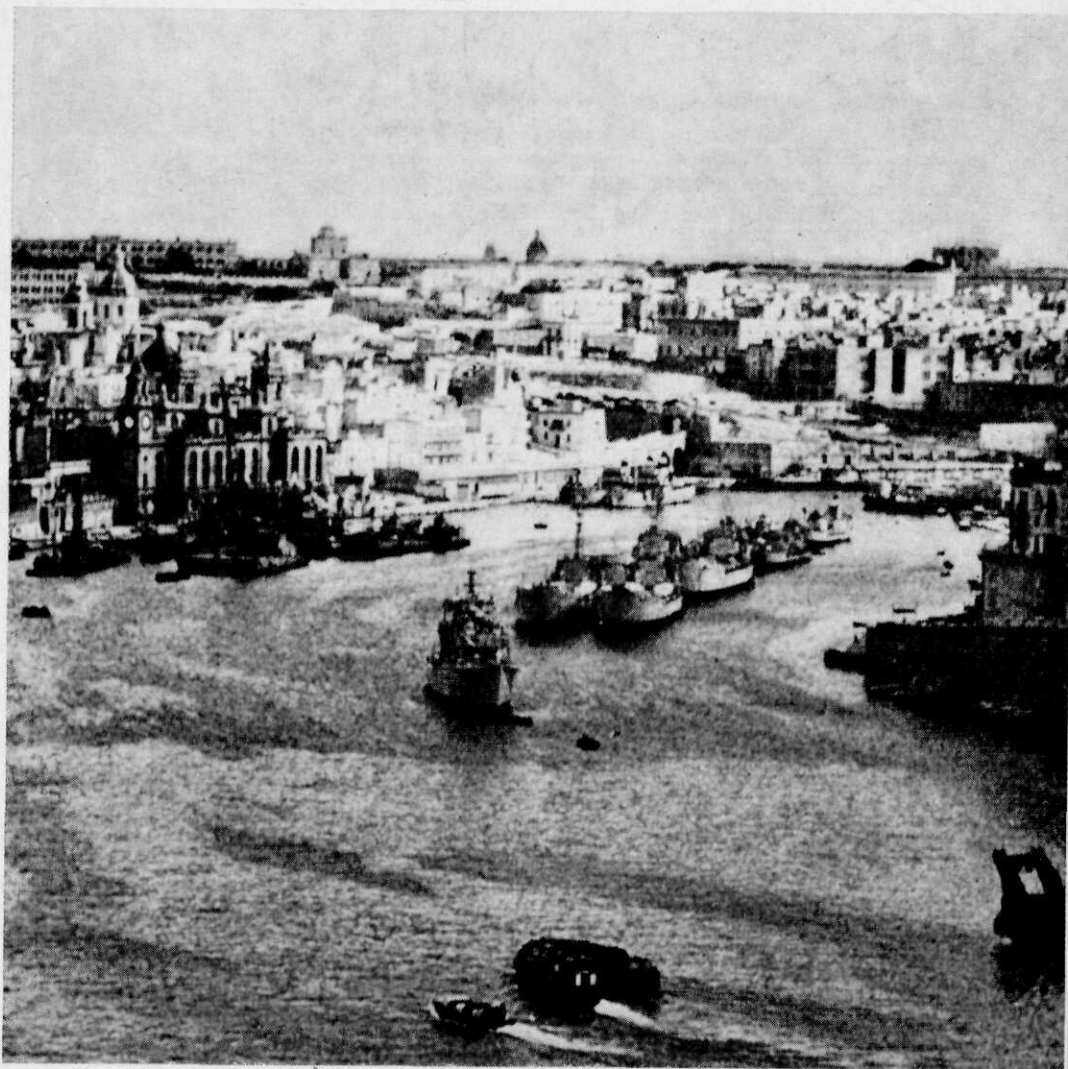

militaire spectator

WAARIN OPGENOMEN
DE OFFICIËLE
MEDEDELINGEN VAN
DE KONINKLIJKE
LANDMACHT EN DE
KONINKLIJKE
LUCHTMACHT

De haven van La Valetta op Malta

(zie het artikel op blz. 231)

militaire spectator

MAANDBLAD

waarin opgenomen de officiële mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht

UITGAVE:

Koninklijke Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap

HOOFDREDACTEUR:

F. Touber
Brigade-Generaal der Infanterie

ADJ.-HOOFDREDACTEUR:

M. W. A. Weers
Kolonel van de Koninklijke Luchtmacht

REDACTEUREN:

R. A. Hengsdijk
Luitenant-Kolonel van de Koninklijke Luchtmacht

G. A. Numan
Luitenant-Kolonel der Fuseliers

F. Schouten
Kolonel der Infanterie

ir. T. A. van Zanten
Generaal-Majoor van de Technische Staf

CORRESPONDENTIE:

Adm. Militaire Spectator,
p/a Bureau Voorlichting MvD,
Spui 32, Den Haag.
Tel.: (070) 72 14 64

ABONNEMENTEN:

f 20,— per jaar
buitenland f 25,— per jaar
losse nummers f 2,50

ADVERTENTIES

Kagerdreef 116, Sassenheim
Tel.: (02522) 1 29 31

Contractprijzen op aanvraag

NADRUK VERBODEN

inhoud

-
- 200 Officiële mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht
-
- 201 Onderwerpen van militaire prijsvragen
-
- 202 Herziening van het onderwijs aan de Hogere Krijgsschool, door M. G. Woerlee, Luitenant-Kolonel der Infanterie
-
- 207 De Sovjet-luchtlandingstroepen, door E. van Veen, Majoor van de Koninklijke Luchtmacht
-
- 212 Ontwikkelingen op het gebied van de bevelvoering, door C. Brouwer, Majoor der Genie
-
- 225 De noodzaak van lichamelijke oefening en sport in de Koninklijke Landmacht, door L. C. A. van der Wee, H. J. Kok en R. N. Kuitems, Majoors voor Bijzondere Diensten, resp. Kapitein voor Speciale Diensten der Infanterie (II, vervolg van blz. 89)
-
- 231 Malta, door J. R. Evenhuis
-
- 233 Nieuwe uitgave
-
- 234 De Rode Jeugd, door D. Stevens, Kapitein voor Speciale Diensten der Artillerie
-
- 236 Naar een stoutmoedige organisatie, door M. H. Akkerman, Majoor van de Koninklijke Luchtmacht
-
- 241 Uit de vakpers
-

OFFICIELE MEDEDELINGEN

KONINKLIJKE LANDMACHT - KONINKLIJKE LUCHTMACHT

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders

LaO 72002(81/15t)/LuO 72502(81/15s). Voorschrift reizen en oefeningen buitenland (ROB).

LaO 70018(51.2/95)/LuO 70514(51.2/74). Gewetensbezwaren tegen de vervulling van militaire dienst (herdruk).

LaO 72003(4 motorvoert./5)/LuO 72503(4 motorvoert./4). Slepen van militaire voertuigen.

LaO 72004(91.1/26)/LuO 72504(91.1/24). Onderscheidingsvlag staatssecretaris van defensie.

LaO 72005(55.1/9j)/LuO 72505(55.1/9j). Wijziging boekwerk Regelingen inkomsten militairen Koninklijke

Landmacht en Koninklijke Luchtmacht.

LaO 72006(86/11). Regeling berichtenverkeer, niet van toepassing in geval van oorlog.

Lumed 507-72(78/137). Studie in de rechtsgeleerdheid van beroepsofficieren der Koninklijke Luchtmacht.

Lumed 508-72(78/103h). Studie aan academie voor lichamelijke opvoeding officieren voor speciale diensten der Koninklijke Luchtmacht.

Lumed 509-72(78/50q). Hogere tech-

nische vorming van officieren der Koninklijke Luchtmacht cursus 1972.

Lumed 510-72(51.15/89). Verlof en bewegingsvrijheid voor militairen behorend tot de luchtmachtbeveiligings-eenheden.

Lamed 007-72(55.17/82)/Lumed 511-72(55.17/79). Makelaarscourtage.

Lamed 008-72(51.15/93). Bewegingsvrijheid Pinksteren, Kerstmis en de jaarwisseling voor militairen, behorende tot de Koninklijke Landmacht, die in Nederland hun dienst verrichten.

De aandacht wordt erop gevestigd, dat officieren, die maandelijks van Rijksweg de „Militaire Spectator” ontvangen, bij wijziging van hun adres, dit **schriftelijk** kenbaar dienen te maken bij het Ministerie van Defensie, Afdeling Voorlichting, Spui 32, 's-Gravenhage.

Mededelingen van het Commando Opleidingen Koninklijke Landmacht

Wijzigingen op VS 2-1104 (Indelingsadviezen, bekwaamheidseisen en opleidingsgangen).

Deel 1. Functiecode. 11e opgave van wijzigingen.

Deel 3. Onderofficieren. 8e opgave van wijzigingen.

Deel 4A. Korporaals/soldaten, vakgebied A t/m G. 8e opgave van wijzigingen.

Deel 4B. Korporaals/soldaten, vakgebied H t/m Z. 9e opgave van wijzigingen.

Bovenstaande wijzigingen zijn o.m. noodzakelijk gebleken door de herstructurering in de diverse opleidingscentra, centralisatie van de rijopleiding onder het ROC en herziening van de opleidingsduur waardoor verlenging c.q. verkorting daarvan heeft plaatsgevonden.

3e Opgave van wijzigingen VR 7-570 (GMR 120 mm, voortgetrokken, HB, Rayé). Deze wijziging heeft hoofdzakelijk betrekking op de beveiliging van de trekinstallatie van een voertuig.

2e Opgave van wijzigingen op VS 9-827 (Handgranaten). Deze wijziging bevat, behalve enkele kleine verbeteringen, een aanvulling eisen

buitengewoon geoeffend handgranaatwerper.

3e Opgave van wijzigingen op VS 9-513 (Pistool M46 Browning FN, 9 millimeter H.P.). Door deze wijziging wordt de schietopleiding met het pistool M46 aangepast aan de huidige opleidingsgang.

VS 17-227/1. Handboek Schutter/lader Centurion. Door het verschijnen van dit nieuwe voorschrift is VS 2-1350/B2 komen te vervallen. Het doel van dit voorschrift is: te dienen als leidraad bij de wapen- en schiettechniek en het kan als zodanig door de tankbemanning worden gehanteerd.

Onderwerpen van militaire prijsvragen

* * Reeds eerder werd de aandacht gevraagd * voor militaire prijsvragen [1]. Vooral in Engelse en in Nederlandse militaire kring kwam, en komt het, veel voor dat hete hangijzers van militair-strategische, tactische of technische aard op deze wijze worden voorgelegd aan degenen die zich in dit verband de nodige inspanning willen getroosten. Het lanceren van vraagstukken van militair-sociologische aard in prijsvraagvorm heeft tot heden slechts sporadisch plaats gehad; het is ook nauwelijks nodig, gezien de stortvloed van publicaties over deze onderwerpen.

In het Verenigd Koninkrijk zijn voornamelijk ter zake actief de *Royal United Services Institution* (een jaarlijkse Prize Essay Competition) en *The Army Quarterly and Defence Journal* met jaarlijks twee prijsvragen (The Bertrand Stewart Prize Essay en The George Knight Clowes Memorial Prize Essay).

In Nederland schrijft de Koninklijke Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap thans weer regelmatig prijsvragen uit en tracht mede daardoor haar doelstelling (verspreiding van heldere begrippen omtrent krijgsg zaken) te realiseren. Het is waar, dat de vereniging het in het verleden op dit gebied wel eens heeft laten afweten; tussen 1890 en 1929 waren er geen prijsvragen [2] en ook na de Tweede Wereldoorlog heeft het lang geduurd voordat van activiteit in dit opzicht sprake was. Doch de laatste jaren worden weer regelmatig initiatieven genomen en mogen haar prijsvragen zich verheugen in een toenemende belangstelling. Aan de bekroonde inzendingen van 1969 (onderwerp „Integratie van krijgsmachtdelen”) en van 1970 (onderwerp „Vrijwilligers of dienstplichtigen”) werd aandacht besteed in de dagbladpers. Het resultaat van de prijsvraag 1971 (onderwerp „Doel en plaats van de automatisering in de krijgsmacht”) is bekend en thans ter perse; dat van prijsvraag 1972 (onderwerp „Vorming van kandidaten voor militaire topfuncties”) dient te worden afgewacht.

„Krijgswetenschap”, die o.a. in verband met de aan onze huidige dienstplichtregeling verbonden

sociale onrechtvaardigheid in het jaar 1970 de vraag „Vrijwilligers of dienstplichtigen” aan de orde stelde, heeft zich in de vorige eeuw eveneens bemoeid met het toen geldende, sociaal eveneens onrechtvaardige remplaçantenstelsel [3]. Voor de afschaffing van dat stelsel, evenals voor de afschaffing van de loting, was een politieke beslissing nodig.

Ter vergelijking enkele recente prijsvraagonderwerpen in het Verenigd Koninkrijk: „De militaire taken in de toekomst (1980) en de daarvoor nodige mankracht en uitrusting”; „De toekomst van verticaal opstijgende en landende gevechtsvliegtuigen”; „De militaire betekenis van Automatic Data Processing”; „De Engelse bijdrage aan het Centraal-Europese front”; „Hoe kunnen de thans hoofdzakelijk in Europa gestationeerde Engelse strijdkrachten hun in overzeese gebieden opgedane ervaring — ook ten behoeve van de geallieerden — ten nutte maken?”

Een experiment, ondernomen ... *to encourage original thought and good writing on military topics*, toont de George Knight Clowes Memorial Prize Essay 1972 [4]. De deelnemers aan de prijsvraag, die niet ouder dan 36 jaar mogen zijn, krijgen geen onderwerp. Zij dienen zelf een onderwerp te kiezen, dat van constructieve waarde dient te zijn voor de oplossing van een bestaand of een zich in de toekomst voordoend militair probleem. Kennelijk wil men het mes van twee kanten laten snijden: het doen signaleren en oplossen van een probleem en het ontwikkelen van schrijverseigenschappen.

Een verschil tussen de Engelse en de Nederlandse prijsvragen is ten slotte, dat bij de beoordeling van de Engelse inzendingen steeds een vertegenwoordiger van de minister van defensie wordt ingeschakeld.

Literatuur

1. *Mil. Spect.* **138**(1969)(7)303.
2. J. J. de Wolf — *Mars in Cathedra 1865-1965*. A. Sijthoff N.V., Den Haag (1965)62.
3. Zie 2, blz. 76.
4. *Army Quart. & Def. J.* (1972)(2)260.

Herziening van het onderwijs aan de Hogere Krijgsschool

M. G. Woerlee

Luitenant-Kolonel der Infanterie

De inhoud en de inrichting van de opleidingen die aan de Hogere Krijgsschool (afb. 1) worden gegeven, zijn dit jaar aan een aantal veranderingen onderhevig. Deze veranderingen vinden, resp. vonden, met name in de Cursus Stafdienst en in de Hogere Militaire Vorming (HKS) plaats.

Aangezien de genoemde opleidingen voor vele officieren van belang kunnen worden geacht, worden aan deze onderwijsherziening twee artikelen gewijd. Hierbij is niet volstaan met een beschrijving van de feitelijke inhoud van beide herziene opleidingen, doch is tevens een aantal overwegingen en achtergronden weergegeven die tot de nieuwe constructie hebben geleid.

In 1960 vond op de KMA een ingrijpende onderwijsherziening plaats en werd de wetenschappelijke vorming ingevoerd. Het zal duidelijk zijn dat te zijner tijd eveneens een onderwijsherziening aan de HKS diende plaats te vinden en wel op het tijdstip dat de KMA-officieren die de nieuwe KMA-opleiding hadden ontvangen, de Cursus Stafdienst zouden gaan volgen. Aangezien na de Cursus Stafdienst een aantal officieren tot de Ho-

gere Militaire Vorming (HKS) wordt toegelaten, lag hiermee tevens het tijdstip van de onderwijsherziening in deze hogere vorming vast.

In 1969 ontving de aftredende Gouverneur van de Koninklijke Militaire Academie, Luitenant-Generaal A. V. van den Wall-Bake, van de Chef van de Generale Staf het verzoek een advies op te stellen ter zake van een noodzakelijke aanpassing van het onderwijs op de HKS.

Op grond van de adviezen van de vroegere Gouverneur KMA en in aanmerking genomen de aanbevelingen van de Directeur HKS en de Adviesraad HKS¹, stelde de CGS in april 1970 de *Stuurgroep Herziening Structuur en Onderwijs HKS* in (hierna aangeduid met de Stuurgroep). De taak van de Stuurgroep luidde (verkort) als volgt.

Geef aanbevelingen met betrekking tot de inhoud van het onderwijs aan de HKS, waarbij rekening dient te worden gehouden met:

¹ De Adviesraad HKS is een raadgevend college ten behoeve van de Directeur HKS; in het college hebben o.m. drie hoogleraren en het Hoofd Onderwijs HKS zitting.

Afb. 1 De Hogere Krijgsschool is sedert november 1951 tijdelijk ondergebracht in twee gebouwen van de Frederik-kazerne in Den Haag

- a. de aard en de inhoud van die functies, waarvoor een hogere militaire vorming is vereist,
- b. de relevante carrièregegevens, en
- c. het niveau van de officieren, afkomstig van de KMA (nieuwe opleiding).

Medio 1971, resp. medio 1972 diende de inhoud van de Cursus Stafdienst en de Hogere Militaire Vorming te zijn vastgesteld, goedgekeurd en ingevoerd.

De *samenstelling* van de Stuurgroep was als volgt: Directeur HKS (voorzitter), Hoofd Onderwijs (plaatsvervangend voorzitter), vertegenwoordigers van de Opperofficier Personeel/KL, de Kwartiermeester-Generaal en de afdeling Operatiën/Opleiding van de Generale Staf (leden), alsmede een secretaris. De voorzitter van de Stuurgroep werd gemachtigd ad-hocwerkgroepen in te stellen.

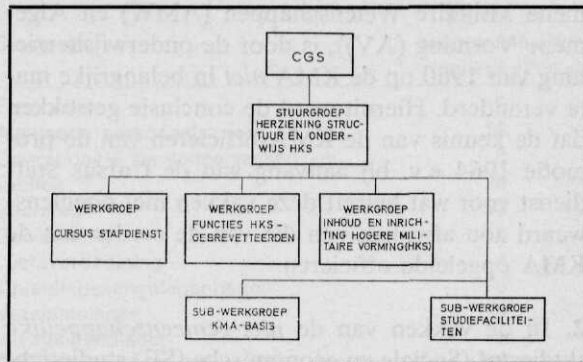
Aanpak

De Stuurgroep analyseerde de haar gegeven opdracht en onderkende als *deeltaken*:

- het voorstellen van de algemene karakteristiek van de toekomstige hogere vorming, zulks op grond van een, zo nodig opnieuw geformuleerde, doelstelling;
- na goedkeuring van de doelstelling en de algemene karakteristiek door de CGS, het bepalen van de feitelijke inhoud en (detail)inrichting van de Hogere Militaire Vorming aan de HKS;
- herziening van de Cursus Stafdienst, eveneens gebaseerd op een (zo nodig opnieuw te formuleren) doelstelling.

Ten einde deze deeltaken te kunnen uitvoeren, diende bij voorkeur te worden beschikt over bepaalde informatie die kon worden verkregen door:

- een inventarisatie en een functieanalyse van de door de HKS-gebrevetteerden te vervullen functies;
- een globale functieanalyse van de door niet-gebrevetteerde KMA-officieren na de Cursus Stafdienst te vervullen functies;
- gegevens te verzamelen met betrekking tot het geplande algemene carrièreverloop van HKS-gebrevetteerden na 1974;
- een analyse van de KMA-studie-inhoud en de op de KMA toegepaste onderwijs- en studiemethoden, voor zover deze van invloed zouden kunnen zijn op het onderwijs bij de Cursus Stafdienst en bij de Hogere Militaire Vorming aan de HKS.

Afb. 2 Organisatie Stuurgroep en (sub)werkgroepen tijdens de onderwijsherziening aan de Hogere Krijgsschool

Met andere woorden: de analyse kwam erop neer, dat de Stuurgroep wenste te weten waarvoor (welke functies) de Cursus Stafdienst en de Hogere Militaire Vorming dienden op te leiden, met welke „bagage” de sedert 1964 aan de KMA afgestudeerde officieren op de HKS zouden arriveren en welke studiemethoden zij zich op de KMA hadden eigen gemaakt.

Door de Stuurgroep werd een aantal werkgroepen en subwerkgroepen ingesteld, ten einde de eerder genoemde taken te laten uitvoeren (afb. 2).

De subwerkgroep KMA-basis kreeg onder meer tot taak om — in nauwe samenwerking met de KMA — een inventarisatie te verrichten van dié elementen van de KMA-studie, die een gemeenschappelijke basis vormen voor zowel de Cursus Stafdienst als de Hogere Militaire Vorming aan de HKS (de KMA kent namelijk drie verschillende (hoofd)studierichtingen, waarin weer een aantal differentiaties voorkomt).

Voorts diende de niet-gemeenschappelijke studiestof, die desondanks tóch van invloed zou kunnen zijn op de inhoud van de Hogere Militaire Vorming aan de HKS, te worden geanalyseerd.

De uitkomsten hiervan zouden immers de nodige gegevens voor het verlenen van vrijstellingen voor bepaalde vakken op de HKS moeten verschaffen. Ook de op de KMA gebezigde onderwijs- en studiemethoden dienden te worden gezien, ten einde te kunnen bepalen of en in hoeverre de tot op heden op de HKS gebezigde methoden zouden moeten worden aangepast.

De bevindingen van de subwerkgroep KMA-basis kunnen verkort als volgt worden weergegeven.

1. De inhoud van de *gemeenschappelijke studiestof* (de vakken behorende tot de gebieden Alge-

mene Militaire Wetenschappen (AMW) en Algemene Vorming (AV)), is door de onderwijsherziening van 1960 op de KMA niet in belangrijke mate veranderd. Hieruit werd de conclusie getrokken dat de kennis van de KMA-officieren van de promotie 1964 e.v. bij aanvang van de Cursus Stafdienst voor wat betreft deze vakken niet noemenswaard zou afwijken van die van de eerder aan de KMA opgeleide officieren.

2. In de vakken van de *niet-gemeenschappelijke* studiestof (Sociale en economische (SE) studierichtingen en Administratieve en economische (AE) studierichting) worden uiteenlopende kennisniveaus bereikt.² In vergelijking met de huidige Hogere Militaire Vorming (HKS) blijkt dit in sommige vakken op de KMA hoger, in sommige ongeveer gelijk en in een aantal vakken lager te zijn. Deze per vak verkregen uitkomsten dienen onder meer voor het bepalen van het aanvangsniveau op de Hogere Militaire Vorming (HKS) en voor het aldaar te voeren vrijstellingenbeleid.

3. Voor wat betreft de onderwijs- en studiemethoden die op de KMA in de praktijk worden toegepast blijkt bij de AMW en de AV-vakken (zie punt 1) de nadruk op hoor-/responsiecolleges te liggen (80%). De verhouding hoorcolleges—werkcolleges ligt bij de SE-studie en de AE-studierichting resp. op 65—35% en 50—50%. Bovendien wordt in het algemeen alleen in de ochtenduren college gegeven; de middag- en avonduren staan ter beschikking voor o.m. zelfstudie. Deze constatering leidt bij de herziening van de Cursus Stafdienst en de Hogere Militaire Vorming (HKS) tot hervormingen in de dagindeling en tot veranderingen in een aantal collegevormen.

4. Van de nieuw opgeleide KMA-officieren mag een zogenoemde wetenschappelijke instelling (habitus) worden verwacht (zelfstandig bronnenonderzoek, een objectieve en kritische instelling, een wetenschappelijke benadering van problemen, enz.).

De herziening van de Cursus Stafdienst

Een tweede werkgroep, die door de Stuurgroep werd ingesteld, was de werkgroep Cursus Staf-

² De Technische studierichtingen kunnen — m.u.v. de niet-gespecialiseerde technische vakken — buiten beschouwing blijven, omdat de gedoopte stof geen directe relatie met de inhoud van de Cursus Stafdienst en van de Hogere Militaire Vorming (HKS) vertoont.

dienst. Deze werkgroep kreeg tot taak de inhoud en inrichting van de Cursus Stafdienst te herzien, uitgaande van de volgende doelstelling.

Het geschikt maken voor het in oorlogs- en vredetijd vervullen van staffuncties die niet door gebrevetteerde officieren behoeven te worden vervuld.

Het leggen van een grondslag voor het vervullen van commandofuncties over eenheden op bataljons- en overeenkomstig niveau.

Het verschaffen van een gelegenheid tot het toetsen van de potentiële geschiktheid voor het volgen van de studie Hogere Militaire Vorming (HKS) en andere, door de minister vast te stellen, studiën.³

De werkgroep Cursus Stafdienst diende van de eerder genoemde onderzoekresultaten van de subwerkgroep KMA-basis gebruik te maken.

De werkgroep volbracht haar taak in twee fasen. Aan het einde van de eerste fase werden in een interimrapport aanbevelingen gedaan omtrent de algemene opzet (globale inhoud en duur) van een vernieuwde Cursus Stafdienst.

De algemene opzet en globale inhoud werden gebaseerd op door de werkgroep geformuleerde *algemene eisen* te verbinden aan „*niet-gebrevetteerde functies*”, welke functies worden bekleed na afloop van de Cursus Stafdienst. In deze functies zijn de volgende drie groepen te onderscheiden.

— *Toegevoegde staffuncties op constituerend/dirigerend niveau.* Hieronder worden alle toegevoegde staffuncties begrepen bij de Generale Staf, de DOOP/KL, de DKMG, de DAD, de Staf BLS en het COKL.

— *Toegevoegde staffuncties bij operationele eenheden.* Hieronder worden de toegevoegde staffuncties begrepen bij het legerkorps, de divisies, de brigades en de staven van de territoriale bevelhebbers.

— *Zelfstandige staffuncties op bataljons- en overeenkomstig niveau voor wat betreft het niet-wapentechnische gedeelte.*

In overleg met de staven van de verschillende bevelsniveaus werden vervolgens voor elk van de hierboven genoemde functiegroepen *algemene functie-eisen* opgesteld. Deze algemene functie-eisen werden daarop omgezet in eisen m.b.t. *kennis, inzicht en vaardigheden* waarover de desbetreffende staffunctionarissen dienen te beschikken.

³ Landmachtorder nr 71029, code 78/382.

(De voor elke afzonderlijke functie eventueel nodige *gespecialiseerde* kennis en vaardigheden kunnen uiteraard *niet* op een (algemene) Cursus Stafdienst worden bijgebracht.)

Uit de functie-eisen werden ten slotte de *opleidingseisen* geformuleerd, die op hun beurt de inhoud van de Cursus Stafdienst dienden te bepalen.

Een andere factor van invloed op de nieuwe opzet van de Cursus Stafdienst was de behoefte om — in navolging van de op de KMA door de cursisten ervaren studiemethoden — nadruk te leggen op de door de cursisten te verrichten zelfstudie. In de nieuwe opzet werd — op grond van de noodzakelijk geachte inhoud, de aanbevolen studiemethoden en het opnemen van nieuwe onderwerpen, zoals de oriëntatiecursus „Automatisering voor stafofficieren” — een verlenging van de Cursus Stafdienst tot 18 oefenweken noodzakelijk (duur voorheen 12 weken). De Stuurgroep verkreeg op haar interimrapport de goedkeuring van de CGS, waarna met de tweede fase, de detailuitwerking van het cursuspakket, kon worden begonnen.

De nieuwe Cursus Stafdienst

Na de uitwerking en de formele goedkeuring daarvan door de CGS ziet de Cursus Stafdienst er nu, in grote trekken, als volgt uit.

1. Inhoud

Hiervoor wordt verwezen naar de nevenstaande tabel.

2. Dag- en weekrooster

Dagelijks zijn er 6 geprogrammeerde collegeperiodes van elk 45 minuten. Per dag worden in beginsel niet meer dan drie onderwerpen/vakken behandeld. Met uitzondering van de maandag vangen de colleges 's ochtends om 08.00 uur aan. Op zaterdag wordt geen college gegeven. De middagen en avonden zijn ter beschikking voor opdrachten in syndicaatsverband, voorbereiding op de colleges van de volgende dag(en) en zelfstudie. Gedurende de „buitenoefeningen” vervallen de naar eigen inzicht te besteden studiemiddagen en voor een deel ook de eigen studietijd 's avonds.

3. Cursusperiode

De Cursus Stafdienst vindt eenmaal per jaar plaats en wel van februari tot half juni. De duur is 18 oefenweken, hetgeen in de praktijk neerkomt op 4½ maand.

Studievak	Aantal geprogrammeerde college-uren
Economie	6
Algemene personeelszaken	16
Operationele personeelszaken	8
Tactiek	29
Vuursteun	32
Geniesteun	16
Luchtverdediging	4
Opleidingsaangelegenheden	16
Verplaatsingen	19
Inlichtingendienst	9
Operationele logistiek	21
Basislogistiek	17
Militaire bevelvoering en besluitvorming	29
Verhandelingen	17
Vergaderen	10
Administratieve stafaangelegenheden	4
Automatisering (oriëntatie)	30
Netwerkplanning	10
Militaire organisatie	10
Verbindingssteun	25
Algemene vorming/vormingsaspecten	26
Militair recht	12
Oriëntatie Koninklijke Marine en Koninklijke Luchtmacht	4
Sport	18
Oefeningen in het terrein en op de kaart *	144
Totaal	532 uren

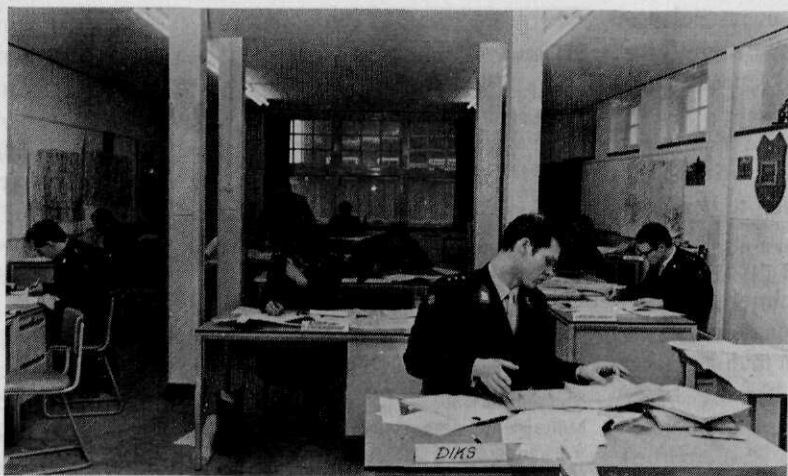
* De twee oefeningen in het terrein vinden ook in de middag- en ten dele in de avonden plaats, zodat bij het aantal geprogrammeerde uren 20 à 24 uren extra kunnen worden geteld.

4. Deelneming

In beginsel nemen KMA-officieren met de rang van kapitein, die een ouderdom in die rang van twee jaren bezitten, aan de cursus deel. In de praktijk nemen officieren van een zelfde KMA-promotiejaar tegelijkertijd aan de Cursus Stafdienst deel. Er wordt naar gestreefd de cursist vóór de Cursus Stafdienst een compagnies- of overeenkomstig commando te laten bekleden.

5. Aanwijzingsprocedure voor de Hogere Militaire Vorming (HKS)

De resultaten van de Cursus Stafdienst kunnen leiden tot een zg. „aanbeveling” voor het volgen van de Hogere Militaire Vorming aan de HKS. Deze aanbeveling wordt gegeven op grond van gegevens die gedurende de Cursus Stafdienst zijn verzameld en die doen vermoeden dat de hogere vorming met gerede kans op succes kan worden gevolgd (afb. 3). Deze eventuele aanbeveling krijgt de cursist van de Directeur HKS bij het eindbeoordelingsgesprek te horen en zij vormt een ambtsbericht voor de minister van defensie (lees OOP/KL). De

Afb. 3 Officieren van de Cursus Stafdienst tijdens een individuele toetsing

cursist richt — op basis van vrijwilligheid — een rekest tot de minister van defensie (OOP/KL) en verzoekt tot de Hogere Militaire Vorming te worden toegelaten. De minister beslist op grond van de hem ter beschikking staande gegevens (o.a. beoordelingen, ambtsberichten en de aanbeveling HKS) op het ingediende rekest. Een aanbeveling geeft, gelet op het vorenstaande, géén zekerheid dat op het rekest gunstig wordt beschikt; ondanks de aanbeveling kunnen bepaalde gegevens (bv. functiebeoordelingen) wel degelijk een beletsel vormen.

Indien de officier door de minister wordt aangewezen voor het volgen van de Hogere Militaire Vorming (HKS), gaat hij in beginsel naar de cursus die omstreeks begin augustus van hetzelfde jaar, als waarin de Cursus Stafdienst werd gevolgd, aanvangt. Tussen het einde van de Cursus Stafdienst en het begin van de Hogere Militaire Vorming (HKS) ligt dus een periode van ongeveer 6 weken. Deze periode dient o.m. voor het overdragen van de tot dan toe beklede functie, voor vakantieverlof, desgewenst een verhuizing, e.d.

Samenvatting

Een vergelijking van de herziene Cursus Stafdienst en de vroegere Cursus Stafdienst geeft een aantal verschillen te zien.

— Ten eerste de toeneming in het aantal geprogrammeerde college-uren in de vakken opleidings-aangelegenheden (+12), militaire bevelvoering en besluitvorming onder niet-operationele omstandigheden (+8), besluitvormings- en plannings-technieken (waaronder elementaire kennis van netwerkplanning, operations research, budgette-

ring en de oriëntatiecursus automatisering voor stafofficieren (+42), stafdienst (+16), en maatschappijwetenschappen (krijgsmacht, staat, maatschappij; en persoons- en leiderschapsvorming (+16).

— Voorts is een aantal uren in minder essentiële vakken komen te vervallen.

— Mede door de sterke uitbreiding van de tijd voor zelfstudie en het opnemen van nieuwe onderwerpen is de cursusduur thans ongeveer 20 kalenderweken, tegen 12 à 13 weken voorheen.

— Ondanks de langere cursusduur is de werkbelasting zeker niet minder geworden en het tempo — onder meer door kortere college-uren — is verhoogd.

De Cursus Stafdienst — in de herziene versie — is op 31 januari jl. begonnen. De eerste ervaringen lijken gunstig, alhoewel bijsturing op een aantal punten nog wel noodzakelijk zal zijn.

Bij het verschaffen van de terugkoppeling-informatie dienen, behalve de docenten, vooral de cursisten een belangrijk aandeel te hebben.

In het kader van de steeds vereiste verbetering van het onderwijs en in verband met het belang van een hoogwaardige „éducation permanente” van de KMA-officieren betekent de herziening van de Cursus Stafdienst — voor zover thans is te bezien — een belangrijke stap vooruit.

In een tweede, tevens slotartikel zal worden uiteengezet welke conceptie is ontwikkeld voor de Hogere Militaire Vorming (HKS).

De Sovjet-luchtlandingstroepen

E. van Veen

Majoor van de Koninklijke Luchtmacht

Eind vorig jaar maakte het Friesch Dagblad melding van een uitspraak van dr. A. Vondeling, dat de Sovjet-Unie over een enorme bewapening zou beschikken, die zeer offensief is ingesteld [1].

Eén exponent van het Sovjet-machtspotentieel wordt gevormd door een offensief wapen „par excellence”, nl. de luchtlandingstroepen. Hoewel het aantal luchtlandingsdivisies sedert de Tweede Wereldoorlog gelijk is gebleven, zijn hun uitrusting en transportvliegtuigen aanzienlijk verbeterd. Er verschijnen herhaaldelijk berichten in de pers omtrent luchtlandingsoperaties op grote schaal tijdens Sovjet-manoeuvres. Naar verluidt worden deze landingen vakkundig en met grote precisie uitgevoerd. Er is beslist voldoende reden om de Sovjet-luchtlandingstroepen onder de loep te nemen.

Vroeg begin

In 1930 voerde, tijdens een Sovjet-oefening, voor het eerst in de militaire geschiedenis een peloton een luchtlanding uit en veroverde een legerkorps-CP bij verrassing. Tien jaar later had de Sovjet-Unie de beschikking over twaalf eerste-lijns luchtlandingsbrigades.

Een terugblik op de inzet van Sovjet-paratroepen gedurende de Tweede Wereldoorlog wijst vooral op improvisatie.

In februari 1942 werd een parabrigade neergelaten achter het Duitse front bij Joeknov, met het doel een Sovjet-cavaleriekorps te versterken, dat in dit gebied was doorgebroken. Bij deze operatie werd blijk gegeven van vindingrijkheid en improvisatievermogen. Er lag bijna twee meter sneeuw, waardoor alle verkeer was lamgelegd. De parachutisten verlieten de vliegtuigen op zeer geringe hoogte, waarbij sommige soldaten zelfs zonder parachute in de diepe sneeuw moesten springen. Voorwaar de meest simpele vorm van luchtlanding! Onder de gegeven omstandigheden duurde het weken alvorens de indringers waren verdreven en de sa-

menhang van de Duitse verdediging kon worden hersteld.

In maart 1942 werd in de stelling bij Demjansk een luchtlanding uitgevoerd. De Duitsers werden verrast, maar slaagden toch erin te voorkomen dat hun hoofdkwartier werd overmeesterd. Opnieuw duurde het een hele tijd alvorens de Sovjet-parachutisten gevangen konden worden genomen. Sommigen doken onder en sloten zich aan bij de partizanen.

In 1943 werd een geslaagde luchtlanding uitgevoerd aan het zuidelijk front, bij Boekrin, waar de Sovjets over de Dnjepr een bruggehoofd vormden. Hoewel de geschiedenis van de Russische paratroepen in de Tweede Wereldoorlog niet bepaald indrukwekkend lijkt, hebben de Sovjets toch heel wat geleerd.

De periode na de oorlog tot 1969

Na de Tweede Wereldoorlog hebben de Sovjets hun luchtlandingstroepen sterk verbeterd, omdat ze de zwakheden onderkenden, nl. onvoldoende antitankwapens, slechte radioapparatuur en beperkte blindvliegmogelijkheden van de transportvliegtuigen.

Men startte met de massaproductie van de LI-2 (CAB) voor 26 parachutisten, spoedig gevolgd door de IL-14 (CRATE) voor 60 man [2]. Daarna kwam de AN-12 (CUB), uitgerust met navigatieradar en bewapend met twee 23 mm kanonnen in een staartkoepel [3]. Dit type kan op onverharde vliegvelden of strips landen [2] [11] (zie afb. 1 en de tabel).

Afb. 1 De AN-12 CUB kan 90 parachutisten vervoeren; actieradius maximaal belast 1500 km, economisch belast 2500 km

Transportvliegtuigen, geschikt voor luchtlandingsoperaties

Jaar	NAVO-code-naam	Type en nummer	Laadvermogen in kg	Vliegbereik in km	Aantal luchtlandings-soldaten	Blindvlieg-vermogen
1937	CAB	LI-2	3.000	640	26	slecht
1946	COACH	IL-12	3.000	1.250	30	slecht
1956	CRATE	IL-14	5.000	1.900	60	matig
1956	CAMP	AN-8	5.000	2.815	30	goed
1961	CUB	AN-12	20.000	3.400 ¹	90	goed
1965	COCK	AN-22	80.000	5.000 ²	120	zeer goed

¹ Met 10.000 kg en 1 uur reserve. ² Met maximumbelading.

In 1953 werden westelijke waarnemers verrast toen ter gelegenheid van de Sovjet-luchtmachttag een HOUND-helikoptereenheid landde en geschut, jeeps en infanteristen uitlaadde [2]. De HOUND-helikopter voor 14 man wordt geleidelijk vervangen door het nieuwere type HIP (MI-8) voor 28 man.

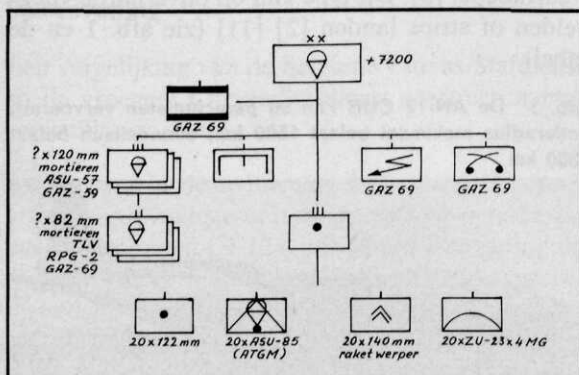
Voorts beschikt de Sovjet-luchtmacht nog over de grootste militaire helikopter ter wereld, de HOOK (MI-6), die kan worden ingezet voor het transporteren van troepen of zwaar materiaal (afb. 2).

De Sovjet-luchtlandingstroepen in de jaren '70

De Sovjets gaan ervan uit dat ook in een toekomstige oorlog behoefte zal blijven bestaan aan luchtlandingstroepen. Zij zullen zelfs een nog belangrijker plaats gaan innemen [3] [4] [12]. Werden de Sovjet-parachutisten tijdens de Tweede Wereldoorlog hoofdzakelijk ingezet ter ondersteuning van de landstrijdkrachten, thans is sprake van een onafhankelijke inzet. De huidige taken omvatten:

- het neutraliseren van vij kernwapeninzetmiddelen;
- het neutraliseren van lucht- en marinebases;
- het bezetten van belangrijke doelen in het vij achtergebied.

Afb. 3 De organisatie van een Sovjet-paradivisie

Afb. 2 De MI-6 HOOK helikopter kan 60 man luchtlandingstroepen vervoeren of een last van 12.000 kg en kan in alle weersomstandigheden opereren

In een totale oorlog zullen de Sovjet-paratroepen kernwapenaanvallen uitbuiten en vij gebieden bezetten waarin zich kernwapeninzetmiddelen bevinden of waarin zich belangrijke doelen bevinden, zoals rivierovergangen, bruggehoofden en (berg)passen. Ten einde in diepte een groot aantal paratroepen met succes te kunnen droppen, willen de Sovjets de vij luchtverdediging uitschakelen d.m.v. aanvallen met vliegtuigen en/of raketten en elektronische tegenmaatregelen [4].

Organisatie en uitrusting

Volgens betrouwbare bronnen beschikt de Sovjet-Unie thans over zeven parate luchtlandingsdivisies. Elke divisie bestaat uit 7200 man. De organisatie is in afb. 3 weergegeven. Ter vergelijking: de Verenigde Staten beschikken over twee luchtlandingsdivisies en één luchtlandingsbrigade, in totaal 35.000 man [5].

De Sovjet-luchtlandingstroepen staan thans onder bevel van Generaal Margelof en vallen rechtstreeks onder het ministerie van defensie. De Sovjetparatroepen beschikken momenteel over voldoende organieke antitankwapens (at-geweren, tlv's en draadgeleide projectielen van het type Sagger of Swatter), getrokken artillerie, aanvalsgeschut, meervoudige raketwerpers en luchtdoelkanonnen. Het aanvals/antitankgeschut van het type ASU-57 (afb. 4) kan per parachute worden

neergelaten; de ASU-85 (afb. 5) wordt ingevlogen [6].

De militaire luchttransportdienst (VTA)

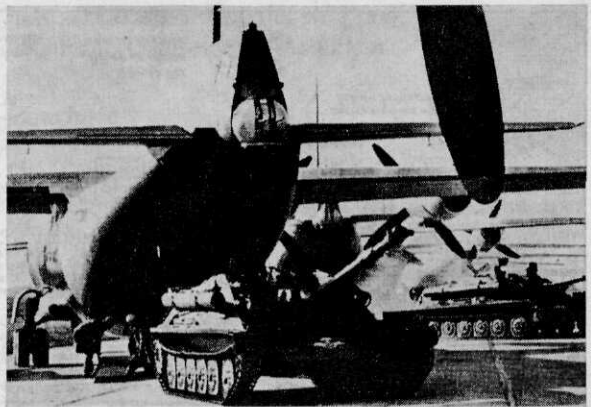
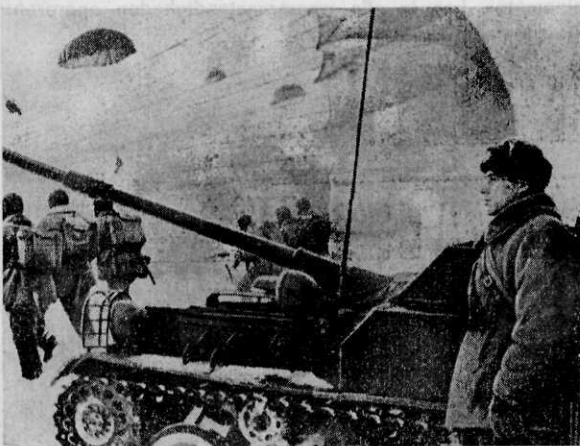
Het vliegtuigtype AN-12 (CUB) vormt in de getalsterkte van 800 de ruggegraat van de VTA. Volgens gezaghebbende bronnen kan de VTA tegelijkertijd twee divisies met inbegrip van ondersteunende eenheden over korte en middelbare afstanden vervoeren [5] [13]. De vervoercapaciteit zou nog kunnen worden opgevoerd door 280 vliegtuigen van AEROFLOT. Zes jaar geleden introduceerden de Russen de AN-22 (COCK), waarmee zware lasten over lange afstanden kunnen worden getransporteerd. De Sovjets ondervonden eerst moeilijkheden met dit vliegtuig, ten gevolge waarvan het zelfs aan de grond werd gezet. Nu schijnen de problemen te zijn overwonnen en men heeft 10 AN-22's in gebruik genomen, welk aantal nog zal toenemen. Met de invoering van dit vliegtuig zijn de strategische luchttransportmogelijkheden van de SU aanzienlijk verbeterd.

Momenteel heeft de VTA voor luchtlandingsoperaties de beschikking over de volgende types: IL-14 (CRATE), IL-24 (COKE), AN-12 (CUB), IL-18 (COOT) en, niet te vergeten, de AN-22 (COCK). Deze vliegtuigen zijn alle uitgerust met blindvliegapparaat. Bovendien zijn de Antonof-vliegtuigen voorzien van navigatieradar en in staat op onverharde vliegvelden of strips te landen [3].

Opleiding

De Sovjets hechten grote waarde aan de opleiding van hun luchtlandingstroepen. Zij volgen hierbij een traditie die nog van Soevorof stamt, wiens stel-

Afb. 4 De ASU-57, uitgerust met 57 mm antitankkanon, kan per parachute worden neergelaten

Afb. 5 De ASU-85 wordt ingevlogen; de ASU-57 en -85 zijn waargenomen met draadgeleide antitankraketten op de romp

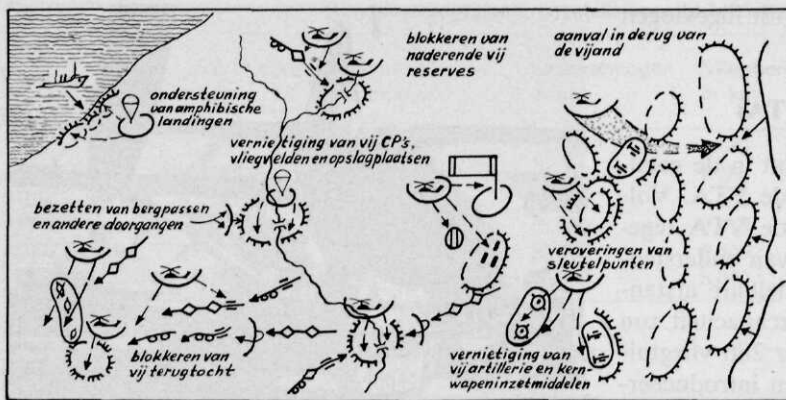
regel luidde: „Hard (zijn) in de opleiding = gemakkelijk in het gevecht”. Behalve de normale infanterieopleiding worden speciale oefeningen gehouden met o.m. gevechten bij duisternis, geforceerde afstandsmarsen, springen van zeer geringe vlieghoogte (100 m). Ook wordt bijzondere aandacht besteed aan het uitschakelen van vij tanks alsmede aan scherpschieten en handgranaatwerpen. Ten slotte vormt het beoefenen van het vuren vanuit de lucht door parachutisten een normaal punt op het oefenprogramma.

De individuele parachutist wordt aangemoedigd initiatief te tonen, zoals o.a. blijkt uit Russische militaire tijdschriften, waarin parachutisten, die zich op dit gebied hebben onderscheiden, lof wordt toegezwaaid [6].

Tijdens Sovjet-manoeuvres kunnen de Rode luchtlandingstroepen op realistische wijze in groot verband oefenen. Zo hebben 8000 man paratroepen deelgenomen aan een luchtlandingsoperatie in de oefening DVINA in 1970 [7] [8]. Gedurende oefening JUG in 1971 zou een paradivisie binnen een half uur met alle ondersteunende eenheden zijn geland [7].

Moreel

Eén van de meest opvallende kenmerken van de Sovjet-paratroepen is hun goede korpsgeest, die wordt gevoed door het dagelijks voorlezen van de namen van de helden die op het slagveld zijn gesneuveld, het uitreiken van rijk geïllustreerde brochures, waarin de geschiedenis van de paratroepen wordt beschreven, en door het geregeld organiseren van lezingen over wapenfeiten. Van de luchtlandingstroepen is — volgens een opgave van Generaal Margelof — 85% lid van de communistische partij of de Komsomol [9].

Afb. 6 Sovjetvisie op luchtlingsoperaties, ontleend aan „Vojenni Vestnik” (1968)(1)

Gezien het bovenstaande mag worden aangenomen dat de Sovjet-parachutisten een hoog moreel en een grote gevechtsbereidheid hebben.

Inzet

Hoewel de Sovjet-luchtlingsstroepen landingen kunnen uitvoeren in divisiesterkte — en dit, naar verluidt, ook hebben gedaan tijdens manoeuvres — lijkt het toch waarschijnlijker, dat luchtlings zullen worden uitgevoerd in regimentsterkte. Men dient niettemin rekening te houden met de mogelijkheid dat landingen in divisiesterkte kunnen worden uitgevoerd in afgelegen gebieden, zoals Alaska, Noord-Noorwegen of Turkije.

De Sovjets overwegen hun luchtlingsstroepen diep in het vij achtergebied in te zetten. Het voornaamste principe is het verrassingselement. Gewoonlijk wordt de operatie 's nachts begonnen.

Het is van belang in dit verband een uitspraak van de commandant van de paratroepen aan te halen: „De nacht is de beste bondgenoot van de parachutist”.

De actie wordt uitgevoerd in twee fasen:

- de eigenlijke landing;
- het invliegen van versterkingen en aanvullende munitie/brandstof.

De landing wordt voorafgegaan door zware lucht-aanvallen of door één of meer kernwapenaanvallen. Onderweg worden de transportvliegtuigen beschermd door gevechtsvliegtuigen, die tevens zorgen voor het „onderdrukken” van de vij lua. Na de landing bezetten de parachutisten het landingsgebied. De Sovjet-doctrine schrijft voor dat veelvuldig gebruik moet worden gemaakt van offensieve verkenningen en hinderlagen. Tijdens de aanvoerfase worden ASU-85's ingevlogen, alsmede

getrokken artillerie, brandstof en munitie [10]. De operatie eindigt met het contact met de eigen grondstrijdkrachten na één of twee dagen.

Landingen met gebruikmaking van helikopters

Sedert 1953, toen de Sovjets voor het eerst helikopters inzetten voor het neerlaten van troepen, is er op tactisch gebied heel wat verbeterd. Maarshalk Sokolofsky, een autoriteit in de SU op het gebied van militaire theorie, beschouwt de helikopter als het voornaamste transportmiddel bij tactische luchtlingsoperaties.

Troepen die per helikopter worden geland hebben o.a. de volgende taken (zie ook afb. 6).

- De activiteiten van de vij reserves beperken.
- Het verkennen van mijnevelden.
- Het verstoren van de vij commandovoering.
- Het bezetten van gebieden van vitaal belang.
- Het verzekeren van rivierovergangen.

Gezien de actieradius van de in gebruik zijnde

Afb. 7 De HIP (MI-8), aangedreven door een straalturbine-motor, kan in alle weersomstandigheden opereren; kruissnelheid 225 km/h

heli's en op grond van tactische overwegingen is het niet erg waarschijnlijk dat troepen, die per helikopter worden aangevoerd, diep in het achtergebied zullen penetreren. De verwachting is dat deze troepen in bataljonsterkte enkele tientallen kilometers achter de frontlijn zullen landen. De landingen met hefschroefvliegtuigen worden in eerste instantie met normale infanterie gedaan, dus niet door parachutisten. De helikopters die het meest geschikt zijn voor het uitvoeren van luchtlandingen zijn de HOUND (MI-4), de HOOK (MI-6) en de nieuwere HIP (MI-8) (afb. 7). Aangenomen wordt dat de Sovjets in Oost-Duits-

land, Tsjecho-Slowakije en Polen over ca. 1500 hefschroefvliegtuigen beschikken.

Conclusie

De Sovjet-luchtlandingstroepen kunnen — op grond van opleiding en uitrusting — als een zeer efficiënt wapen worden beschouwd. Bovendien kunnen zij, in geval van een verrassingsaanval, een belangrijke rol spelen. In een toekomstig conflict zal de Sovjet-Unie aan de luchtlandingen m.b.v. hefschroefvliegtuigen een belangrijke plaats toekennen.

Literatuur

1. *Friesch Dagbl.* (1971)(9 okt.).
2. L. Hart — *The Soviet Army*. Weidenfeld & Nicolson, Londen (1956)381.
3. *Jane's all the world's aircraft*. Sampsonlow, Marston & Co, Londen (1970).
4. M. Sokolofski — *Military strategy*. Praeger, New York (1963)229, 290, 292.
5. *The military balance*. Inst. f. Strategic Studies, Londen (1970).
6. *Vojenni Vestnik* (1968/69/70).
7. *Soldat u. Technik* (1971)(6)156, 496.
8. *NATO's Fifteen Nations* 15(1970)(3).
9. *Krasnaja Zvezda* (1970)(14 nov.).
10. Zie 4, blz. 290.
11. J. Galvin — *Air assault*. Hawthorn Books, New York (1969)65.
12. *Aviation Wk & Space Technol.* (1972)(2)191.
13. *Aviation Wk & Space Technol.* (1969)(3)145.

Ontwikkelingen op het gebied van de bevelvoering

C. Brouwer

Majoor der Genie

De moderne strijdkrachten zijn veelzijdig bewapend, beschikken over geavanceerde waarnemings- en doelopsporingsapparatuur, alsmede over zeer snel reagerende wapensystemen met grote actieradius en een grote uitwerking. De derde dimensie speelt daarbij een steeds grotere rol.

Het moderne gevecht wordt gekenmerkt door de *grote snelheid* waarmee de *gevechtshandelingen verlopen en elkaar opvolgen* en voorts door de *grote ruimte* waarin een en ander zich afspeelt. De leiding wordt daardoor geconfronteerd met snel wisselende, complexe situaties, waarin zeer snel beslissingen moeten worden genomen en opdrachten moeten worden geformuleerd, die vervolgens moeten worden uitgevoerd.

Een snelle reactie is in het moderne gevecht van levensbelang. Slechts door snel te reageren, sneller dan de tegenstander, kan de hieruit voortvloeiende en voor iedere commandant zo noodzakelijke vrijheid van handelen worden verkregen en/of worden behouden. Door de vijand steeds een slag voor te zijn blijft het initiatief behouden en kan worden bereikt dat het zo belangrijke element *verrassing* een rol speelt in de gevechtsvoering.

De voor een eenheid nodige *reactietijd* is enerzijds afhankelijk van het *reactievermogen van de materiële middelen*, anderzijds van het *reactievermogen van het systeem van bevelvoering*.

In de Nederlandse vakliteratuur worden soms zeer verschillende — meestal niet nader gedefinieerde — begrippen gehanteerd voor het systeem van bevelvoering, zoals: „systeem van commandovoering”, „bevelvoerings- en gevechtsleidingssysteem”, „leidinggevend subsysteem”; „commando- en stafstelsel”, enz. In deze tekst zal verder de uitdrukking *systeem van bevelvoering* worden gebruikt, waaronder moet worden verstaan: een integraal samenstel van personele en materiële middelen, verbindingen, procedures en doctrines, die nodig zijn om commandanten op alle niveaus

tijdig van de voor de besluitvorming minimaal noodzakelijke informatie te voorzien en dat hen voorts de mogelijkheden biedt op efficiënte wijze het bevel te voeren.

Vergroting van het reactievermogen i.c. het verkleinen van de reactietijd kan — aangezien de prestaties van de materiële middelen t.o.v. die van een mogelijke tegenstander nauwelijks of niet meer kunnen worden opgevoerd — vrijwel uitsluitend worden bereikt door verbetering van het *systeem van bevelvoering*.

Het vervullen van de taken in het bevelvoeringssysteem geschiedt volgens een vaste werkwijze, het *bevelvoerings- en stafproces*. De grondslag voor dit proces wordt gevormd door het verzamelen, overdragen, verwerken, beoordelen en presenteren van informatie.

Onder operationele omstandigheden geschiedt de bevelvoering vanuit de *commandopost* (cp), dat is de opstelling te velde waar de personele en materiële middelen t.b.v. de bevelvoering zijn ondergebracht.

Kenmerkend voor het systeem van bevelvoering zijn derhalve de volgende structurelementen.

- a. Het voorgeschreven *bevelvoerings- en stafproces*.
- b. De *informatieverzorging* op basis waarvan de taken worden vervuld en waarmee de onderlinge *relaties* worden bepaald.
- c. Een stelsel van *commandoposten*, geplaatst in een hiërarchieke bevelvoeringsstructuur.

Het huidige systeem van bevelvoering wordt gekenmerkt door het ontbreken van „apparatuur”, door „handarbeid” en door omslachtige procedures. De tabellen 1 en 2 geven een overzicht van de tijd, nodig voor de beslissingsvoorbereiding en het regelen van de uitvoering op de verschillende niveaus. Deze tabellen — uit Duitse bron afkomstig — zijn samengesteld op grond van gegevens verkregen bij oefeningen en op grond van

TABEL 1
Reactietijden (in minuten) na ontvangst nieuwe opdracht

Uitgangssituatie	OPERATIEBEVEL			
	compleet			
Nieuwe opdracht	Mondelinge bevelsuitgifte	Schriftelijke bevelsuitgifte	Bevelsuitgifte per TX	Oleaat-bevel
WERKZAAMHEDEN				
1. bvt	40	40	40	40
2. samenstellen bevel	30	50	50	30
3. schrijfwerk	—	20	20	10
4. tekenwerk	20	20	—	60
5. vermenigvuldigen	—	20	—	20
6. bevelsuitgifte/distributie	30	40	50	40
7. toelichten	10	30	30	40
A. Div → Brig	130	220	190	240
B. Brig → Bat	120	220	190	160
C. Bat → Cie	60	160	120	60
D. Cie → Pel	40	20	20 (mond)	30
Totaal (minuten)	350	620	520	490
Reactietijd (uren)	5 à 6	10 à 11	8 à 9	8 à 9

ervaringen in de Tweede Wereldoorlog. Uit de cijfers kan worden geconcludeerd dat het reactievermogen van de staven zeer beperkt is. Het gevolg is, dat zelfs bij oefeningen in vreedstijd de vrijheid van handelen soms geheel is verdwenen. Commandanten en hun eenheden worden dan door de gebeurtenissen geleid en beheerst i.p.v. omgekeerd. Met dit beperkte reactievermogen is het vrijwel uitgesloten adequaat te reageren op

een onverwachte (verrassende) vijandelijke actie. De reactietijd van het systeem van bevelvoering bestaat uit de tijd, nodig voor het doorlopen van de verschillende fasen van het bevelvoerings- en stafproces. Verbetering van het reactievermogen dient erop te zijn gericht dit proces sneller te doen verlopen en zal van grote invloed zijn op de hierboven genoemde kenmerkende structurelementen.

TABEL 2
Reactietijden (in minuten) na ontvangst partieel bevel

Uitgangssituatie	PARTIEEL OPERATIEBEVEL			
	Mondelinge bevelsuitgifte ter plaatse	Mondelinge bevelsuitgifte per radio	Bevelsuitgifte per TX	Schriftelijke bevelsuitgifte per ord
WERKZAAMHEDEN				
1. bvt	20	20	20	20
2. formuleren bevel	10	10	10	15
3. schrijfwerk	—	—	—	10
4. tekenwerk	—	—	—	10
5. vermenigvuldigen	—	—	—	10
6. vercijferen	—	5	5	—
7. overdracht en verzenden	10	10	20	50
A. Div → Brig	40	45	55	115
B. Brig → Bat	L — — — — — → 40 ← — — — — — I			60
C. Bat → Cie		30		40 (mond)
D. Cie → Pel		20		20 (mond)
Totaal (minuten)	130	135	145	230
Reactietijd (uren)	ca. 2.12	ca. 2.15	ca. 2.30	3 à 4

1. Het systeem van bevelvoering

a. Het bevelvoerings- en stafproces

Op elk niveau van het systeem van bevelvoering werken op de cpn staven, die de commandant assisteren bij het leiding geven. Volgens het bevelvoerings- en stafproces, dat op elk niveau op dezelfde wijze verloopt, wordt *informatie m.b.t. de vijand, de eigen middelen en de omgeving* waarin deze zijn geplaatst, verzameld, overgedragen, verwerkt, gepresenteerd en beoordeeld. Op basis van deze informatie vindt een *besluitvormingsproces* plaats, waarbij de voor dit proces *essentiële informatie* onderling wordt uitgewisseld, en ten slotte wordt *beslist*. Daarna wordt de beslissing door *informatieoverdracht* (bevelen) in actie omgezet. De *uitvoering* wordt waargenomen, de *waarnemingsgegevens* worden *getoetst* aan de genomen beslissingen, waarna aan de hand van de aldus verkregen *terugkoppelingsinformatie* zo nodig wordt bijgestuurd.

De arbeid, die in het kader van het zojuist geschetste bevelvoerings- en stafproces wordt verricht, bestaat grotendeels uit werkzaamheden, die betrekking hebben op de *informatieverzorging*. De reactietijd van de staven wordt derhalve voornamelijk bepaald door de tijd die daarvoor nodig is.

Het verbeteren (versnellen) van het reactievermogen zal dus in eerste instantie kunnen geschieden door het versnellen van de informatieverzorging.

b. De informatieverzorging

Het informatieverzorgingsproces is te verdelen in een aantal deelprocessen waarmee de volgende functies worden vervuld.

1. Het verzamelen van informatie — „data collection”.
2. Het overdragen van informatie — „data transmission”.
3. Het verwerken van informatie — „data processing”.
4. Het presenteren van informatie — „data presentation”.

Bij het bestuderen van de mogelijkheden om het proces van informatieverzorging te verbeteren i.c. te versnellen dienen de bovenstaande vier deelgebieden van dit proces in ogenschouw te worden genomen, waarna de consequenties van de getrokken conclusies voor het informatieverzorgings-subsysteem moeten worden vastgesteld.

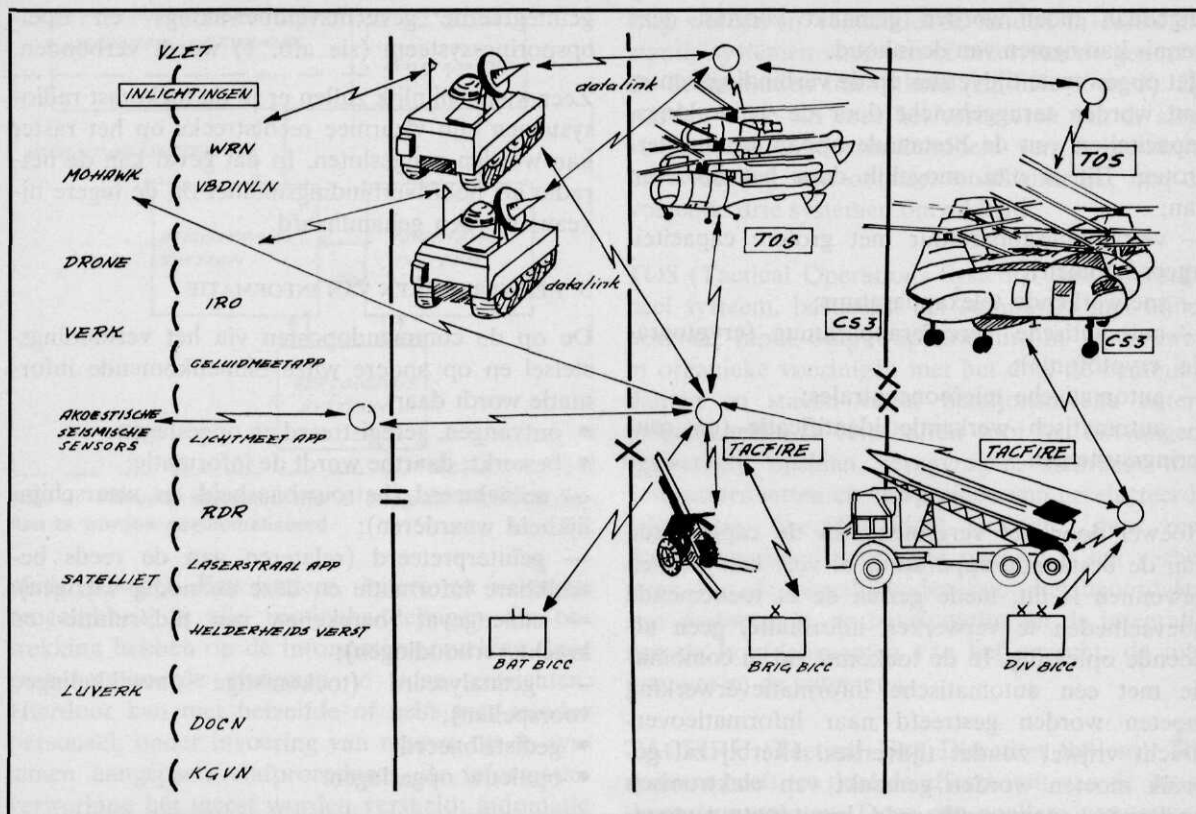
1. HET VERZAMELEN VAN INFORMATIE

De informatie waarom op de tactische niveaus het stafproces draait is informatie over *de vijand, de eigen middelen en de omgeving* waarin deze zijn geplaatst. Van het meeste belang en van de grootste omvang is hierbij de informatie over de vijand (zie afb. 1). Deze informatie wordt, behalve door rechtstreekse waarneming, verkregen door al of niet speciaal daartoe ingezet personeel van land- of luchtstrijdkrachten, door optische en/of elektronische *waarnemings- en opsporingsmiddelen*, zoals radar-, foto- en infrarood-apparatuur. In de (zeer nabije) toekomst zal ook gebruik kunnen worden gemaakt van zeer moderne waarnemings- en opsporingsmiddelen zoals:

- a. akoestische sensors („air delivered” of achtergelaten);
- b. seismische sensors („air delivered” of achtergelaten);
- c. laserstraalapparatuur („waarnemings, richting- en afstandsmeting);
- d. apparatuur, gebaseerd op helderheidsversterking;
- e. apparatuur, werkend op warmtestraling;
- f. televisieapparatuur.

Door systematische inzet van de reeds bestaande middelen in combinatie met deze en mogelijk andere geavanceerde waarnemings- en opsporings-apparatuur (waarmee in sommige gevallen dag en nacht continu kan worden waargenomen en worden gevolgd) in een *geïntegreerd gevechtsveldbewakings- en doelopsporingsstelsel*, kunnen commandanten en staven op elk niveau een inzicht verkrijgen in de situatie tot op het laagste niveau.

Een voorbeeld van een dergelijk systeem is het STANO (Surveillance, Target Acquisition and Night Observation) systeem (zie afb. 1). Dit, in ontwikkeling zijnde, Amerikaanse integrale systeem omvat alle uitrusting en middelen die organiek zijn ingedeeld bij, of steun verlenen aan eenheden te velde. Het systeem verschaft de commandant alle informatie over de vijand die hij nodig heeft voor het voorbereiden en uitvoeren van gevechten/operaties. Voorts stelt het systeem de tactische eenheden in staat, mobiliteit en vuurkracht ook bij „slecht-zicht”-condities uit te buiten. De middelen die in het STANO-systeem zijn ondergebracht variëren van krijgsgévangenenonderzoekploegen, artillerie- en mortierwaarnemers en verkenningseenheden tot de hierboven reeds genoemde sensors.

Afb. 1 De bij het Amerikaanse systeem van bevelvoering te integreren primaire systemen

Getracht wordt het verzamelen, verwerken en presenteren van de steeds toenemende hoeveelheden informatie zoveel mogelijk te automatiseren ten einde „near real time“-informatie over de tegenstander te kunnen verschaffen. Ten einde de steeds wassende stroom informatie het hoofd te kunnen bieden en het verzamelen van informatie door de verschillende verzamelorganen centraal te coördineren en te integreren worden in de staven centra geïntroduceerd van waaruit alle activiteiten, die betrekking hebben op informatie over de vijand, worden geleid en gecoördineerd (BICC/BIC = Battlefield Information (Control) Centers). De centra zijn onderling rechtstreeks gekoppeld door organiek tot het systeem behorende verbindingen.

2. HET OVERDRAGEN VAN INFORMATIE

De informatie die via diverse „input“-mogelijkheden het bevelvoeringssysteem binnenkomt, c.q. daarin ontstaat, wordt via het verbindingstelsel naar de commandoposten getransporteerd. De informatie komt aan bij, of passeert, verbindingcentra waar zij, al naar de bestemming, wordt gerouteerd of via „output“-apparatuur in gebruik

bare vorm zichtbaar wordt gemaakt. Het zijn deze verbindingcentra die thans reeds overbelast zijn en mede door de trage output- en routingsmogelijkheden tijdverlies veroorzaken. Vertragingen in de aflevering van bv. telexberichten van een half uur tot een uur zijn bij oefeningen geen uitzondering.

Schetsen, tekeningen, foto's en oleaten kunnen uitsluitend worden overgebracht d.m.v. de weliswaar veilige maar traag werkende ordonnansverbindingen. Ook in het telefoonverkeer, dat via telefooncentrales met handbediening verloopt, ontstaan door overbelasting wachttijden en daarvoor extra vertragingen.

De reactietijd wordt in eerste instantie al op de verbindingcentra verlengd. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een te geringe capaciteit van de input- en output-apparatuur, anderzijds door de aard van deze apparatuur die een snelle verwerking zonder veel tijdverlies („near real time“) niet toelaat. Daarbij komt nog dat met de huidige apparatuur slechts in zeer beperkte mate geclassificeerde informatie kan worden verzonden, en dat dan gewoonlijk nog na een tijdrovende versluiting of vercijfering die door de ontvanger weer

ongedaan moet worden gemaakt voordat deze kennis kan nemen van de inhoud.

Het ongewenste tijdverlies op de verbindingssentra kan worden teruggebracht door de verwerkingscapaciteiten van de bestaande apparatuur te vergroten. Dit is o.m. mogelijk door het invoeren van:

- verbindingssapparatuur met grotere capaciteit (meer kanalen);
- snelwerkende telexapparatuur;
- automatische vercijferapparatuur (cryptografie, cryptofonie);
- automatische telefooncentrales;
- automatisch werkende identificatie- en routingssystemen.

Hoewel door het vergroten van de capaciteiten van de bestaande apparatuur al veel kan worden gewonnen is dit, mede gezien de in toenemende hoeveelheden te verwerken informatie, geen afdoende oplossing. In de toekomst zal in combinatie met een automatische informatieverwerking moeten worden gestreefd naar informatieoverdracht vrijwel zonder tijdverlies. Hierbij zal gebruik moeten worden gemaakt van elektronisch werkende, geautomatiseerde input/output-mogelijkheden zoals: snelle printers; schrijftlezers; toetsenborden; magneetbanden, schijven, trommels; digitale tekenapparatuur; en beeldprojectieapparatuur. Deze apparatuur wordt verbonden met een centrale verwerkingseenheid via verbindingsskanalen, waarlangs de in elektronische pulsen omgezette informatie „on line” beveiligd kan worden overgebracht („data links”). Voor de vorming van deze data links komen straalzender-, netradio- en lijnverbindingen in aanmerking, waarbij voor de informatieoverdracht tussen grote eenheden het zwaartepunt zal komen te liggen bij het *straalzendersysteem*. Input- en output-apparatuur zal bij de „gebruikers” staan opgesteld; de informatie wordt automatisch geïdentificeerd en gerouteerd in de verbindingssentra. De bedrijfszekerheid van het verbindingssstelsel dient zodanig te zijn dat een continue verbinding is gegarandeerd. De kwetsbaarheid gebiedt, dat er ruime herroteringsmogelijkheden aanwezig moeten zijn zodat, bij uitvallen van verbindingsmiddelen of zelfs van een geheel verbindingssentrum, de informatiestroom via andere „links” kan worden gerouteerd. Een en ander vraagt om een *rastervormig verbindingssstelsel*, bestaande uit een stelsel van *knooppunten* waarmee de eenheden tot op laag niveau worden aangesloten en waaraan ook de automatische en continu werkende apparatuur van het

geïntegreerde gevechtssveldbewakings- en doelopsporingssysteem (zie afb. 1) wordt verbonden.

Zeer waarschijnlijk zullen er in de toekomst radiosystemen zijn waarmee rechtstreeks op het raster kan worden aangesloten. In dat geval kan de netradio als hoofdverbindingmiddel op de lagere niveaus worden gehandhaafd.

3. HET VERWERKEN VAN INFORMATIE

De op de commandoposten via het verbindingssstelsel en op andere wijze binnenkomende informatie wordt daar:

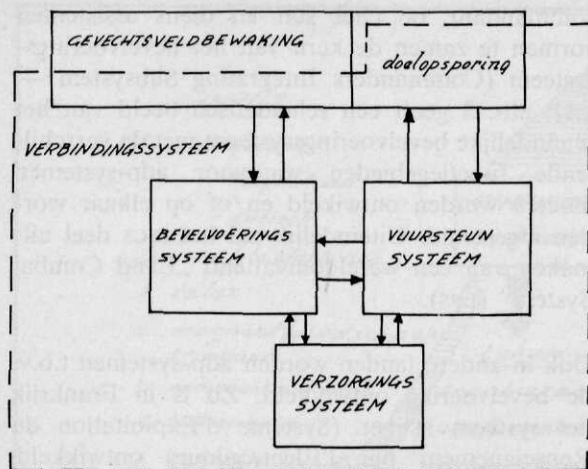
- ontvangen, geregistreerd en opgeslagen;
- bewerkt; daartoe wordt de informatie:
 - geëvalueerd (betrouwbaarheid en waarschijnlijkheid waarderend);
 - geïnterpreteerd (relateren aan de reeds beschikbare informatie en deze zo nodig wijzigen);
 - samengevat (berekenen van tijd/ruimte- en krachtsverhoudingen);
 - geanalyseerd (toekomstige ontwikkelingen voorspellen);
- gedistribueerd;
- opnieuw opgeslagen.

Deze werkzaamheden bestaan grotendeels uit *routinehandelingen* en slechts voor een klein gedeelte uit „creatieve” arbeid die slechts door het inschakelen van het menselijk *oordeelsvermogen*, de menselijke *intuïtie* en de menselijke *wil* kan worden verricht.

Door de omvang en continuïteit van de informatiestroom, alsmede omdat het verrichten van deze routinetaken nog grotendeels met de hand (papier en potlood) moet worden verricht zijn het juist deze taken, die het meeste personeel, de meeste uitrusting en voertuigen vereisen en die de huidige staven tot omvangrijke massastaven maken, met alle consequenties voor de onderlinge coördinatie, kwetsbaarheid en mobiliteit. „Handenarbeid” is onnauwkeurig en kost tijd.

De informatieverwerking zoals deze thans geschiedt levert een aanzienlijke verlenging van de reactietijd op. Bovendien leveren de beschikbare, verbeterde middelen voor het verzamelen van gegevens over de vijand, weer en terrein nu al méér informatie dan de commandant met zijn staf kan verwerken. Het is zaak de informatieverwerking te versnellen.

Hiertoe staan verschillende mogelijkheden open. Zo kan men bij gebruik van dezelfde stafprocedures de informatieopslag automatiseren („auto-

Afb. 2 Primaire systemen die in integraal verband dienen te worden geautomatiseerd

matic filing"). Een andere, betere en zekerder mogelijkheid is alle routinehandelingen die betrekking hebben op de informatieverwerking door geautomatiseerde systemen te laten verrichten. Hierdoor kan met hetzelfde of zelfs met minder personeel, onder invoering van nieuwe op de systemen aangepaste stafprocedures, de informatieverwerking het meest worden versneld: automatic data processing (adp). De adp kan geschieden door elektronische apparatuur, i.c. een computersysteem waarmee informatie kan worden *opgeslagen, bewerkt* (evalueren, samenvatten, interpreteren), en die vervolgens weer kan worden opgevraagd. De voordelen van adp zijn evident. De nodige informatie is over het algemeen nauwkeuriger, komt sneller ter beschikking, is actueler en heeft mede daardoor een langere geldigheidsduur. Inherent aan de grote verwerkingssnelheid en de grote capaciteit van elektronische apparatuur is, dat de informatie continu kan worden verwerkt en gepresenteerd. Door combinatie met een automatisch werkend distributiesysteem is er op de commandopost minder personeel nodig voor het uitvoeren van routinetaken m.b.t. informatieverzorging.

Commandanten en stafofficieren krijgen meer tijd voor hun voornaamste werkzaamheden: *het uitvoeren van de creatieve taken in het stafproces.*

De belangrijkste informatiestromen die t.b.v. de bevelvoering moeten worden geautomatiseerd zijn die, welke betrekking hebben op: *de toestand van de vijand, vijandelijke doelen en de bestrijding daarvan, alsmede op de eigen toestand.*

Bij het zoeken naar mogelijkheden van geautomatiseerde informatieverwerking t.b.v. de bevelvoe-

ring werden in verschillende landen in eerste instantie systemen voor een of meer van de genoemde deelgebieden ontwikkeld (zie afb. 1 en 2). Zo werden in de VS voor het verbeteren van de slagvaardigheid en doeltreffendheid van de tactische bevelvoering, min of meer onafhankelijk, nog de volgende drie systemen ontwikkeld.

TOS (Tactical Operations System). Een operationeel systeem, bestaande uit computers met bijbehorende input/output-apparatuur, in te bouwen in organieke voertuigen met het doel de commandanten en staven vanaf bataljonsniveau betere mogelijkheden te verschaffen voor het ontvangen, verwerken, opslaan, terugvragen, zichtbaar maken, samenvatten en verspreiden van geselecteerde informatie. Specifiek doel van dit „near real time”, „on line” beveiligde systeem is het verbeteren van de mogelijkheden voor het beoordelen van de toestand, de bevelvoering en de integratie van de hoofdelementen van het gevecht: de manoeuvre en de vuursteun.

TACFIRE (Tactical Fire Direction System). Dit systeem heeft tot doel de effectiviteit van de vuursteun te vergroten. Door een snellere verwerking van de doelgegevens wordt de reactietijd bekort. Voorts wordt mede door een verhoging van de nauwkeurigheid de trefzekerheid aanzienlijk opgevoerd. De effectiviteit wordt verder verbeterd doordat het systeem, op grond van de aard van het doel en de beschikbare middelen, het bestrijdingsmiddel alsmede het aantal eenheden daarvan bepaalt. Het systeem is, evenals TOS, ingebouwd in organieke voertuigen: datatransmissie zal plaatsvinden via de bestaande tactische artillerieverbindingen.

CS3 (Combat Service Support System). CS3 is een logistiek, administratief en personeelssysteem dat tot doel heeft de commandant in staat te stellen een optimale beslissing te nemen, gebaseerd op up to date en nauwkeurige gegevens m.b.t. de eigen toestand op de genoemde gebieden.

Tijdens de uitwerking van deze systemen bleek al spoedig dat door de vele onderlinge relaties een integrale aanpak van alle systemen noodzakelijk was. De moeilijkheid was echter dat de reeds ontwikkelde systemen niet op elkaar waren afgestemd en niet met elkaar konden werken. Thans wordt een integraal bevelvoeringssysteem, IBCS (Integrated Battlefield Control System) ontwikkeld. Het IBCS is als volgt gedefinieerd.

The IBCS is the structural framework of personnel, organizations, concepts, doctrine and equipment integrating the functions of combat into a coherent system.

Het IBCS zal bestaan uit een integraal stelsel van adp-systemen dat de operationele commandant voorziet van exact die hoeveelheid informatie welke hij nodig heeft voor het nemen van beslissingen (zie afb. 3).

De beslissingen van de operationele commandant worden bepaald door essentiële informatie die wordt verkregen door het verwerken van gegevens in de volgende sectoren.

- a. Inlichtingen (vijand, weer en terrein).
- b. Operaties (manoeuvre en vuursteun).
- c. Verzorging (personeel, logistiek).

Deze drie sectoren leveren via het bevelvoeringssysteem de commandant de minimaal nodige informatie — in de door hem gewenste gedetailleerdheid en ongeacht de plaats waar hij zich bevindt — om een beslissing te kunnen nemen. Op grond van de systeemanalyse kwam men tot de conclusie dat de bestaande staforganisatie en de bestaande stafprocedures moeten worden gewijzigd.

Elke staf, ongeacht het niveau, wordt ingedeeld in:

- een sectie inlichtingen;
- een sectie operaties;
- een sectie verzorging.

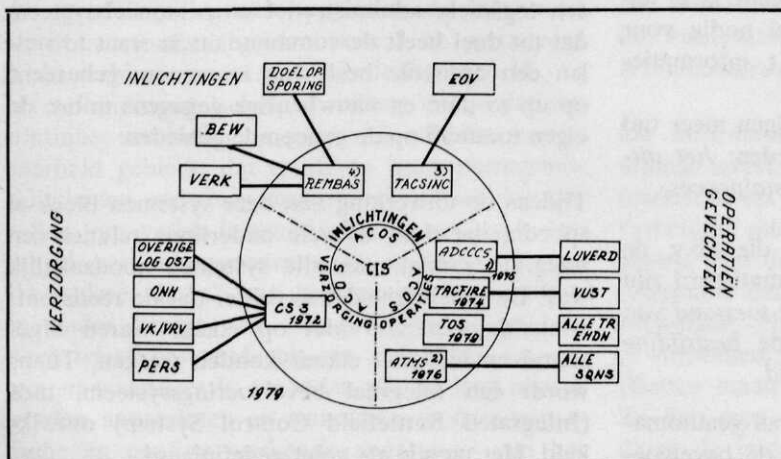
Ten einde ervoor te zorgen, dat de commandant alléén de informatie krijgt, die minimaal nodig is, wordt een filtersysteem in de staf ingebouwd. De informatieverzorging van de commandant loopt via „Assistant Chiefs of Staff” (de sectiehoofden), waarvan er voor elke sector één is ingedeeld. De

commandant, de chef staf en diens assistenten vormen te zamen de kern van het bevelvoeringssysteem (Commanders Integrating Subsystem — CIS); afb. 3 geeft een schematisch beeld van het uiteindelijke bevelvoeringssysteem met de verschillende functiegebieden waarvoor adp-systemen moeten worden ontwikkeld en/of op elkaar worden afgestemd. Uiteindelijk zal het IBCS deel uitmaken van een wereldomvattend „Land Combat System” (LCS).

Ook in andere landen worden adp-systemen t.b.v. de bevelvoering ontwikkeld. Zo is in Frankrijk het systeem SERPEL (Système d'Exploitation du Renseignement par l'Electronique) ontwikkeld. Het is een geautomatiseerd systeem, dat te velde kan worden gebruikt voor het verzenden, opslaan, oproepen en presenteren van gegevens over de vijand. Op basis van, en als vervolg op het systeem SERPEL wordt thans de ontwikkeling voortgezet van het systeem SYCOMORE (SYstème de COMmandement Operationnel et de REnseignement) waarover nog geen nadere gegevens beschikbaar zijn.

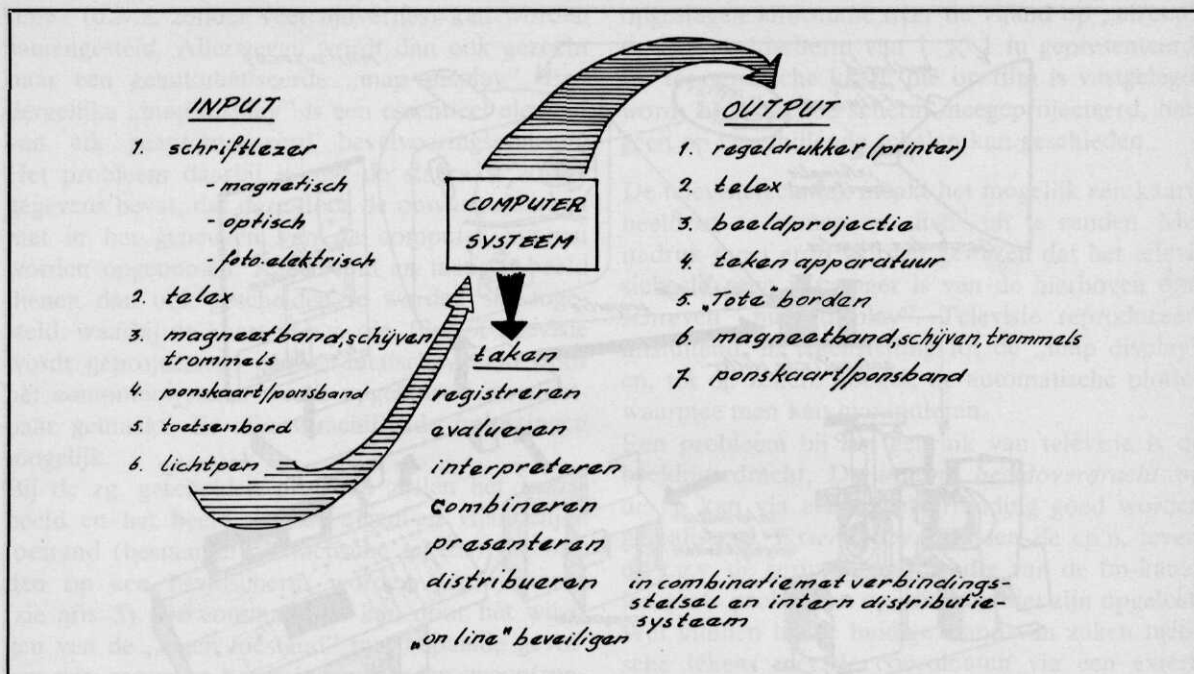
In Engeland wordt t.b.v. het 1 (Br) Lk een adp-systeem ontwikkeld dat dezelfde sectoren omvat als het Amerikaanse IBCS. Dit project, WAVELL, zal aansluiten bij de systemen TRENCHYARD, een interservicesysteem om troepenverplaatsingen vanuit Engeland te regelen, en het systeem HAIG, een BAOR-systeem op verzorgingsgebied.

Hoewel het theoretisch mogelijk is de computerfaciliteiten op grote afstand van de staven en goed beveiligd te situeren, mits de verbindingen d.m.v. „data links” daarmee maar verzekerd zijn, wordt een dergelijke oplossing nergens nagestreefd. Uitgangspunt is steeds dat de tactische commandant (legerkorps, divisie en mogelijke bri-

Afb. 3 Schematische opzet van het Amerikaanse IBCS met bijbehorende, te automatiseren systemen en enkele subsystemen (de jaartallen geven aan wanneer, naar verwachting, de verschillende systemen operationeel zullen zijn)

- 1 ADCCCS = Air Defense Command, Control and Coordination System
- 2 ATMS = Air Traffic Management System
- 3 TACSINC = Tactical Combat Support Intelligence Countermeasures system
- 4 REMBAS = Remotely Monitored Battlefield Surveillance system

Afb. 4 Overzicht van de taken van een adp-systeem en de input/output-mogelijkheden

gade) over zijn eigen mobiele „processing“-apparatuur zal dienen te beschikken.

Het invoeren in het systeem van de informatie die grotendeels op de lagere niveaus ontstaat is een groot probleem. Hoewel er vele mogelijkheden zijn om informatie in een systeem in te voeren (zie afb. 4) is het niet eenvoudig informatie, ontstaan door bv. een simpele waarneming, in het systeem te brengen. Te velde zou e.e.a. kunnen geschieden door een druktoets- of knoppensysteem of d.m.v. machinaal te lezen formulieren. Deze laatste dienen dan op zeer specifieke wijze te worden ingevuld. Dit betekent dat de berichtgeving, volgens welke de initiële waarneming wordt gemeld, hieraan zou moeten worden aangepast, een gang van zaken die consequenties heeft voor opleiding en staforganisatie.

Tussen het waarnemen van een vijandelijke activiteit of doel, het invoeren in het systeem en het bestrijden daarvan, mogen ten hoogste enkele tientallen seconden liggen. Ter adstructie van de toekomstige mogelijkheden moge het volgende voorbeeld dienen: een voorwaartse waarnemer ontdekt een vijandelijke activiteit. D.m.v. (voertuig) navigatieapparatuur is zijn eigen positie exact bekend; deze positie wordt automatisch ingevoerd in laserapparatuur met handbediening, waarmee hij afstand en richting van de vijandelijke activiteit bepaalt. De exacte lokatie van de vijand is daarmee

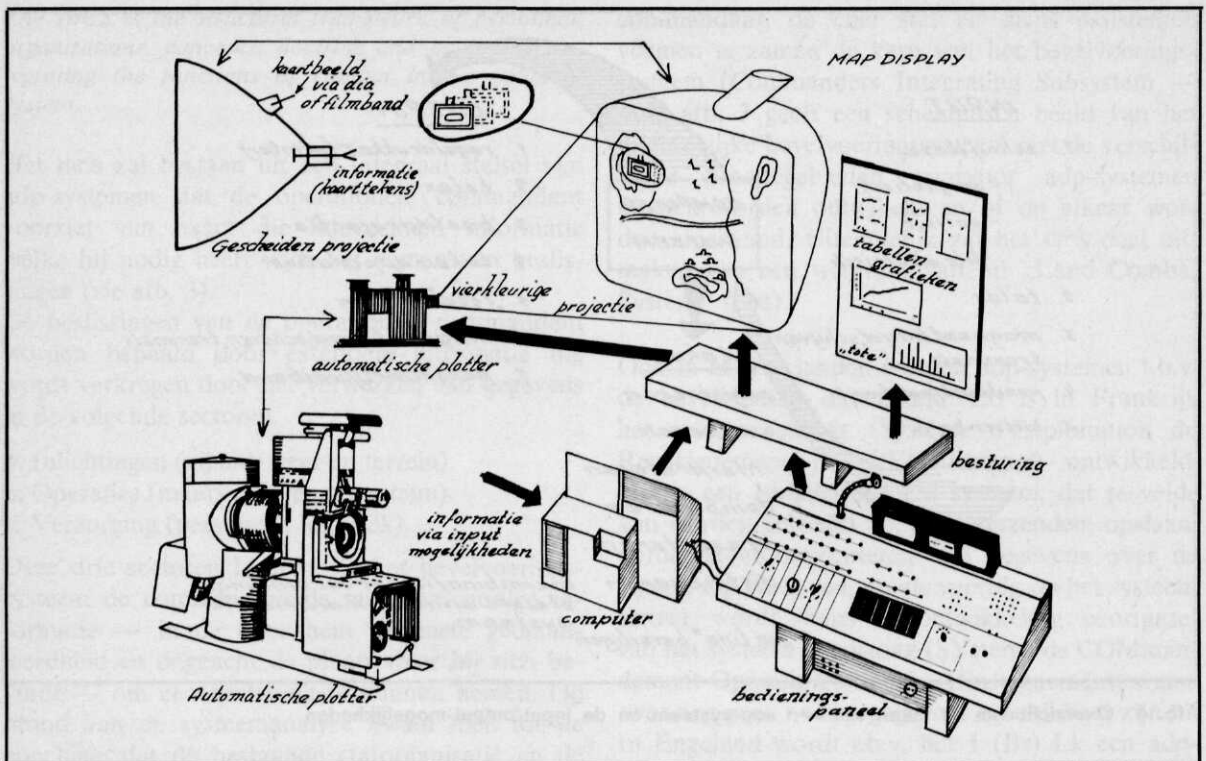
bekend. De uitkomst van deze waarneming, als mede een codering voor de vijandelijke activiteit worden via een knoppen- of druktoetsysteem ingesteld, waarna het gegeven door een druk op een knop in het systeem wordt ingevoerd.

Moet het doel worden bestreden, dan drukt de waarnemer de bestrijdingsaanvraagknop in. Het computersysteem interpreteert, plot het doel, bepaalt het bestrijdingsmiddel, berekent doelgegevens (verwerkt zijn: meteogegevens, munitie, enz.) waarna bestrijding door het gekozen bestrijdingsmiddel binnen enkele tientallen seconden kan plaatsvinden.

Aangezien het bataljon als belangrijke informatiebron v.w.b. de dynamische situatie van eigen troepen en de vijand moet worden beschouwd, is dit niveau het laagste niveau waar informatie via input-apparatuur in het systeem zou kunnen worden ingevoerd. Rechtstreekse input van informatie door volledig automatisch werkende, onafhankelijke waarnemings- en opsporingsapparatuur zal, zoals in het STANO-systeem, eveneens mogelijk moeten zijn.

4. DE PRESENTATIE VAN INFORMATIE

De presentatie van de d.m.v. een computersysteem verwerkte informatie in bruikbare vorm kan naar verkiezing op zeer verschillende wijze plaatsvinden. In afb. 4 zijn de verschillende output-moge-

Afb. 5 Schema van een automatisch plotsysteem en gescheiden projectie

lijkheden van een digitaal werkend computersysteem aangegeven. Een digitaal werkend computersysteem verdient de voorkeur boven een analog systeem omdat dit systeem:

- sneller werkt, met name bij beeldoverdracht;
- meer gebruiksmogelijkheden heeft;
- nauwkeuriger werkt;
- in combinatie met fm-verbindingen is te gebruiken;
- gemakkelijk „on line” is te beveiligen;
- informatie eenvoudig kan worden opgeslagen (op magneetband, schrijf of trommel).

De door het computersysteem volgens het programma verwerkte informatie kan d.m.v. de beschikbare output-apparatuur al naar aard en behoefte in leesbaar schrift, in tabelvorm, in een grafiek of als kaartbeeld worden gepresenteerd.

De informatie kan naar verschillende criteria worden verstrekt, bv.:

- a. naar tijd (van uur x tot uur y);
- b. naar aard van de actie (patrouilleactiviteit, beschieting);
- c. naar soort materieel (pantservoertuigen, vliegtuigen);
- d. naar plaats.

Combinaties van a t/m d zijn mogelijk (bv. bij het Franse SERPEL-systeem).

Het proces van bevelvoering op de operationele niveaus geschiedt met name v.w.b. het besluitvormingsproces grotendeels aan de hand van de overzichtskaart. Deze kaart, bestaande uit een aansluitende combinatie van stafkaarten, vervangt voor de stafofficier het werkelijke terrein waarin zich de gevechten afspelen. Het kaartbeeld van de eigen en de vijandelijke gevechtskracht staat daarbij in het middelpunt en geeft, indien juist en tijdig bijgehouden, een beeld van de werkelijkheid. Het bijhouden van de overzichtskaart is — hoewel routinewerk — een zeer belangrijke taak. De commandant en zijn staf zijn in staat aan de hand van het kaartbeeld het gevecht te volgen en opdrachten te geven die, gezien de situatie, uitvoerbaar zijn. Het beeld van bv. de vijand wordt samengesteld aan de hand van de via de output-apparatuur binnenkomende informatie. Het bijhouden van de overzichtskaart geschiedt thans nog steeds manueel, hetgeen in een dynamische situatie veel tijd vergt.

Alleen al door deze vertraging geeft de „kaart” geen beeld van de werkelijke situatie. Beter zou zijn de overzichtskaart en de output te koppelen, zodat het kaartbeeld automatisch en vrijwel „real

time" (d.w.z. zonder veel tijdverlies) kan worden samengesteld. Allerwegen wordt dan ook gezocht naar een geautomatiseerde „map display". Een dergelijke „map display" is een essentieel element van elk geautomatiseerd bevelvoeringssysteem. Het probleem daarbij is, dat de stafkaart zóveel gegevens bevat, dat deze door de omvang daarvan niet in het geheugen van de computer kunnen worden opgenomen. Kaartbeeld en tactisch beeld dienen dan ook gescheiden te worden samengesteld, waarbij de kaart m.b.v. dia, film of televisie wordt geprojecteerd en het tactische beeld door het computersysteem wordt opgebouwd en zichtbaar gemaakt. Er zijn verschillende oplossingen mogelijk.

Bij de zg. gescheiden projectie zullen het kaartbeeld en het beeld van de eigen en vijandelijke toestand (bestaande uit tactische tekens) gescheiden op een beeldscherm worden geprojecteerd (zie afb. 5). De commandant kan door het wijzigen van de „eigen toestand" met bepaalde gevolgen van genomen beslissingen worden geconfronteerd.

Een andere mogelijkheid is het kaartbeeld d.m.v. dia's of film in kleur op elke gewenste schaal te projecteren, waarna met automatisch werkende plotapparatuur, die aan het informatieverwerkend systeem is gekoppeld, d.m.v. laserstraalprojectie in kleur en lichtsterk het beeld van de vijand en eigen troepen (tactische tekens) daarop wordt geprojecteerd. Bij normale projectie moet steeds in een geheel of gedeeltelijk verduisterde ruimte worden gewerkt.

Enkele problemen die invoering in de weg staan zijn o.a. de omvang van de apparatuur en de grote projectieafstanden waardoor gebruik in relatief kleine tactische voertuigen (en vliegtuigen) nog niet mogelijk is.

Door via een besturingsmechanisme gestuurde plotapparatuur kan een *dynamisch* (continu veranderend) „near real time"-kaartbeeld worden verkregen. De tactische tekens verschuiven dan voortdurend over de kaart (zie afb. 5). Een gevaar van deze ontwikkelingen is dat de commandant aan zijn cp wordt gekluisterd.

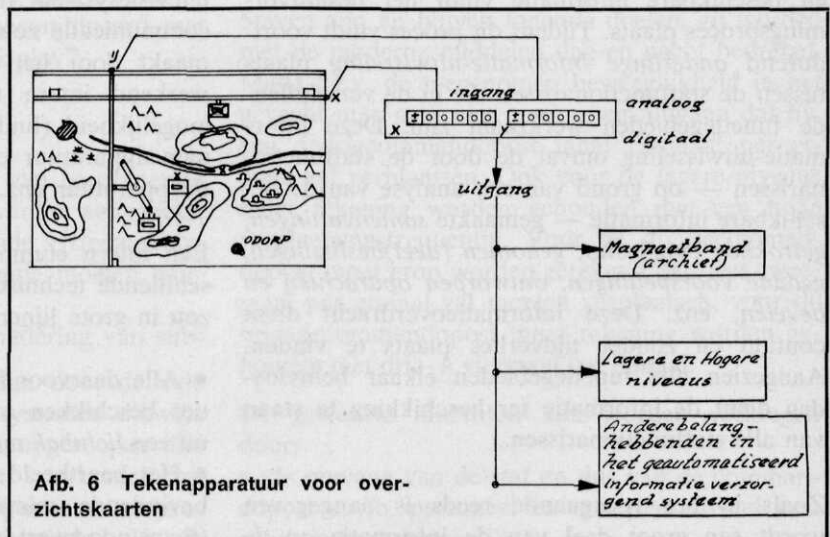
Bij het Franse SERPEL-systeem wordt de in het informatieverwerkend systeem

opgeslagen informatie over de vijand op „afroep" op een beeldscherm van 1×1 m gepresenteerd. De topografische kaart, die op film is vastgelegd, wordt op hetzelfde scherm meegeprojecteerd, hetgeen op verschillende schalen kan geschieden.

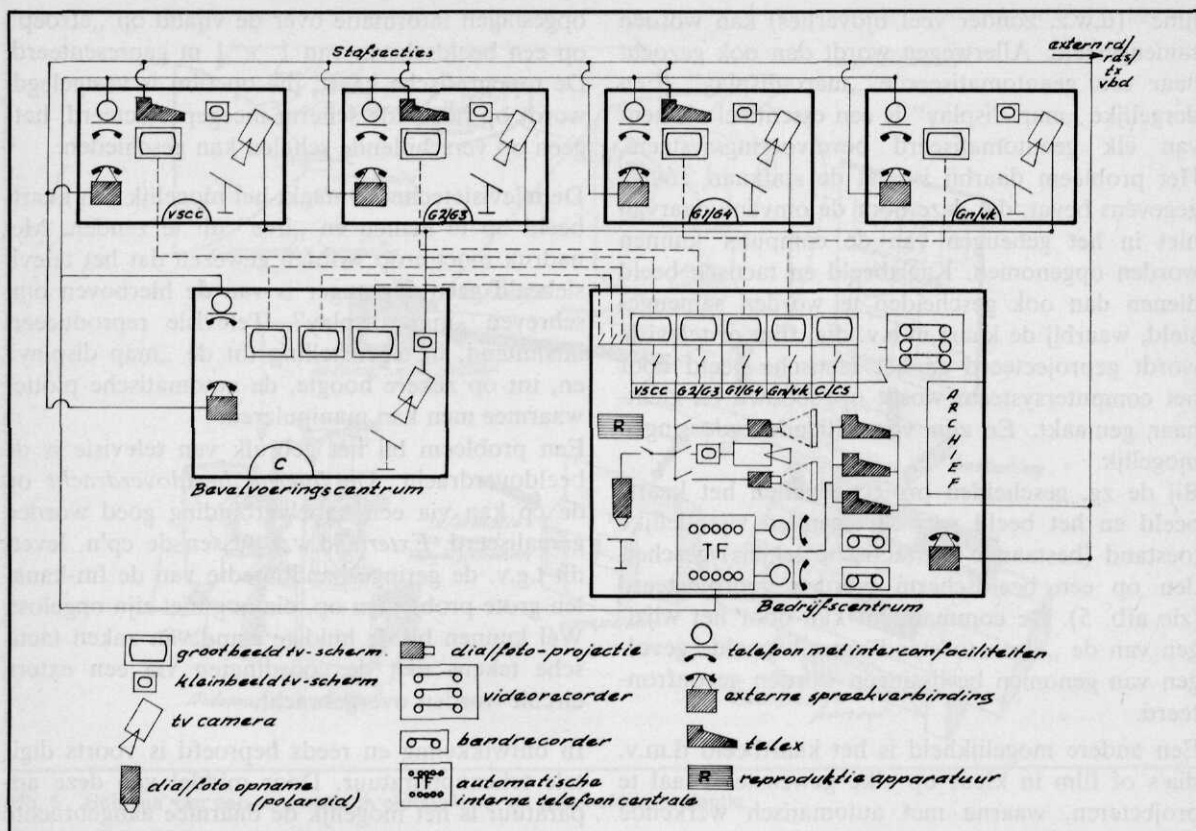
De televisietechniek maakt het mogelijk een kaartbeeld op te nemen en „live" uit te zenden. Met nadruk moet erop worden gewezen dat het televisiebeeld geen vervanger is van de hierboven omschreven „map display". Televisie reproduceert uitsluitend, in tegenstelling tot de „map display" en, tot op zekere hoogte, de automatische plotter waarmee men kan manipuleren.

Een probleem bij het gebruik van televisie is de beeldoverdracht. De *interne beeldoverdracht* op de cp kan via een kabelverbinding goed worden gerealiseerd. *Extern*, d.w.z. tussen de cp'n, levert dit t.g.v. de geringe bandbreedte van de fm-kanalen grote problemen op, die nog niet zijn opgelost. Wél kunnen bij de huidige stand van zaken tactische tekens met de coördinaten via een extern circuit worden overgebracht.

In ontwikkeling en reeds beproefd is voorts digitale tekenapparatuur. Door middel van deze apparatuur is het mogelijk de daarmee aangebrachte kaarttekens tijdens het tekenen via lijn- en/of radioverbindingen over te brengen. Met deze apparatuur (waarvan in afb. 6 een principeschets) kunnen tekens die bij de divisie op de kaart worden aangebracht, op hetzelfde moment op de S2/S3-overzichtskaart van bv. de brigade verschijnen. Onderlinge informatieoverdracht m.b.t. de toestand vijand is met gering tijdverlies mogelijk. In combinatie met een spreekverbinding, gekoppeld aan een geluidsinstallatie, is het mogelijk

Afb. 6 Tekenapparatuur voor overzichtskaarten

Afb. 7 Interne informatieverzorging in de commandopost

het tekenen gelijktijdig toe te lichten. Zo zou bv. een divisiecommandant op de divisiecommandopost zijn bevel kunnen uitgeven en gelijktijdig op de kaart toelichten, waarbij de betrokken brigadecommandanten op de brigadecommandoposten toezien en luisteren.

Op basis van de op de commandopost ontvangen en beschikbare informatie vindt het besluitvormingsproces plaats. Tijdens dit proces vindt voortdurend *onderlinge informatie-uitwisseling* plaats tussen de staffunctionarissen die in de verschillende functiegebieden werkzaam zijn. Deze informatie-uitwisseling omvat de door de staffunctionarissen — op grond van een analyse van de beschikbare informatie — gemaakte *samenvattingen, getrokken conclusies, genomen (deel)beslissingen, gedane voorspellingen, ontworpen opdrachten en bevelen*, enz. Deze informatieoverdracht dient continu en zonder tijdverlies plaats te vinden. Aangezien alle functiegebieden elkaar beïnvloeden dient de informatie ter beschikking te staan van alle staffunctionarissen.

Zoals in het voorgaande reeds is aangegeven wordt een groot deel van de informatie op de

overzichtskaart van de betrokken stafsectie aangekend. De stafsecties zouden derhalve op elk moment over een visueel beeld van elkaars overzichtskaarten moeten kunnen beschikken. Dit zou kunnen worden gerealiseerd d.m.v. een intern televisiecircuit, waarmee elke stafsectie is verbonden. Bij enkele buitenlandse legers is een stafteleviesysteem thans in beproeving. De interne communicatie zou verder kunnen worden vervolmaakt door het invoeren van een automatisch werkend intern telefoonsysteem met intercommogelijkheid (luidsprekersysteem), door bandopnameapparatuur en foto/dia-opname- en projectieapparatuur enz.

Een intern communicatiesysteem waarin de verschillende technische mogelijkheden zijn verwerkt zou in grote lijnen als volgt eruitzien (zie afb. 7).

- Alle daarvoor in aanmerking komende stafsecties beschikken over een *kaartentafel*, bestaande uit een *lichtbak* met daarop de *overzichtskaart*.
- Het kaartbeeld wordt door een zich daarboven bevindende *televiescamera* continu opgenomen (thans nog zwart/wit; in de toekomst in kleur).

- Via het *bedrijfscentrum* waarop alle stafsecties zijn aangesloten staat het televisiebeeld d.m.v. een *keuzepaneel (druktoetsstelsel)* ter beschikking van de stafsecties, die daartoe ook over één of meer *beeldschermen* beschikken waarop (in kleur) het kaartbeeld van de gekozen stafsectie verschijnt. Het bedrijfscentrum beschikt over een of meer *videorecorders* waarmee (t.b.v. de geschiedschrijving, briefing bezoekers, enz.) televisiebeelden op de band kunnen worden vastgelegd. Verder is *polaroid-dia- en fotoapparatuur* aanwezig om televisiebeelden en geschreven informatie (tabellen/grafieken, telexberichten) op te nemen en via projectieapparatuur te projecteren op een scherm t.b.v. oriëntatie bezoekers of in het tv-circuit in te voeren.

- Het bedrijfscentrum en de stafsecties zijn verder voorzien van *taperecorders* waarmee gesproken informatie (stafbespreking, telefoongesprekken) op de band kan worden vastgelegd en *reproductieapparatuur*, waarmee geschreven tekst, tekeningen e.d. kunnen worden vermenigvuldigd (lichtdrukapparatuur, elektronisch gestuurde stencilmachine).

- De commandopost beschikt voorts over een *intern geautomatiseerd telefoonsysteem* met *intercomfaciliteiten*. Elke stafsectie is daarbij voorzien van een *luidspreker, microfoon* en *versterkerinstallatie*.

- De commandant en chef staf bevinden zich in het *bevelvoeringscentrum*. Via een aantal beeldschermen kunnen zij het stafproces bij de verschillende stafsecties volgen en daaraan leiding geven. Dit bevelvoeringscentrum is tevens de ruimte waar de stafbesprekingen ter voltooiing van het besluitvormingsproces kunnen worden gehouden. In de toekomst kan een dergelijk intern communicatiesysteem mogelijk worden gecombineerd met de adp-apparatuur en de „map display”.

5. SYSTEEMONTWIKKELING

Het verbeteren van het systeem van bevelvoering is een zaak, die integraal moet worden aangepakt. Op basis van een alles omvattende systeemanalyse zal een nieuwe systeemconceptie moeten worden ontwikkeld.

Min of meer onafhankelijke benadering van subsystemen is ongewenst omdat dan door de vele interrelaties met de andere subsystemen dikwijls meer nieuwe problemen worden opgeroepen dan er oude worden opgelost. Niet voorkomen zal kunnen worden dat bestaande organisaties en procedures zullen moeten worden gewijzigd. Het is

daarbij niet mogelijk een nieuw systeem van de ene dag op de andere in te voeren. Invoering zal om technische en financiële redenen geleidelijk dienen te geschieden, en een periode van vele jaren bestrijken. Daarbij moet er met nadruk op worden gewezen dat, indien men over 10 à 15 jaar wil beschikken over een geautomatiseerd systeem van bevelvoering, men thans reeds moet beslissen welk systeem met bijbehorende organisatie en procedures zal worden gekozen. Daarna moet zo snel mogelijk met de systeemontwikkeling worden aangevangen en moet de bestaande organisatie met de procedures aan het nieuwe systeem worden aangepast, ten einde ook de mens in de organisatie voor te bereiden op de ontwikkelingen in de toekomst. Daartoe is nodig dat alle activiteiten, informatiestromen en procedures in het gehele systeem zijn geanalyseerd en omschreven.

2. De commandopost

Het invoeren van moderne methoden en technieken heeft tot doel de commandoposten efficiënter te organiseren. Hierbij dient men steeds te bedenken, dat het niet gaat om een commandopost met mooi gekleurde beeldschermen. In het voorgaande is sterk de nadruk gelegd op het verbeteren van het reactievermogen. De andere aan de commandopost te stellen eisen, met name v.w.b. mobiliteit en kwetsbaarheid mogen echter niet worden veronachtzaamd. Voor wat de mobiliteit betreft moet ernstig rekening worden gehouden met het feit dat met de huidige en toekomstige geavanceerde opsporingsmiddelen een commandopost vrij snel zal kunnen worden ontdekt.

Staven zijn en blijven lonende doelen, zij worden met de moderne middelen dag en nacht bedreigd. Mede t.g.v. de toegenomen beweeglijkheid in het gevecht mag men niet meer ervan uitgaan dat bv. een divisiecommandopost maar éénmaal per etmaal zal verplaatsen. Ook voor de lagere niveaus moet rekening worden gehouden met een hoge verplaatsingsfrequentie. Voor de divisiecommandopost moet erop worden gerekend dat deze tweemaal per etmaal zal moeten verplaatsen, voor de brigadecommandopost moet rekening worden gehouden met drie- à viermaal per etmaal.

De gewenste mobiliteit kan worden verkregen door:

a. de omvang van de staf en dus van de commandopost v.w.b. personeel en materieel zoveel mogelijk te beperken;

b. de commandopost snel verplaatsbaar te maken door deze met heli's uit te rusten, waarbij v.w.b. de toekomst voor de brigade wordt gedacht aan (enkele) middelbare en voor de divisie aan (enkele) zware helikopters;

c. de verplaatsing van de commandopost onafhankelijk van het verbindingssysteem te laten geschieden. Door invoeren van m.b.v. giro gestabiliseerde antennesystemen of netradioverbindingen, die rechtstreeks op het raster kunnen worden aangesloten, worden ook tijdens de verplaatsingen de verbindingen niet verbroken.

De kwetsbaarheid van de commandopost tegen vijandelijke aanvallen kan worden beperkt door een zo klein mogelijke omvang van de commandopost, alsmede door een grote mobiliteit. De kwetsbaarheid kan echter niet alleen worden vermindert door beperking van de omvang maar ook door spreiding in de commandopost. Het zou in principe mogelijk zijn de bureau-auto's of de commandohelikopters van de verschillende stafsecties op grote afstand (enkele km) van elkaar te plaatsen. Door een intern tv-circuit en een automatische telefoon/intercominstallatie, in combinatie met straalzenderdraaggolfapparatuur, kunnen het onderlinge contact en daarmee de informatieoverdracht worden gewaarborgd. Persoon-

lijk contact, dat een belangrijke rol speelt, en zal blijven spelen, bij het stafproces is dan niet meer mogelijk, hetgeen als een groot nadeel moet worden beschouwd, omdat bij de onderlinge informatieoverdracht (van de resultaten van ieders creatieve gedachtenproces) de persoonlijkheid een belangrijke rol speelt bij het weergeven van de bedoelingen (bv. door intonatie, gelaatsuitdrukking, gebaren, enz.).

Voorts moet worden opgemerkt dat de kosten voor het ontwikkelen en invoeren van een geautomatiseerd systeem van bevelvoering bijzonder hoog zijn. Nederland zal niet in staat zijn zelfstandig een dergelijk systeem te ontwikkelen en aan te schaffen. Ons land zal zich moeten aansluiten bij de ontwikkelingen in het buitenland.

Zeer zorgvuldig zal moeten worden overwogen met welke partner(s) men in zee zal gaan. Bij de beslissing daarover zal — gezien de afhankelijkheidspositie die daarvan het gevolg zou kunnen zijn — de politieke leiding zeker moeten worden ingeschakeld.

Na deze beginselbeslissing, die al in een vroegtijdig stadium moet worden genomen, zal het bevelvoeringssysteem zo snel mogelijk organisatorisch daaraan moeten worden aangepast.

Literatuur

P. H. Lee — Automated command and control at formation headquarters. *Brit. Army Rev.* (1970)(35).

H. G. Koch — Das automatisierte Führungssystem des Heeres. *Truppenpraxis* (1970)(5).

P. Kröger — Führungssysteme III. *Truppenpraxis* (1970)(12).

G. A. Weideman — Kartenfernsehen. *Truppenpraxis*. (1970)(5).

De noodzaak van lichamelijke oefening en sport in de Koninklijke Landmacht

L. C. A. van der Wee, H. J. Kok en R. N. Kuitens

Majors voor Bijzondere Diensten, resp. Kapitein voor Speciale Diensten der Infanterie

Vervolg van blz. 89

Methodiek van de militaire lichamelijke oefening

De militaire lichamelijke oefening (mlo) en sport hebben tot doel de militair fysiek en mentaal zo geschikt mogelijk te maken en te houden voor zijn functievervulling; met andere woorden: alle militairen te brengen tot een zodanige lichamelijke en geestelijke fitheid dat een optimale functievervulling mogelijk is.

Vanuit deze doelstelling onderscheiden wij twee methodische aspecten:

- het methodisch algemeen aspect;
- het methodisch specifiek aspect.

Het methodisch algemeen aspect

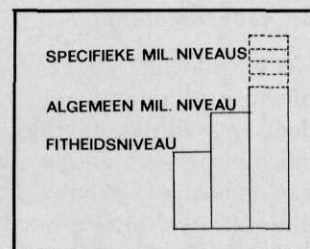
Hier wordt gestreefd naar een zo alzijdig mogelijke ontwikkeling van het conditioneel motorisch niveau, vooral m.b.t. de factoren kracht, uithoudingsvermogen en snelheid. Dit niveau zal door allen, ongeacht hun functie, moeten worden bereikt en gehandhaafd om als militair inzetbaar te worden geacht. Het zal zonder meer duidelijk zijn dat dit uitgaat boven het bij de „trimacties” beoogde niveau.

Het methodisch specifiek aspect

Als militair kan men in talloze functies worden tewerkgesteld. Is er een algemeen onderscheid aan te geven tussen bv. gevechts- en logistieke functies, daarbinnen is nog een grote differentiatie mogelijk. De aard van de functie kan een vermeerdering en zelfs vermindering van mlo-uren meebrengen of kan een beklemtoning van speciale oefengebieden vragen (bv. klimmen bij het KCT, ongewapend vechten Koninklijke Marechaussee, zwemmen bij Genie-onderdelen).

In situaties waarin dit noodzakelijk wordt geacht zal de oefenstof in onderling overleg tussen commandant en lo/sportfunctionaris worden aangepast.

In de eerste plaats moet echter aan het methodisch algemeen aspect aandacht worden besteed en het

Afb. 1 Te bereiken en te handhaven niveaus

daar vereiste niveau dient te worden bereikt en gehandhaafd. In afb. 1 is een en ander in beeld gebracht.

Factoren die van invloed zijn op de te volgen methodiek

Alvorens onze methodiek vast te stellen dienen wij na te gaan welke factoren deze kunnen beïnvloeden, en gedeeltelijk bepalen.

1. *Het aantal mlo-uren*

Hoe groter het aantal lessen mlo dat in het programma wordt opgenomen én gerealiseerd, des te groter zullen de mogelijkheden zijn de doelstelling binnen de beschikbare tijd te bereiken. Zo zijn bv. voor de bij het 1e Legerkorps ingedeelde militair gedurende 16 maanden 4 mlo-uren per oefenweek opgenomen, hetgeen bij realisatie totaal 254 uren mlo zou opleveren. Door allerlei omstandigheden, als meerdaagse oefeningen, vaccinatieperiode, verlof, inspecties enz., wordt realisatie van dit aantal uren verhinderd.

2. *De daadwerkelijke opkomst bij de mlo-uren*

Uit jarenlang bijgehouden gegevens is gebleken dat de opkomst bij de gerealiseerde mlo-uren bij de parate eenheden in de orde van grootte van 30 à 50% ligt. Een deel van de afwezigheid wordt veroorzaakt doordat een aantal militairen van de eenheid is ingezet voor andere werkzaamheden van militaire aard (hofmeester, schrijver, chauffeur e.d.). Afwezigheid bij de mlo-uren vindt ech-

ter ook haar oorzaak in gebrek aan daadwerkelijke belangstelling en ongeïnteresseerdheid van zowel de te instrueren militair als van zijn meerderen.

Zo bleek in een grote legerplaats uit het bijhouden van de redenen van afwezigheid dat het mogelijk was dat een groot percentage zonder enig motief niet verscheen. Commandowisseling wordt in de grote legerplaatsen alleen al uit de opkomstgegevens op de sportbureaus zeer snel opgemerkt!

3. Aanvangsniveau

Het gemiddelde fysieke niveau waarmee de dienstplichtige zijn intrede in de militaire organisatie doet en waarmee hij zijn opleiding begint, is bepalend voor het niveau waarop de mlo-instructie kan aanvangen. Behalve een verminderd algemeen uithoudingsvermogen wordt ook een aantal grondvormen van bewegen, bv. klimmen, werpen en springen, steeds minder beheerst. Alleen de zwemvaardigheid is de laatste jaren duidelijk toegenomen.

4. Vakkennis en instructiebekwaamheid van het lo- en sportpersoneel

Het niveau van bekwaamheid van het lo- en sportpersoneel, bepaald door o.a. opleiding, vakkennis en instructievaardigheid, zal van directe invloed zijn op de te hanteren methodiek. Vooral de aanwezigheid van dienstplichtige instructeurs, die zonder gerichte vooropleiding in dienst treden, een te summiere opleiding aan de SMLO volgen en zich, ondanks hun welwillendheid, met een te gering overwicht en militaire houding moeten handhaven, is hierop van invloed. Zelfs de dienstplichtige instructeur, in het bezit van het mo- of cios-diploma, ondervindt, ondanks het overwicht, voortkomend uit zijn vakkennis, moeilijkheden bij het zich manifesteren als instructeur.

5. Infrastructurele voorzieningen

De aanwezige lo- en sportaccommodatie zal plaatselijk de methodiek beïnvloeden. Oefengebieden als zwemmen en hindernisbaan vragen adequate voorzieningen. Bij een in de woonwijken gelegen kazerne zullen een veldloop/cross en terreinwerk moeilijk zijn te realiseren.

6. Aard van de organisatie

Binnen de organisatie van de KL zal bij het bepalen van de methodiek tevens rekening moeten worden gehouden met:

- a. doelstelling van het leger in het algemeen en die van de lo/sport in het bijzonder;
- b. lengte van de diensttijd;
- c. fasering van de diensttijd;
- d. diversiteit van het onderdeel;
- e. aanwezig personeel qua aantal, leeftijd, categorie en instelling.

Bovenstaande, zwaar wegende factoren beïnvloeden de weg naar ons doel in belangrijke mate. Wij kunnen daardoor gedeeltelijk niet voldoen aan basiseisen die de methodiek ons stelt. De eis van progressiviteit in de opeenvolgende lessen bv. moest, als gevolg van de opkomstvariatie, vervallen.

Kader-leerplan en uitwerking

De te hanteren oefengebieden worden weergegeven in een kader-leerplan (zie de tabel). Het doel hiervan is zoveel mogelijk eenheid te brengen in de werkwijze, waarbij het tevens een waarborg is voor voldoende variatie m.b.t. de te hanteren oefengebieden.

Om zowel de dienstplichtige meer te motiveren en hem, de instructeur en de commandant meer te betrekken bij de verschillende activiteiten wordt op het einde van elke periode een tussendoel gesteld (afb. 2). De oefenbedoeling wordt hierdoor meer tastbaar en zichtbaar.

Met betrekking tot dit leerplan, bedoeld voor ONDAS-eenheden, blijft de Garnizoens-lo-/sport-officier de mogelijkheid behouden, afhankelijk van de situatie en in overleg met het Hoofd Sectie LO/Sport van de Territoriaal Bevelhebber, van

Kader-leerplan voor 1Lk-eenheden

Periode	Oefengebieden								Totaal aantal uren
	Oefenweken	Veldloop/cross	Gymnastiek	Atletiek/terr. werk	Zwemmen	Zelfverdediging	Hindernisbaan	Spel	
Schoolperiode	16	10	11	8	14	2	6	11	62
I	12	11	9	6	6	3	4	9	48
II	8	7	6	4	4	2	3	6	32
III	16	14	12	8	8	4	6	12	64
IV	8	7	6	4	4	2	3	6	32
V	4	2	3	3	2	2	—	4	16
Totaal		51	47	33	38	15	22	48	254

het daarin gestelde af te wijken. Zo zal hij ook voor de oefengebieden die geen doorgang kunnen vinden, door bv. het ontbreken van accommodatie, vervangende lessen moeten samenstellen.

Plaatselijk wordt door de lo/sportofficier een op dit kader gebaseerd leerplan samengesteld dat aan de lokale situatie is aangepast. Uiteraard zal het leerplan, aan de hand van geconstateerde gebreken, veranderde omstandigheden en wensen van de commandant, voortdurend moeten worden bijgestuurd. Een exacte volgorde van de per periode te geven lessen is daarom op grond van het bovenstaande niet mogelijk. Ook het feit dat in vele kazernes/legerplaatsen „dubbeluren” worden gegeven heeft consequenties. Een combinatie van hindernisbaan en terreinwerk (afb. 3) is dan bv. niet gewenst, aangezien het inspanningsniveau in de tweede lesperiode dan te hoog zal liggen.

De ervaring heeft geleerd dat het bij INDAS-eenheden niet mogelijk is de militairen die tot dezelfde lichtingsploeg behoren, een opleiding te geven volgens het hierboven voor ONDAS-eenheden van toepassing zijnde basis-leerplan. Voor INDAS-eenheden dient, uiteraard weer rekening houdend met omstandigheden van lokale aard en de bijzondere situatie waarin het onderdeel verkeert, een programma te worden afgewerkt zoals in periode II voor de ONDAS-eenheden is voorgeschreven.

Leerplan opleidingseenheden, niet-1Lk-eenheden

Momenteel geldt voor deze eenheden dat per 8 oefenweken 24 uren lo dienen te worden gerealiseerd, die in principe zijn verdeeld in: gymnastiek 6, atletiek/terreinwerk 4, spel 6, hindernisbaan 4, veldloop/cross 2, zelfverdediging 2; totaal 24 uren. Ook hier zal in overleg met de lo/sportfunctionaris een aanpassing mogelijk moeten zijn.

Een nieuwe opleidingsgang voor deze eenheden zal door C-COKL vóór medio 1972 worden aangeboden.

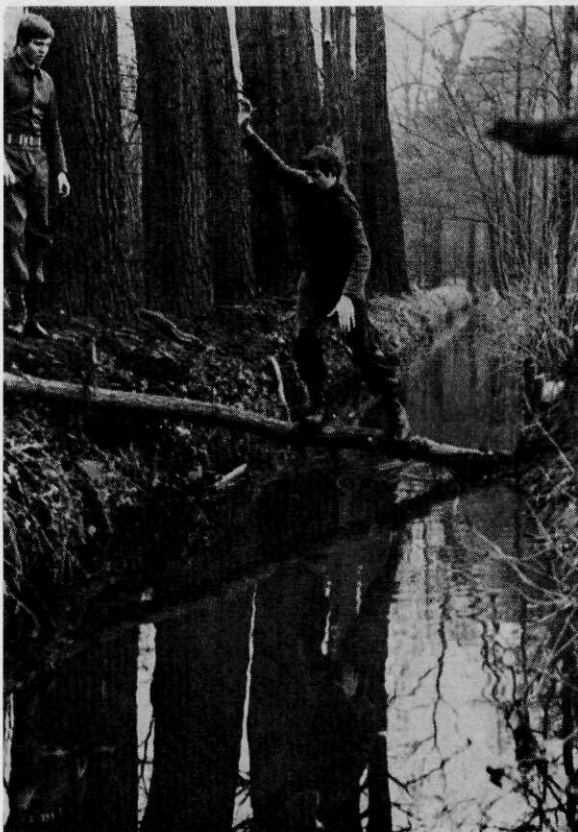
In het leerplan zijn de oefenperioden methodisch autonoom. Qua opbouw van de oefenstof is er geen op de leergang gebaseerde binding tussen de oefenperioden onderling. Eén en ander houdt verband met enerzijds de 2-maandelijkse aanvulling volgens het INDAS-systeem; anderzijds maakt de onstabiele opkomst bij de parate eenheden een progressieve opbouw van de oefenstof over een langere periode onmogelijk.

Door deze methodische zelfstandigheid van de oefenperioden is het tevens mogelijk — indien de omstandigheden dit noodzakelijk of wenselijk ma-

Afb. 2 Er wordt een tussendoel gesteld

Afb. 3 Terreinwerk

Afb. 4 Atletiek

ken — bepaalde perioden met elkaar te doen wisselen.

Doelstelling per oefengebied

Afhankelijk van de verschijningsvorm waarin, en/of de plaats waar de oefenstof wordt gehanteerd, onderscheiden wij de hierna te noemen oefengebieden. In elk van deze oefengebieden staat het opvoeren van het vermogen om in wisselende situaties bewegingsproblemen snel en efficiënt op te lossen centraal.

Afgeleid van dit centrale doel heeft elk oefengebied tevens de volgende specifieke doelstelling.

1. Gymnastiek

Aanleren en/of verbeteren van elementaire vaardigheden. Toepassen van vaardigheden in een veelheid van situaties. Opvoeren van het lokale spieruithoudingsvermogen.

2. Zelfverdediging

Aanleren en toepassen van een aantal elementaire zelfverdedigingsvaardigheden, waardoor het zelfvertrouwen van de militair zal worden vergroot en hij in staat zal zijn ook zonder wapen te vechten.

3. Veldloop/cross

Het opvoeren van het algemeen uithoudingsvermogen. Appelleren aan wilskracht en doorzettingsvermogen. Het leren verdelen van eigen krachten over wisselende afstanden.

4. Terreinwerk

Arbeidsintensief toepassen van terreinvaardigheid in daarvoor geschikt terrein. Opvoeren en onderhouden van het algemeen uithoudingsvermogen. Aankweken van een zekere mate van gehardheid door intensief oefenen onder alle weersomstandigheden. Het in positieve zin beïnvloeden van mentale waarden (werken in groepsverband, stimuleren van en appelleren aan durf, doorzettingsvermogen, besluitvaardigheid, wilskracht).

5. Hindernisbaan

Aanleren en verbeteren van de techniek van specifieke vaardigheden ten einde hindernissen snel, efficiënt en veilig te kunnen nemen. Appelleren aan durf en inventiviteit van de militair door het zo gevarieerd mogelijk nemen van de hindernissen. Bevorderen van teamverband door het groepsgewijze nemen van de hindernissen. Opvoeren van algemeen uithoudingsvermogen en gehardheid door intensieve arbeid onder alle weersomstandigheden.

6. Atletiek

Aanleren van en/of verbeteren van loop-, spring- en werpvaardigheden. Toepassen van deze vaardigheden in verschillende situaties.

7. Spel

Aanleren en toepassen van spelvaardigheden. Opvoeren van de conditie. Stimuleren van de groepsgeest.

8. Zwemmen

Leren zwemmen. Opvoeren van zwemvaardigheid. Beheersen van de onderdelen van het gevechtswemmen. Aanleren en toepassen van reddend zwemmen.

Alle oefengebieden beogen steeds mede de lust tot en het plezier in het bewegen te vergroten en bovendien mogelijkheden te scheppen tot actieve vrijetijdsbesteding, ook voor de periode ná de eerste oefening.

Alhoewel sportieve recreatie niet als een directe militaire doelstelling kan worden aangemerkt dient toch in het oog te worden gehouden dat deze mede van belang kan zijn voor de fysieke conditie van de militair. Dat lichaams oefeningen in de ruimste zin van het woord als zinvolle vrijetijdsbesteding, sociaal en in het vlak van de volksgezondheid bezien, eveneens van belang zijn, is in het kader van dit artikel secundair.

Integratie van de oefengebieden

Uit het feit dat de genoemde oefengebieden een specifieke doelstelling hebben, mogen wij niet afleiden dat de daarin gegeven oefenstof op zich zelf staat. De oefenvormen in de verschillende oefengebieden vullen elkaar aan, overlappen elkaar, grijpen in elkaar en gaan in elkaar over. Het volgende voorbeeld moge dit verduidelijken.

Springen is een grondvorm van bewegen, zoals ook lopen, werpen, trekken, klimmen e.d. In het oefengebied *gymnastiek* kunnen wij het springen beoefenen met de intentie *spierversterkend* te werken. Bij de *atletiek* wordt springen beoefend in de vorm van *vé-* en *hoogspringen*. Hier ligt het accent, methodisch gezien, op aanloop en afzet. De landing is van minder belang, als de bepaalde afstand of hoogte maar wordt overschreden (afb. 4). Op de *hindernisbaan* zal bij het springen worden gelet op de landing, het springen van hoog naar laag en schuin voorwaarts, al dan niet met aanloop (afb. 5). In het *spel* vinden wij de sprong in allerlei situaties en vormen terug, waarbij behalve de *sprong* altijd een andere beweging moet worden uitgevoerd, bv. werpen, waarbij de coördinatie een grote rol speelt. In het *terreinwerk*, als militair getint oefengebied, zien wij de totale toepassing van het springen. Hier komen alle aspecten van het springen te voorschijn. Geen mooie aanloop en afzetplaats, en een landingsplaats die hoger of lager ligt dan de plaats van afzet, die vaak nog schuin afloopt, glad kan zijn, hard of drassig. Vaak geeft de aanwezigheid van water, of het niet kunnen overzien van de te springen afstand, een andere dimensie aan het springen (afb. 6).

De oefenstof

a. Keuze

De oefenstof wordt gekozen op basis van een aantal criteria.

1. Zij moet een bijdrage leveren in het geheel van de doelstelling.
2. Zij dient op prestatie te zijn gericht, een uitdagend karakter te hebben en zo mogelijk te appelleren aan zelfwerkzaamheid, inventiviteit en groepswerk.
3. Bovendien moet bij het kiezen van de oefenstof rekening worden gehouden met: het verwachtingspatroon van de man, zijn geoefendheid, en de instelling.

Nemen wij als voorbeeld een groep militairen die een halfjaar in opleiding zijn en een mlo-les hin-

Afb. 5 Hindernisbaan

Afb. 6 Een andere dimensie ...

dernisbaan moeten volgen. Het zal duidelijk zijn dat een opdracht als: „Mannen, alle hindernissen op de bekende wijze en zo snel mogelijk!” niet inspirerend op de groep zal werken. De ervaren lo-instructeur, die de groep kent en beseft dat ze verwacht zich op de hindernisbaan flink te moeten inspannen en bereid is dit te doen, zal de groep in tweeën splitsen en bv. een opdracht geven een aantal der hindernissen in omgekeerde volgorde groepsgewijs te nemen, met onderlinge hulpverlening en met medeneming van enkele gefingeerd gewonde groepsleden, aan wie het gebruik van armen en/of benen ontzegd is. Welke groep voert deze opdracht efficiënt (dus zonder verdere schade aan gewonden) en snel uit?

b. *Ordering*

Gekozen wordt voor een methodische rangschikking van de oefenstof vanuit de grondvormen van het bewegen. Dit uitgangspunt is praktisch hanteerbaar en biedt bovendien bepaalde garanties voor een zo alzijdig mogelijke lichamelijke ontwikkeling.

De stof-ordering dient te voldoen aan de volgende eisen.

1. Aanleren en toepassen moet in één les mogelijk zijn.
2. Een methodische opbouw van bepaalde eindvormen dient eveneens zoveel mogelijk binnen hetzelfde lesverband te worden gerealiseerd.
3. De lesorganisatie dient eenvoudig en doelmatig te zijn, met als doel een zo hoog mogelijk actiepercentage te bereiken.

Op grond van het vorenstaande is het noodzakelijk dat de te kiezen eindvormen eenvoudig zijn en tegelijkertijd de aan te bieden oefenreeksen zo gevarieerd mogelijk.

De oefenstof is samengebracht in oefengebieden waarvan wij de specifieke doelstellingen reeds hebben aangegeven. Uit keuze en ordening van de oefenstof volgt dat in één les in principe één oefengebied wordt behandeld.

c. *Aanbieding*

Bij de aanbieding van de oefenstof komen de vol-

gende aspecten duidelijk naar voren: de organisatie, het didactische aspect en de differentiatie.

1. ORGANISATIE

De lo-sportfunctionaris dient rekening te houden met bepaalde principes bij het opmaken van het lesrooster en de aan te bieden oefenstof aan de troep. Zo dient te worden voorkomen dat direct na een meerdaagse oefening de mlo-les bestaat uit bv. veldloop en hindernisbaan.

In vele kazernes en legerplaatsen is men overgegaan tot de planning van „dubbeluren”. Dit brengt mee dat de aan te bieden oefenstof, in de vorm van de oefengebieden, afwisselend moet zijn en dat rekening moet worden gehouden met: concentratie, belevingswaarde, lichamelijke belasting en intensiteit.

In het totaal van de aanbieding van de oefenstof over langere termijn (zie het kader-leerplan) dienen de oefengebieden zo afwisselend mogelijk te worden gepland.

2. DIDACTISCH

Hier willen wij volstaan met erop te wijzen dat het „adagium” van de man die ervoor staat voor een groot gedeelte de aard van de les bepaalt.

3. DIFFERENTIATIE

Het differentiëren in oefenstof is gewenst omdat de volgende factoren een rol spelen:

- er moet instructie worden gegeven aan vaak zeer grote groepen;
- geoefendheid én interesse lopen per groep zeer uiteen;
- zowel de numerieke als de nominatieve deelneming zijn vaak weinig constant.

Indien hiervoor de accommodatie aanwezig is en zowel de kwantiteit als de kwaliteit van het lo-personeel dit toelaten, is het formeren van groepen op basis van geoefendheid en interesse aan te bevelen.

In een volgend artikel zullen de middelen die de mlo ter beschikking staan, materieel, accommodatie en personeel, in beschouwing worden genomen.

Malta

J. R. Evenhuis

De onafhankelijkheid van Malta (1964) viel samen met het eerste verschijnen van eenheden van de Russische Zwarte-Zeevloot in de Middellandse Zee.

Het behoeft niet meer dan een coïncidentie te zijn geweest, maar het is wel interessant vast te stellen dat de enige keer vóór nu, dat men van een presentie van de Russische Zwarte-Zeevloot in de Middellandse Zee kon spreken, het oogmerk om Malta in de Russische sfeer te brengen daarbij een overheersende rol heeft gespeeld. Dat was in de jaren tussen 1798 en 1805, nadat Napoleon op zijn expeditie naar Egypte Malta aan de ridders had ontnomen. De Engelsen wisten weliswaar de Fransen na korte tijd weer van het eiland te verdrijven maar tegelijk gebeurde iets wat veel minder te voorzien was geweest: de verjaagde ridders, hoewel allen katholiek, maakten de Russisch-orthodoxe tsaar Paul I van Rusland tot hun grootmeester, en sindsdien was hun hoop erop gesteld dat een Russische admiraal hen naar hun eiland zou terugbrengen.

De tsaar vatte de verplichting, zich zelf, de Russen en de ridders in het bezit van Malta te stellen, opmerkelijk serieus op, veel serieuzer dan deze zaak verdiende bij de toenmalige toestand in Europa, waar men in een strijd op leven en dood met Napoleon was gewikkeld. Het grootmeesterschap was voor Paul I meer een hobby. De Russische aanspraken op Malta, door Engeland niet geaccepteerd, betekenden echter het einde van een coalitie en dreven de twee grootste tegenstanders van Napoleon voor jaren uit elkaar.

In 1802 viel de enige vrede tussen Frankrijk en de rest van Europa in 20 jaar tijds te noteren: de, overigens maar een jaar durende, vrede van Amiens. Bij de onderhandelingen over deze vrede draaide bijna alles om het vrij onbetekenende Malta, dat voor Rusland een prestigekwestie was geworden. Napoleon, eenmaal overtuigd zijnde dat Frankrijk zich wel nooit op Malta zou kunnen

A nasty place, with nothing but soldiers and diplomatic nonsense...

(Engelse stem over Malta, 1800)

nestelen, wakkerde de Brits-Russische twist om het eiland aan door in St. Petersburg te suggereren dat het ook hem het beste leek, indien de Russen over de toekomst van Malta zouden beslissen.

Daarbij speelde deze aangelegenheid niet slechts op diplomatiek niveau. Er bevonden zich in die tijd Russische schepen in de Middellandse Zee, en voor de allereerste keer bevond er zich de Russische Zwarte-Zeevloot. De Turkse barrière was omhooggegaan na de Napoleontische overval op Egypte (formeel Turks territorium), die ook de Turken in de coalitie had gebracht.

Wie echter vooral met die merkwaardige combinatie van Engelse, Russische en Turkse schepen te maken kreeg, was niet een Franse admiraal, maar Nelson. De zeven delen van „The dispatches and letters of Lord Nelson” * zijn rijk aan gegevens over zijn strijd tegen de Franse vloot. Zij leren ons echter ook heel wat over deze eerste ontmoeting in de Middellandse Zee van schepen van een Westelijke mogendheid met die van de Russische Zwarte-Zeevloot.

The Russian Admiral has a polished outside, but the bear is close to the skin. (...) He is jealous of our influence... aldus Nelson.

Intussen werd braaf de schijn opgehouden, zoals dat past onder bondgenoten die niet veel sympathie voor elkaar hebben. Het was een maskeradespel, niet ongelijk aan dat wat de Amerikanen en de Russen nu op de Middellandse Zee met elkaar opvoeren, zij het dan niet om een wrakke coalitie maar om de atomaire wereldvrede in stand te houden.

Tot al die verwickelingen gaf het kleine Malta aanleiding, nadat het zijn ridders was kwijtgeraakt en een nieuwe beschermer nodig had.

De tegenwoordige onafhankelijkheid na het vertrek van de Engelsen schijnt aan deze behoefte

* In 1844/'46 uitgegeven door Sir Nicholas H. Nicolas.

aan beschermers in wezen niets te hebben verandert. Opnieuw staat het daardoor in het middelpunt van een grote verwarring. Noch in het ene noch in het andere geval zou deze zijn ontstaan, als bepaalde Maltezers de verleiding hadden kunnen weerstaan hun heil wel bijzonder ver van huis te zoeken. De verjaagde katholieke ridders sloegen er de weg naar het schismatieke St. Petersburg voor in, en de over zijn Engelse opvoeding niet helemaal gelukkige Dom Mintoff oriënteert zich ook onrustig ver van zijn basis over nogal avontuurlijke mogelijkheden, zij het dan tot nu toe — naar het schijnt — niet precies in Moskou.

In zekere zin zouden zij in dit opzicht iets van de Russen hebben kunnen leren, want het geval doet zich voor dat die zich, met al hun onmiskenbare belangstelling voor Malta, nooit op een „rush” naar dit eiland hebben laten betrappen.

Daartegenover draagt het gedrag van Dom Mintoff alle kenmerken van een „goldrush”, waarbij de speculatie is dat het Westen, bang voor zoveel beweeglijkheid buiten de muren van zijn strategische gebied, per slot van rekening wel met de prijs zal komen aandragen.

Vermoedelijk zal Mintoff ook niet de enige blijven die zich zo gedraagt. Vandaag Malta . . . morgen misschien Cyprus. De Middellandse-Zee-eilanden die door de Russische maritieme expansie in de strategische overwegingen van de Westelijke mogendheden een rol spelen willen zich daarvoor zwaar laten betalen.

Een gemakkelijke these wil dat Mintoff — en morgen misschien Makarios — met die hoge financiële eisen te laat komt. In het strategische denken van nu zouden zulke Middellandse-Zee-bastions nog slechts zo'n geringe functie hebben dat men er geen woorden en lange, vervelende onderhandelingen meer over hoeft te verliezen.

Hoe het zij, in het geval van Malta meende juist de sterkste Westelijke mogendheid, de Verenigde Staten, zich niet aan de these te moeten houden, en hoofdzakelijk vandaar dat Mintoff zijn eisen zozeer heeft kunnen opschroeven.

De kwestie is dat, wat de direct-strategische waarde van een eiland als Malta moge zijn, er ook allerlei subtielere prestige- en propagandaoverwegingen in deze zaak meespelen, die maken dat Malta, hoewel strategisch onttakeld, nog altijd een Westelijke bijdrage van aanzienlijke omvang waard is. Aan het eiland zit zoveel Westelijk prestige vast dat het bedrag dat moet worden betaald om het

prestige niet aan de verkeerde kant te doen belanden, zelfs hoger zou kunnen worden dan het bedrag dat men voorheen ervoor over had om het zijn taak goed te laten verrichten. Die „gouden” tijden zijn, nu de hele wereld en ook het kleinste onafhankelijke eiland aan „politiek” doet, voorbij. Sardinië had in al de jaren dat Nelson er lag om de Franse vloot te controleren, een eminent strategische betekenis voor Engeland. Maar nooit was Londen ervoor te vinden, de half miljoen pond sterling te fourneren waarvoor dit op één na grootste eiland van de Middellandse Zee Brits had kunnen worden. Daarentegen betaalt Engeland sedert zijn vertrek in 1964 £ 4,5 miljoen per jaar aan Malta voor het gebruik van een paar installaties daar, alleen om er zich de verachting van de Maltezers „voor zo weinig” mee op de hals te halen.

Nelson, de grootste vlootvoogd die de Engelsen ooit in de Middellandse Zee hebben gehad, stond er volmaakt onverschillig tegenover, toen Malta in 1800 Brits werd. Het eiland lag voor hem te ver van Toulon, de Franse oorlogshaven waarvan de controle aan zijn zorgen was toevertrouwd, en die hem, zoals bekend, tweemaal ontglipte; „fouten” die hij tweemaal briljant herstelde: de eerste keer met de grote overwinning bij Aboekir (1798) en de tweede keer met de nog grotere van Trafalgar (1805).

Wat Nelson liever had gezien, was dat Sardinië, waar meestal zijn ankerplaatsen waren, Brits was geworden. Maar zijn voorstellen in die richting, zó vaak gedaan dat men in Londen van Sardinië als van „Nelson's hobby” ging spreken, liepen op niets uit.

Meer succes had Nelson met zijn negatieve oordeel over de waarde van Malta voor Engeland. In 1801 kon hij dat in het Hogerhuis naar voren brengen en dit werkte op de toenmalige Britse regering zo overtuigend, dat zij bij de kort daarop gesloten Vrede van Amiens met Napoleon (maart 1802) Malta aan de Maltezer Orde teruggaf, althans aanstalten maakte, Malta terug te geven, want de korte duur van deze vrede maakte de geste ten slotte overbodig.

Maar al vond Nelson dan dat Engeland ook zonder Malta kon vechten, onaannemelijk was voor hem aan de andere kant de gedachte dat de Russen er zich zouden etableren. In 1803 schreef hij aan de Prime Minister:

My opinion of Malta is well known. The fleet can never go there if I can find any other corner to put

them in; but having said this, I now declare, that I consider Malta as a most important outwork of India, that it will ever give us great influence in the Levant, and indeed all the southern parts of Italy. In this view, I hope we shall never give it up. (The dispatches and letters of Lord Nelson, dl 5, blz. 107).

In die jaren, omstreeks 1800, bevonden zich dus hoofdzakelijk met het oog op Malta Russische schepen in de Middellandse Zee. Des te opvallender is het dat zij er zelfs niet voor een kort bezoek zijn verschenen, hoewel zij dat gemakkelijk hadden kunnen doen; maar zij wilden blijkbaar niet. Waarschijnlijk om de hoogmoedige reden dat de Russische vice-admiraal op meer en betere schepen wachtte. Hij wilde op de Maltezers liever géén dan een slechte indruk maken. Bovendien verwachtte de tsaar alles van een diplomatieke overwinning, waarna de Engelse schepen eerst het eiland zouden ruimen alvorens hij er als grootmeester zijn intocht zou houden.

Voor tsaar Paul I was Malta niet de ondergeschikte kwestie die zij, gezien de toenmalige algemene toestand in Europa, in feite zeker was. Ten slotte maakte hij er zelfs een coalitievoorwaarde van. De Engelsen dienden Malta aan de ridders terug

te geven, d.w.z. aan hem af te staan, als zij verder op Russische steun in de oorlog tegen Napoleon wilden rekenen. Toen dit niet gebeurde, trok Rusland zich uit de coalitie terug. De Russische vloot in de Middellandse Zee zeilde wel niet door de Bosporus terug, maar maakte zich in Adriatische havens vrijwel onzichtbaar. Zij is nauwelijks meer voor de dag gekomen. Later werd zij door de bemanningen zelf gesloopt, waarmee het hoofdstuk van de eerste presentie van de Russische Zwarte-Zeevloot aan gene zijde van de Dardanellen in een anticlimax eindigde.

Eerst 160 jaar later zou, onder totaal gewijzigde omstandigheden, het experiment worden herhaald.

Naschrift

Sinds dit artikel werd geschreven is het probleem Malta tot een oplossing gekomen. Tussen Dom Mintoff — wiens „goldrush” uiteindelijk succesvol is gebleken — en de Britten is een akkoord gesloten. De laatsten zullen in de komende zeven jaren £ 14 miljoen aan huur voor de basis gaan betalen en bovendien een belangrijke financiële bijdrage aan ontwikkelingshulp verstrekken.

REDACTIE

NIEUWE UITGAVE

Heigl's Taschenbuch der Tanks, dl 3, door G. P. von Zezschwitz, 336 blz., 151 afb., 4 tab. Uitg.: J. F. Lehmanns Verlag, München, 1971. Prijs: DM 42,—.

In de serie „Taschenbuch der Tanks” is thans ook deel 3, „Der Panzerkampf”, in herdruk verschenen.

Op systematische en overzichtelijke wijze worden hierin de tankgevechten van de Geallieerden, alsmede de Duitse tankaanvallen tijdens de Tweede Wereldoorlog behandeld. De beknopte bespreking van de tankgevechten, die telkens wordt afgesloten

met „taktische und technische Lehren”, wordt op goede wijze aangevuld door tekeningen en schetsen, alsmede door een literatuuropgave. In hoofdstuk B wordt vervolgens een samenvatting gegeven van de uit deze gevechten getrokken „operative und kriegswirtschaftliche Lehren”.

In hoofdstuk C worden de grondbeginselen op o.a. technisch, tactisch en personeels/opleidingsgebied geformuleerd en toegelicht. Het opmerkelijke van de in dit standaardwerk op tankgebied geformuleerde grondbeginselen is dat een groot aantal ervan ook nu nog van kracht is. Zo geldt o.a. mijns inziens nog steeds het tactische grondbeginsel:

Der Panzerangriff ist die grundsätzliche Kampfmethode der Panzerwaffe. Gelegentliche Verwendung als stehende Feuerfront ist nur als Notmaßnahme zum Zeitgewinn und als Ersatz fehlender Erdfeuerkraft (Schützen, Abwehr oder Artillerie) gerecht-

fertigt. Selbst bei der Abwehr ist der Panzerangriff im richtigen Augenblick und an entscheidender Stelle stets wirkungsvoller als stehende Feuerfront und daher anzustreben.

Bovendien geldt de volgende, in Heigls boek genoemde stelling m.b.t. personeel en opleiding ook in 1972:

Die Ausbildung der Panzerbesatzung ist so verzweigt und bedarf solcher Gründlichkeit, daß mit der Truppe nicht sparsam genug umgegangen werden kann. Kurz ausgebildete Besatzungen setzen den Gefechtswert der Panzertruppe erheblich herab.

„Der Panzerkampf” is een belangwekkend boek, dat ook zonder de voorafgaande delen 1 en 2 als een op zich zelf staand werk kan worden bestudeerd. Het heeft ook heden nog zijn waarde en waarlijk niet alleen voor de degenen die zich interesseren voor de geschiedenis en ontwikkeling van de tanks.

J. P. H. VAN VALDEREN, Lkol Huz

De Rode Jeugd

D. Stevens

Kapitein voor Speciale Diensten der Artillerie

Na de ontploffingen bij de aardgasstations in Ommen en Ravenstein kwam de „Rode Jeugd” weer in het nieuws, nadat men er ook al kennis mee had gemaakt door acties tegen o.a. de Eindhovense politie. In een briefkaart aan de Nederlandse Gasunie werd gezegd, dat de „Rode Jeugd” de sabotage zou hebben uitgevoerd. Inmiddels zijn ook enkele controlehelikopters van de Nederlandse Gasunie neergestort.

Voor inlichtingen, die kunnen leiden tot het bekend worden van de daders der twee brandstichtingen in de legerplaats Oirschot werd een beloning van f 3000 uitgelooft. Bij deze branden, op 21 augustus en 20 september 1971, ging voor ruim f 5 miljoen aan materieel verloren; voorts was een militair onderdeel een aantal maanden niet volledig inzetbaar.

Inmiddels heeft een van de takken van de Palestijnse opstandelingenbeweging de aanslagen op de aardgasstations eveneens voor zich opgeëist. Dit behoeft niet uit te sluiten, dat hieraan ook leden van bijvoorbeeld de Rode Jeugd, de 4e Internationale of de Nederlandse Zwarte Panters hebben meegewerkt. Volgens de gegevens van het Amerikaanse „National Bomb Data Center” in Gaithersburg werd ook in de Verenigde Staten in verschillende gevallen het daderschap van bomaanslagen opgeëist door twee, soms drie, organisaties. Er werden in dat land tussen januari 1971 en januari 1972 rond 2000 bomaanslagen gepleegd. De hoofddoelen waren op de eerste plaats commerciële instellingen en fabrieken, voorts woningen, hotels, onderwijsinstellingen, politiebureaus en openbare gebouwen.

Ontstaan uit CPN

Over wie de „Rode Jeugd” is, bestaat nogal verschil van mening; vooral onder de Rode-Jeugd-afdelingen zelf.

Het geheel ontstond uit de Communistische Partij

Nederland (CPN) en haar jeugdbond, het Algemeen Nederlands Jeugdverbond (ANJV).

Omstreeks 1956 kwam in de Sovjet-Unie het stalinisme officieel in diskrediet en begonnen de eerste vormen van de nieuwe Russische tactiek ten opzichte van het Westen zich af te tekenen: de zg. „vreedzame coëxistentie”. Niet iedere communist was het hiermee eens. Sommigen groepeerden zich in Nederland rond het orgaan „De Rode Vlag”, welke groep uiteindelijk door de CPN werd geroyeerd. In 1966 richtte de „Rode Vlag” de organisatie „Rode Jeugd” op.

In deze organisatie ontstond onenigheid over de leer van het marxisme en de toe te passen tactiek. Een afdeling in Amsterdam, die eerst had samengewerkt met o.a. de provo's, maakte zich los; zij vond het moment ongunstig om met bomaanslagen te beginnen. Dezelfde mening waren ook andere afdelingen toegedaan, o.a. in Kampen en Zwolle. De meer terroristische tendensen van de 19e-eeuwse Russische revolutionair M. Bakoenin worden voortgezet door bv. afdelingen in Eindhoven en in het noorden des lands. De terroristische groepen eisen nu de ontwrichting van ons bedrijfsleven door sabotagedaden en zij hopen hiermee tevens de ontevreden op te wekken tot grotere acties. Uit de as van onze economie zal dan het Rode Nederland herrijzen, zo schreef men na de bomaanslagen in Ommen en Ravenstein.

Geheime cellen

De groep, die niet direct door terrorisme wilde opvallen, noemde zich Rode Jeugd Marxistisch Leninistisch (RJML). Ook deze groep is zeker niet vreedzaam van aard. In de eerste plaats veroordeelt zij de in feite ook niet zo vreedzaam bedoelde Russische „coëxistentie” als een te zachtzinnig compromis.

Om een goed beeld te geven van haar doelstellingen citeren wij hieronder enkele delen uit de „grondbeginselen” van de RJML.

Doel van de RJML is de vestiging van de dictatuur van het proletariaat (...) Geleid door de communistische partij onteigent het proletariaat de produktiemiddelen (de fabrieken, machines en vervoermiddelen) van de bourgeoisie en brengt ze in handen van het proletariaat (...) Zij voedt de massa op in de leer van Marx, Engels, Lenin, Stalin en Mao Tse-Toeng (...) De leden van de RJML zijn allen in basisgroepen (cellen) ingedeeld. Overeenkomstig het bolsjewistische organisatieprincipe zijn de bedrijfs-cellen het fundament van de organisatie, maar ook op alle andere terreinen waar zich proletariërs of half-proletariërs bevinden richt de RJML cellen op (...) in het bijzonder onder de werkende en studerende intelligentsia, de scholieren, beambten en arme boeren (...) De gehele organisatie moet dezelfde discipline in acht nemen: ondergeschiktheid van de enkeling aan de meerderheid.

Ook de overige Rode-Jeugdgroeperingen kennen een opbouw in cellen.

Discipline en proeftijd

Kandidaat-leden van deze strenge organisatie krijgen drie maanden de tijd om door hun activiteit en gedisciplineerdheid te bewijzen dat ze in de organisatie kunnen worden gebruikt.

De cellen rapporteren aan het kader; dit werkt hun ervaringen uit tot landelijk bruikbare strijdprogramma's en richtlijnen.

De RJML vermijdt, in tegenstelling tot andere Rode-Jeugdgroeperingen, sabotage omdat men vreest, dat dit in Nederland te veel weerstand zal opwekken en omdat de overige vormen van „klassenstrijd” daarmee zouden kunnen worden geschaad. Want ook de RJML zegt:

... het is slechts in de klassenstrijd dat de massa kan worden georganiseerd en voorbereid op de verovering van de politieke macht.

In deze werken zij samen met de Kommunistische Eenheidspartij Nederland (KEN), die bekend is van o.a. de wilde staking in de Rotterdamse havens in 1971 en stakingen in Amsterdam.

Er is beslist geen eenheid in de Nederlandse communistische wereld. Behalve met de CPN heeft de „Rode Jeugd” doctrinaire onenigheid met o.a. de Kommunistische Partij Nederland Marxistisch Leninistisch (KPNML) en de Marxistisch Leninistische Partij Nederland (MLPN).

MEDEDELING

Sedert 1 januari 1972 wordt de Militaire Spectator toegezonden aan alle leden van de Koninklijke Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap.

Ten einde de toezending aan thans nog actief dienende officieren van Land- en Luchtmacht, tevens lid van de Koninklijke Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap, ook na hun dienstverlating zeker te stellen, wordt belanghebbenden verzocht de 2e Secretaris (p.a. Laan van Clingendael 121, Den Haag) in voorkomend geval ter zake in te lichten.

Naar een stoutmoedige organisatie

M. H. Akkerman

Majoor van de Koninklijke Luchtmacht

Psychologisch tekort

De sociale psychologie besteedt toenemende aandacht aan de aard van organisaties en de invloed hiervan op het menselijk handelen. De vraag is dan hoe het menselijk handelen kan worden verbeterd, welke belemmeringen er zijn en hoe die zijn te verhelpen.

Het gaat bij het onderkennen en beantwoorden van die vraag niet zozeer om verbeteringen van het menselijk handelen in de zin van produktiviteit, maar om verbeteringen in de zin van menswaardigheid. Ik kom daar straks op terug.

Een belangrijk aspect in de sociaal-psychologische aandacht voor organisaties is dat van het psychologisch falen: in welke mate roept de organisatie — door haar aard — gevoelens van psychologisch falen op bij haar leden, doet zij haar leden psychologisch te kort? Wat de inhoud van het begrip „psychologisch falen” is wordt het duidelijkst indien het wordt afgezet tegen het psychologisch slagen. Op basis van de literatuur hierover kan worden gesteld dat psychologisch succes in een werkorganisatie wordt ervaren indien:

- de mens ruimte heeft om zijn eigen doeleinden zelf te bepalen;
- deze doeleinden zijn verbonden met centrale behoeften, strevingen, vermogens en waarden;
- men ruimte heeft om de weg waarlangs deze doeleinden worden bereikt zelf te bepalen;
- deze doeleinden een realistisch aspiratieniveau hebben.

Naarmate een organisatie, t.g.v. haar structuur, minder voldoet aan de voorwaarden voor psychologisch succes zal zij gevoelens van psychologisch falen oproepen.

Vanzelfsprekend is het onderscheid tussen slagen en falen geen zwart-witonderscheid. Slagen en falen zijn in feite uitersten van een lange „meetlat”. Geen enkele organisatie zal alleen, op basis van haar structuur, het ene of het andere bewerk-

stelligen. In de complexe organisatorische werkelijkheid en de vaak niet geheel doorzichtige menselijke interactie hierin zal veel meer sprake zijn van een meer (of minder) slagen en een minder (of meer) falen. Daarbij komt dat mensen meesters zijn in het onwikkelen van afweermechanismen tegen psychische lasten.

Laten wij echter v.w.b. de krijgsmacht de kop niet in het zand steken. De krijgsmacht is met haar strakke hiërarchie en organisatiestructuur, met haar op rangen gebaseerde machtsverdeling, met haar vaak gedetailleerde voorschriften omtrent het handelen, met haar van bovenaf opgelegde taakstellingen en verantwoordelijkheden, met haar vastgelegde rechtspositie en haar beoordelings- en bevorderingssysteem dat de status quo en het primaat van de middelmaat in het zadel houdt, een organisatie die meer de kenmerken van het psychologisch falen dan het psychologisch slagen in zich heeft.

Het bestaan van wat belangenverenigingen worden genoemd is er het bewijs van. Dit geldt trouwens voor alle zg. werknemersverenigingen.

Men was er niet gerust op dat de behartiging van materiële en niet-materiële belangen uitsluitend een zaak zou zijn van de werkgever, van de werkorganisatie. Het verleden kent inderdaad voorbeelden die de juistheid van deze opvatting bevestigen. En wat is in het heden de zin van het bestaan van werknemersverenigingen anders dan dat men er bij wil zijn als het gaat om de belangenbehartiging in zo breed mogelijke zin?

In de aanvang manifesteerde deze verhouding tussen werknemer en werkgever zich als een strijd. Macht tegenover macht, werkorganisatie tegenover vakorganisatie. Tegenwoordig is overleg het kenmerk van de verhouding. Men zit rond de tafel, neemt kennis van elkaars standpunten en zoekt naar compromissen.

Wat veranderde was de methodiek, niet het uitgangspunt dat de arbeidsorganisatie niet in staat

wordt geacht alle belangen van de mensen volledig te behartigen.

Overigens teken ik aan dat het in mijn opvatting een goed (en noodzakelijk) ding is dat werknemers worden betrokken bij het behartigen van hun belangen in de arbeidsorganisatie. Het punt is echter dat bij een goed organisatie- en personeelsbeleid werknemersverenigingen hiervoor niet nodig zijn. Deze verenigingen zijn er wel; zij hebben veel betekend en doen dit nog. Zij hebben niet meer weg te denken posities ingenomen in de wereld van de arbeid; een „bewijs” van het tekort van organisatie- en personeelsbeleid.

Zonder nu te kort te willen doen aan het sociale en educatieve werk van deze verenigingen moet worden gezegd dat het accent van hun activiteiten vooral heeft gelegen, en nog ligt, in de materiële, formeel-juridische sfeer. Hiermee versterken zij — en dit is de tragiek van de vakbeweging, vandaar de zg. kritische vakbeweging — ongewild het gevoel van psychologisch falen. Men vraagt nl. wettelijke verzekering en steeds hogere beloningen voor, in psychologisch opzicht, vaak menselijk onwaardige arbeid.

Het huidige denken in met name de sociale psychologie krijgt steeds meer oog voor deze beperkingen die de heersende opvattingen in de organisatieleer de mens opleggen. Te veel nog wordt menselijke energie in de organisatie gekanaliseerd en geformaliseerd waardoor het meest vitale aspect van een arbeidsorganisatie, de mens, onvoldoende gelegenheid krijgt zich in zijn arbeid op intellectuele, creatieve en emotionele wijze te ontplooien.

Ik ben van mening dat er behalve deze sociaal-psychologische aandrang (en verbonden hiermee) twee andere ontwikkelingen zijn te signaleren die het bovenstaande extra accentueren.

De sociale mens

De mens wordt in onze samenleving aangesproken op zijn individuele prestatie. Reeds in het gezin begint de vorming van een individualist, welk proces tijdens de schooljaren krachtig wordt voortgezet. Het gaat om zijn of haar (school)prestaties, inkomen, gezin, taak en verantwoordelijkheid. Het bezetten van sociale posities is in onze maatschappij een kwestie van verwerving, een verwerving die hoofdzakelijk is gebaseerd op individuele prestaties.

Zelfverwerkelijking, zelfontplooiing staan hoog genoteerd als zaken die het nastreven waard zijn.

Het arbeidsbestel waarin wij leven is hierop ingericht. In en door de arbeid dient de mens zijn behoeften te bevredigen. In zijn werk kan de mens zich waarmaken. In het arbeidsbestel dient in feite de bekroning van een korte of langere individuele voorbereidingstijd te worden gevonden.

Hiertegen, tegen deze individualisering van de mens, is de laatste tijd nogal wat verzet gerezen. Niet alleen kan in dit verband worden gewezen op filosofische en maatschappij-sociologische bezinning, maar ook op voornamelijk jeugdbewegingen als hippies, communes, Jezus-movement en de hernieuwde belangstelling voor het klassieke kloosterleven.

Grondgedachte is dat het monopoliseren van individuele menselijke strevingen, behoeften, vermogens, de mens beperkt, vereenzaamt; de mens ont-menselijkt.

De mens wordt daardoor gereduceerd tot een beschikbare en te beheersen werkelijkheid, tot louter (arbeids)kracht, tot functionaris in het rationele arbeidsbestel . . . zegt Couwenberg.

Met kracht wordt door verschillende auteurs gesteld en door veelal jonge mensen gepraktiseerd dat de mens slechts volledig mens is en wordt in en door gemeenschap met anderen.

Wij worden ons zelf door uit te treden uit ons zelf, naar het gemeenschappelijke toe. Dit is geen zelfverlies maar zelfwording. (Kwant)

Typerend is dat men bij de nadruk die men legt op het sociale karakter van de mens, dit niet doet door als het ware op te klimmen van materialistisch-egoïstische behoeften via behoefte aan zelfverwezenlijking en zelfontplooiing naar de sociale behoefte. Men gaat uit van de sociale mens. De beweging in de maatschappij gaat van individu naar gemeenschap.

Ik ben van mening dat het organisatie- en personeelsbeleid zich nog te veel op de individuele mens richt. Personeelsbeleid kan m.i. slechts dán groeien als het zich op de sociale mens oriënteert. Als de mens in de arbeidsorganisatie slechts wordt aangesproken op *zijn* bijdrage betekent dat een ontkenning van een deel mens-zijn. Organisatie- en personeelsbeleid, gericht op de sociale mens, betekent dan ook een beleid dat, bij de inrichting van organisatie en arbeid, rekent met gemeenschappelijke taken en verantwoordelijkheden. Te denken is aan bv. werkteams (niet slechts gebaseerd op een samenvoeging van individuele taken), vormen van medezeggenschap (niet de geformali-

seerde vorm van „top”beraad), vormen van groepscontrole en groepstaakstelling, e.d.

Er is echter meer. De verschillende gemeenschappen waartoe de mens (zijns ondanks soms) behoort, zullen in het organisatie- en personeelsbeleid meer aandacht dienen te krijgen. Spreken over, maatregelen nemen ten aanzien van, en een personeelsbeleid voeren, gericht óp de mens-in-de-arbeidsorganisatie, zonder dat dit zijn oorsprong heeft in de opvatting dat de mens „in alles sociaal is” (Kwant), is volgens mij hetzelfde als het bouwen van een huis te beginnen met de eerste verdieping.

Organisatie- en personeelsbeleid dient daarom niet alleen te worden gemodelleerd naar de mogelijkheden en beperkingen van de eigen organisatie. Het reikt over de grenzen van de eigen organisatie heen omdat de mens niet beperkt is tot dat stukje werkelijkheid dat in de arbeidsorganisatie zichtbaar wordt. Buiten de arbeidsorganisatie ondergaat de mens vele invloeden en doet hij vele ervaringen op: hij is op velerlei wijze medemens.

Hier gelden vragen als: waarom recreëert de mens, waarom vecht de mens, waarom kiest hij wat hij kiest? Niet alleen beïnvloeden de arbeidssituatie en de beleving ervan de waarneming en appreciatie van andere zaken, andersom zullen ook deze zaken de beleving en waardering van de arbeidsplaats beïnvloeden.

Een personeelsbeleid dat al te gemakkelijk rekent met de wet van de „causaliteit binnen de eigen organisatie” en afziet van een deel werkelijkheid is, om deze reden, in mijn ogen verdacht. Als de mens in de arbeidsorganisatie eigenlijk alleen maar terecht kan om te werken, betekent dat ook een ontkenning van een deel mens-zijn.

Organisatie- en personeelsbeleid, gericht op de sociale mens, is daarom ook een beleid dat rekent met menselijke behoeften die zijn gebaseerd op collectieve behoeften die geheel of gedeeltelijk buiten het onmiddellijke bereik van de eigen organisatie vallen. Te denken is bv. aan zaken als milieuhygiëne, woningbouw, zorg voor en na de pensionering, intellectuele, culturele, recreatieve en creatieve vorming en onderwijs, jeugdzaken en algemeen maatschappelijk werk.

De emanciperende mens

Behalve het feit dat de juistheid van ons cultuurpatroon — dat is gebaseerd op de rationaliteit en individualiteit van de mens — wordt ontkend, ontkomt ook het gedwongen karakter van dit cultuur-

patroon niet aan fikse kritiek. De mens is bezig zich op velerlei gebied tegen deze dwang te verzetten, de mens is, meer dan ooit in de geschiedenis, bezig te emanciperen. Emanciperen wil zeggen het beveiligen van het leven door steeds meer, gelijkelijk voor alle mensen, de mogelijkheden tot groei, tot ontwikkeling zowel fysiek, psychisch, biologisch als sociaal te bevorderen (Milikowski). Het gaat om een gelijke-kansenstructuur. Hiermee bedoel ik dat, behalve het feit dat officieel en formeel wordt beleden dat iedereen gelijke kansen heeft, de structuur van de samenleving ook zo moet zijn dat dit inderdaad zo is. Steeds meer wordt ontdekt, zowel door sociale-wetenschappers als door allerlei actiegroepen, dat dit niet het geval is, dat de structuur waarin wij leven beklemmend, beperkend werkt, de emancipatie op vele gebieden in de weg staat en de mensen minder weldoet dan algemeen wordt aangenomen.

Schattingen van Nederlandse deskundigen op het gebied van de geestelijke volksgezondheid lopen uiteen van: 50% van de bevolking heeft geestelijke moeilijkheden ten gevolge van het feit dat men wordt gedwongen in deze samenleving te leven en te werken, tot: 25% van de bevolking in hooggeïndustrialiseerde landen is geestelijk gestoord. Bovendien is bekend dat het grootste deel van de patiënten van huisartsen psychosomatische klachten heeft (lichamelijke klachten als gevolg van geestelijke oorzaak), dat in Nederland de helft van het aantal ziekenhuisbedden wordt bezet door psychiatrische patiënten, dat een derde van al het geld, dat aan geneesmiddelen wordt uitgegeven, aan kalmerende middelen wordt besteed.

Men neemt het niet meer dat men als het ware in een keurslijf zit. Men accepteert het niet meer dat anderen — de structuur — weten wat goed voor je is, dat anderen taken en plichten opleggen, je controleren en dirigeren. Ziek worden is dan een legitiem protest en een (gedeeltelijke) ontsnapping. Ik ben van mening dat bij het denken over organisatie- en personeelsbeleid de vraag naar de maatschappelijke betekenis ervan een hoge prioriteit dient te hebben. Dat betekent de vraag of wij, druk doende met het personeelsbeleid in de arbeidsorganisatie, de ontwikkeling naar „de kwaliteit van leven” bevorderen. Wat worden de leden van de arbeidsorganisatie er werkelijk beter van?

Dit wil concreet zeggen dat de personeelsfunctionaris en het personeelsbeleid niet mogen volstaan met het aanreiken van middelen om het doel van de organisatie te bereiken. Op basis van ingeno-

men waarden zal het personeelsbeleid zich moeten bezighouden met het formuleren van het doel van de organisatie, met beleidsoriëntaties en met het karakter van de uitvoering daarvan (bv. leiding geven). Personeelsbeleid staat in mijn visie niet in dienst van de organisatie om te trachten de door operaties, efficiency en techniek gestelde doelen te helpen bereiken, personeelsbeleid staat in dienst van de sociale en emanciperende mens.

Hierbij ware bv. te denken aan maatregelen die erop zijn gericht persoonlijke en/of groepsontwikkelingen te stimuleren en belemmeringen hiervoor weg te nemen (een „automatisch”, op anciënniteit gebaseerd bevorderingssysteem bv.), aan maatregelen die erop zijn gericht de bewustwording ten aanzien van de eigen positie en van de eigen mogelijkheden en beperkingen in het ontwikkelingsproces te bevorderen (vormings- en begeleidingswerk).

Er is in het wetenschappelijk denken en in de maatschappelijke werkelijkheid een beweging die ik heb aangeduid als de sociale en emanciperende mens. Het gaat erom, op straffe van een ontoereikende organisatie, deze beweging adequaat te vertalen in termen die bruikbaar zijn in de krijgsmachtorganisatie.

Autonome groepen

Ik heb erop gewezen dat de krijgsmacht, door de aard van haar organisatie, eerder gevoelens van psychologisch falen oproept dan gevoelens van psychologisch slagen.

De betekenis van de gesignaleerde maatschappelijke beweging is dat de sociale en emanciperende mens in de krijgsmachtorganisatie ook nog ruimte moeten kunnen vinden. Dit impliceert naar mijn gevoel dat er, wil de krijgsmachtorganisatie niet bedenkelijk achterop raken bij de ontwikkelingen, haast is bij het nemen van maatregelen.

Combineren wij de „eisen” die de sociale en emanciperende mens stelt en houden wij rekening met de voorwaarden voor psychologisch succes, dan wijst dit naar het volgende.

— Niet de formele organisatie met hiërarchie en doeleinden van bovenaf bepaalt de dagelijkse gang van zaken (dit heeft aanpassing *van* de mens tot gevolg), maar de werkgroep in de organisatie (dit heeft aanpassing *aan* de mens tot gevolg).

— De werkgroep dient daartoe zelfregulatie te bezitten, de groep stelt haar taak, haar werktijd, haar arbeidsverdeling vast, de groep regelt haar

controle op haar werk, haar samenstelling en haar samenwerking met andere groepen.

— De werkgroep moet hiertoe de middelen krijgen, zowel materiële als immateriële en ook vooral menselijke middelen en bekwaamheden (belangrijk in dit verband is het vermogen om samen te werken, af te zien van individuele prestatie, de mogelijkheden en beperkingen te leren kennen van concrete persoonlijke interactie).

Waar het op neerkomt zijn de zg. autonome groepen. In mijn overtuiging kan de maatschappelijke beweging slechts dan adequaat worden vertaald als dit gebeurt d.m.v. de autonome groepen. Ik ben dan ook van mening dat wij in de krijgsmacht moeten beginnen met de ontwikkeling van autonome groepen.

Hoe de totale organisatie dan eruit komt te zien kan niemand zeggen. De samenwerkende autonome groepen zullen dat moeten gaan uitmaken. De organisatie zal steeds kunnen verschillen, naar plaats en tijd, naar mensen en omstandigheden. Er zal daarom sprake zijn van voortdurende veranderingen, van voortdurende dynamiek. Het kenmerkende zal juist zijn dat niet, met behulp van een dynamisch proces, van de ene statische samenwerkingsstructuur naar een meer aangepaste, andere (hoofdzakelijk) statische samenwerkingsstructuur wordt veranderd, maar dat veranderen van samenwerkingsrelaties een permanent gegeven is. Dit proces kan in grotere organisaties in zijn volledigheid nimmer door de top of de staf worden gecontroleerd en geleid; het zal aan de betrokkenen zelf moeten worden overgelaten.

Ik ben mij ervan bewust dat over het hoe en wat van de (invoering en uitvoering van de) autonome groepen dit niet het laatste woord is. In feite is het, voor zover ik weet, in dit blad een schamel eerste woord. Er zal over deze zaak nog veel moeten worden gedacht en gesproken (werkgroep bv.? autonoom uiteraard).

Ik wil over de autonome groep nog twee opmerkingen maken.

In gesprekken met collega's hierover hoorde ik veel de opmerking dat als je de groep haar eigen doeleinden laat bepalen deze doeleinden *dus* geheel of gedeeltelijk in strijd zullen zijn met de doeleinden van de organisatie, en dat de groepen minder effectief zullen werken. Dit is een onjuist vooroordeel. Een noodzakelijk kenmerk van autonome groepen, behalve doeleindenbepaling, zelf-

regulatie en eigen middelen, is de cohesie, de samenhang, het gevoel en de wetenschap bij elkaar te horen. Het groepsproces dient o.a. hierop te zijn gericht. Welnu, Likert toont, met resultaten van verscheidene onderzoeken, aan dat de groepen die een hoge, wat hij noemt, „onder-ons-loyaliteit” hebben:

- hun doelstellingen beter realiseren;
- een gunstiger houding hebben t.o.v. het bedrijfsdoel;
- bestaan uit minder kwetsbare individuen.

Mijn tweede opmerking is deze. Een organisatie, bestaande uit autonome groepen is geen „happy-few-organisatie”. Veelal wordt verondersteld dat de autonome groep het „einde” van organisatorische en menselijke problemen en conflicten betekent. Dit is niet zo. Het kenmerk van de autonome groep is niet dat conflicten ontbreken, maar dat conflicten niet worden versluierd en verdrongen en op een volwassen en efficiënte manier door de betrokkenen worden behandeld, zodat de individuen, de groep en haar functioneren er beter van worden. Dit geldt evenzeer voor intergroepsconflicten. Deze realistische opstelling heeft ook betrekking op de mogelijkheden en beperkingen die een groep erkent te hebben. De taken en bevoegdheden van autonome groepen mogen bij een gedachtenwisseling niet in het extreme worden getrokken. De samenwerking met andere groepen en de kwaliteiten en capaciteiten van de mensen uit de groep zullen wat dit betreft grenzen stellen.

Organisatieontwikkeling

Ik heb erop gewezen dat, ten gevolge van de aard van de organisatie van de krijgsmacht en de maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen, een verandering van de organisatie noodzakelijk is. Ik ben van mening dat deze verandering zal

moeten gaan in de richting van autonome groepen in de krijgsmachtorganisatie. Dit betekent een volledig opnieuw denken van deze organisatie en het ontwerpen van een dienovereenkomstig personeelsbeleid. Het veranderingsproces zal zorgvuldig moeten worden voorbereid, gepland en begeleid. Organisatieontwikkeling is een onderdeel van de sociale psychologie en de wetenschappelijke discipline die zich hiermee bezighoudt. Een belangrijk punt voor de organisatieontwikkeling is haar samenwerkingskarakter. Bij het denken over, plannen en uitvoeren van veranderingen wordt het object ingeschakeld als even verantwoordelijk, als een stem van gelijk gewicht. Met andere woorden: organisatorische veranderingen kunnen dan niet van bovenaf worden opgelegd maar dienen het werk en het geestelijk eigendom te zijn van degenen in de organisatie die het betreft. Organisatieontwikkeling heeft dan ook een sterk situatieve inslag. Haar resultaten en werkwijzen kunnen van situatie tot situatie verschillen.

Niet voor de gehele krijgsmacht, ook niet per krijgsmachtdeel, maar per onderdeel, en dan nog stap voor stap, zal verandering in de richting van autonome groepen moeten worden gerealiseerd. Hierbij zal de gedifferentieerdheid van de krijgsmachtorganisatie uitgangspunt moeten zijn. Aard, structuur, werkwijze en mentaliteit van de diverse krijgsmachtdelen verschillen té veel dan dat voor het realiseren van veranderingen één formule kan worden gevonden. De tijd, besteed aan het zoeken daarnaar, kan beter worden gebruikt. Wij zullen gewoon ergens moeten beginnen, op bescheiden schaal weliswaar, maar beginnen.

De stoutmoedigheid van het opnieuw organiseren zit hierin dat wij het aandurven het over te laten aan de mensen die het aangaat. Wat mij betreft een fascinerend en aantrekkelijk perspectief.

Literatuur

- C. Argyris — *Intervention theory and method; a behavioral science view*. Addison-Wesley, Reading (Mass.) (1970).
- R. Likert — *Nieuwe wegen voor leiding en organisatie*. J. H. de Bussy, Amsterdam (1965).
- R. R. Blake en J. S. Mouton — *Leiderschapspatronen*. Spectrum, Utrecht (1971).
- S. W. Couwenberg — *De vereenzaming van de moderne mens*. Pax, Den Haag (1959).
- R. C. Kwant — *Sociale filosofie*. Spectrum, Utrecht (1969).
- E. Rosenstock-Huussy — *De onbetaalbare mens*. Lemniscaat, Rotterdam (1966).
- H. Ph. Milikowski — *Lof der onaangepastheid*. Boom, Meppel (1961).
- B. C. van Houten — *Tussen aanpassing en kritiek*. Van Loghum Slaterus, Deventer (1970).

Samenwerking of parallellisatie bij de verwerving van moderne bewapening

Schr. gaat in dit artikel na of samenwerking of parallellisatie met andere organisaties in binnen- of buitenland voor de KM voordelen zou kunnen bieden ten aanzien van de verwerving van moderne bewapening en van welke aard die samenwerking dan zou moeten zijn. Hij verstaat onder

samenwerking: met elkaar, gemeenschappelijk aan een zelfde taak werken, tijdelijk of definitief, echter met behoud van eigen zelfstandigheid;
parallellisatie: het samenvoegen van activiteiten uit verschillende bedrijfskolommen (bv. de productie of inkoop).

Bestaande vormen van samenwerking

In dit deel laat schr. zien welke de samenwerkingsvormen in de verschillende landen zijn.

a. Nederland

In Nederland is feitelijk elk krijgsmachtdeel afzonderlijk verantwoordelijk voor zijn eigen logistieke voorzieningen. De binding tussen de drie krijgsmachtdelen gaat op het hoogste niveau niet verder dan coördinatie en op de lagere niveaus niet verder dan eenvoudige samenwerking op een beperkt terrein.

In de materieelsfeer heeft men één gezamenlijk laboratorium voor de elektronische ontwikkeling voor de krijgsmacht (LEOK) en één codificatiebureau materieel (COBUMA); het onderhoud van alle vliegvelden van de drie krijgsmachtdelen is opgedragen aan één instantie (BABOV) en alle geneeskundige en tandheelkundige behoeften worden voor de drie krijgs-

machtdelen aangekocht door het Rijksmagazijn voor Geneesmiddelen in Amsterdam.

Bovendien is er op departementaal niveau een onafzienbare rij comités en commissies, die voor de nodige coördinatie zorgen. Op materieelgebied zijn dit o.m. de materieelraad, het comité operationele automatisering defensie, de centrale contractencommissie en de commissie verbindingen krijgsmacht (COVEK). Ten aanzien van de aanschaf van bepaald NBC-materieel is er „single service management”.

Brandslangen, rubberboten, gasmaskers e.d. worden door één krijgsmachtdeel voor alle drie de krijgsmachtdelen aangeschaft. Alle tankauto's voor vliegtuigbrandstof worden door één krijgsmachtdeel aangeschaft. De Koninklijke Landmacht verzorgt de aanschaf van kleding en voeding voor de Koninklijke Luchtmacht.

Op het gebied van de militaire R en D (Research and Development) wordt met de andere krijgsmachtdelen samengewerkt in de Rijksverdedigingsorganisatie van de Stichting voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (RVO-TNO) en het LEOK. Deze samenwerking gaat echter niet verder dan het gezamenlijk benutten van faciliteiten en, op enkele plaatsen waar dit nuttig is, de uitwisseling van gegevens.

Er zijn geen gezamenlijke projecten.

b. Canada

De vereniging van de drie krijgsmachtdelen in Canada is in het buitenland vaak het meest omstreden voorbeeld van unificatie. Schr. geeft aan dat door externe factoren de beoogde besparing op de exploitatiekosten nog steeds niet is bereikt, waardoor de rationalisatie nog niet heeft kunnen bijdragen tot verbetering van de mogelijkheden om moderne bewapening te verwerven. Van de nieuwe organisatie valt op, dat het in deze (met zeer veel kracht gerealiseerde) vereniging van de drie krijgsmachtdelen nu juist niet moge-

Deze rubriek bevat uittreksels uit binnen- en buitenlandse publicaties. De verantwoordelijkheid van de redactie beperkt zich tot een juiste weergave van de inhoud van de artikelen.

lijk is gebleken de materieelafdelingen samen te voegen.

c. Verenigd Koninkrijk

In Engeland geschiedt de ontwikkeling van al het materieel op het gebied van luchtvaart, geleide wapens en elektronica voor de drie krijgsmachtdelen en de burgerluchtvaart onder leiding van één Ministry of Technology. Schr. toont aan, dat ook het VK nog steeds niet erin is geslaagd de meest ideale organisatie voor de ontwikkeling van nieuwe projecten te ontwerpen. Het grote aantal projecten, wier ontwikkeling halverwege is gestaakt, of die zich al jaren uitzichtloos voortsleept — bv. de Blue-Streak- en Blue-Water-raketten — bewijst de juistheid van deze stelling.

d. Internationaal/NAVO

1. In een beschouwing over de vraag in hoeverre internationale samenwerking heeft bijgedragen tot de verwerving van moderne bewapening, besteedt schr. veel aandacht aan de bijdrage die de NAVO hieraan heeft geleverd. Voor de NAVO was een grote taak weggelegd t.a.v. de rationalisatie van de wapenvoorziening van de lidstaten. Toen echter de Europese landen begonnen zelf wapens te ontwikkelen, bleek deze samenwerking al spoedig, ondanks de belangrijke voordelen en de logisch aandoende opzet, op niets uit te draaien.

2. Interessant is hoe schr. aantoonde door welke oorzaken de eerste opzet tot samenwerking tot mislukken was gedoemd. Deze opzet bestond uit het opstellen van NATO Basic Military Requirements (NBMR's) die door een Ad Hoc Mixed Working Group (AHMWG) werden uitgewerkt in technische specificaties en door het Armaments Committee (AC) werden goedgekeurd, waarna de lidstaten werden uitgenodigd een opgave te doen van apparatuur, die aan de specificatie voldeed. De volgende factoren verstoorden deze opzet:

— elk van de serieuze belangstellenden had voor de specifieke omstandigheden van zijn land (geografische ligging, operatieterrain) eigen specifieke eisen;

— iedere lidstaat, die geen feitelijke belangstelling had, kon geheel vrijblijvend zijn eisen opstellen;

— sommige landen werkten in de technische specificaties naar een eigen produkt toe;

— de prototypen werden door de in-

dustrieën in verschillende landen gebouwd; hiermee werd het nationale prestige in het geding gebracht; — de beoordeling in de testfase was opgedragen aan de Major NATO Commanders (MNC's), die niet over de organisatie en het personeel beschikken om dit soort beproevingen te leiden.

Van de 20 NBMR's werd geen enkele volgens deze procedure voor de gehele NAVO uitgevoerd. Slechts twee projecten werden op beperkte schaal gerealiseerd: NATO Light Weight Strike Reconnaissance Aircraft (LWSR) en de Atlantic. Een eerste verbetering kwam tot stand door het project Starfighter F104-G, later gevolgd door het Hawk-project.

3. Het NBMR-systeem werd verlaten en vervangen door een systeem, waarbij de landen in beginsel elkaar op de meest uitgebreide wijze van alle ontwikkelingen op de hoogte houden. Projecten worden nu uitsluitend gestart in rechtstreekse onderhandelingen tussen de landen. Pas wanneer blijkt, dat het project voldoende levensvatbaar is en dat het ook voor andere NAVO-partners van belang kan zijn, kan het tot NAVO-project worden „verheven”.

En passant noemt schr. nog de resultaten op het gebied van opleidingen en infrastructuur. Vooral de laatste zijn indrukwekkend. Zo werden o.m. aangelegd: 220 vliegvelden, een Europees verbindingsnet met 50.000 km lijnverbindingen, 10.000 km pijpleiding voor vliegtuigbrandstof met 2 miljoen m³ opslagruimte, havenfaciliteiten en het NATO Air Defence Ground Environment System (NADGE). Het NATO Integrated Communication System (NICS) is in ontwikkeling.

4. De meest succesvolle NAVO-projecten zijn van bi- of multilaterale oorsprong. Een aanzienlijk aantal belangrijke projecten op bi- of multilaterale basis is in ontwikkeling. Schr. wijst in dit verband ook op de vele gemiste kansen en laat zien welke landen ook projecten ontwikkelen met volledig vergelijkbare prestaties. Ondanks het gemeenschappelijke streven op het gebied van de bewapening, wordt niet meer dan enkele procenten van de totale investering in de bewapening aan gezamenlijke projecten besteed.

KM en samenwerking

In dit deel gaat schr. na of en hoe samenwerking een oplossing kan

brenge voor de specifieke problemen van de Koninklijke Marine. Als probleem wordt centraal gesteld, dat het voor de KM onmogelijk is geworden haar eigen bewapening te ontwikkelen. Voor de kleine aantallen, die de KM nodig heeft, worden de ontwikkelingskosten te hoog. De ontwikkeling vereist een inspanning, die de KM niet langer kan opbrengen en een eventuele ontwikkeling zou door de beperkte faciliteiten zo lang duren, dat deze zeker halverwege door andere ontwikkelingen zou worden achterhaald; kortom: een financieel probleem.

Behalve dit financiële is er nog een organisatorisch probleem. Zelfs indien de KM over ruime financiële middelen zou beschikken, dan nóg zou zij niet over de nodige faciliteiten beschikken om de (voor de ontwikkeling van moderne bewapening nodige) proefnemingen voldoende snel uit te voeren en bovendien het personeel op voldoende hoog niveau op te leiden en te oefenen.

Vele cursussen worden gevolgd bij buitenlandse marines. Ook voor de ontwikkeling van moderne bewapening is Nederland aangewezen op samenwerking met het buitenland. Schr. toont aan dat samenwerking met de Britse Marine het meest voor de hand ligt, hoewel ook de West-Duitse Marine ten volle bereid is tot samenwerking.

In deze samenwerking kan Nederland een belangrijke bijdrage leveren. Het is, zowel voor de KM als voor de Nederlandse economie, van groot belang dat Nederland die bijdrage levert:

— voor de KM is een eigen inbreng van belang om rekening te kunnen houden met specifiek-Nederlandse eisen;

— het Nederlandse bedrijfsleven is er, om verschillende redenen, veel aan gelegen, dat de KM haar orders zoveel mogelijk bij Nederlandse bedrijven plaatst.

Samenwerking of parallelisatie

a. Parallelisatie

1. Voor de Nederlandse krijgsmacht-delen zou parallelisatie betekenen, dat bv. de hoofdafdeling materieel, of delen daarvan, zou worden samengevoegd met het directoraat materieel van de KLu of de KL, of delen daarvan, onder directe verantwoordelijkheid van de minister van defensie. Aangezien de moderne *bewapening* van de KM vrijwel niets gemeen

heeft met die van de KLu of de KL, is niet te zien hoe dit de mogelijkheden voor de verwerving daarvan zou kunnen verbeteren. Zelfs indien in de krijgsmachtdelen zoveel mogelijk functionele differentiatie zou plaatsvinden, zouden de afdelingen materieel nog gescheiden blijven, zoals dat in Canada het geval is. Dit blijkt bv. ook uit het feit, dat men bij de gezamenlijke laboratoria, waar alle gelegenheid en bereidheid is tot samenwerking, niet veel verder komt dan de uitwisseling van elementaire gegevens.

2. Voor de KM geeft schr. de grote moeilijkheden aan die zouden ontstaan, als de hoofdafdeling materieel zou worden gevoegd bij vergelijkbare bureaus bij de Britse of Franse Marine. Een dergelijke samenvoeging lijkt hem niet realiseerbaar; wél een gezamenlijk bureau voor de ontwikkeling van één bepaald project.

b. Samenwerking

1. Eenvoudige samenwerking met de KL, de KLu of andere Nederlandse organisaties, bij bepaalde projecten of in de vorm van „single service management”, verdient — ook al draagt dit niet direct bij tot de verwerving van moderne bewapening — alle aanbeveling, indien zij leidt tot de verlaging van de exploitatiekosten, zonder dat de uitvoering van de taken van de KM daarbij gevaar loopt. Hoewel een dergelijke samenwerking reeds op ruime schaal plaatsvindt, bestaat de indruk, dat er op dit gebied nog mogelijkheden zijn.

In de praktijk geschiedt de beoordeling of samenwerking al dan niet aanbeveling verdient, door de direct betrokkenen, voor wie verlies van zelfstandigheid veelal meer zorgen baart dan de exploitatiekosten. Om alle mogelijkheden te kunnen uitbuiten, is hier het oordeel van een boven de partijen geplaatste autoriteit vereist. De autoriteit, die hiervoor vermoedelijk het meest geschikt is, is het Comité Verenigde Chefs van Staven (CVCS), dat daartoe daadwerkelijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden zou moeten krijgen.

2. Samenwerking met de marines van andere landen kan bijdragen tot:

— verlaging van de exploitatiekosten;

— in stand houden van het vereiste niveau van opleidingen en geoefendheid;

— verwerving van moderne bewapening.

3. Over de aard van de samenwerking geeft schr. aan, dat de meest ideale vorm is: de ontwikkeling en bouw van een serie van identieke wapensystemen, of zelfs complete hoofdtrustingstukken, waarbij elk van de partners een aantal componenten levert.

J. H. J. M. Lohmeyer, *Ltz I*, „*Marineblad*”, oktober 1971

H. BREIMER, Maj MA

De Sovjet-Unie en de Indische Oceaan

Sedert begin 1968 verschijnen met regelmatige tussenpozen Sovjetvlooteenheden in de Indische Oceaan. Van permanente aanwezigheid is evenwel nog geen sprake, o.m. wegens gebrek aan bases. De aanwezigheid van de Sovjetvloot — hoewel thans nog zeer beperkt — is echter een feit en vormt een factor waarmee rekening dient te worden gehouden.

In 1963 besloten de Russen schepen van de Zwarte-Zeevloot naar de Middellandse Zee te dirigeren; in het begin zeer kleine aantallen, maar dit breidde zich op een gegeven moment uit tot een vloot van 40 schepen. Volgens schr. was deze ontwikkeling het gevolg van de verbetering van diverse wapensystemen. Door de verdere ontwikkelingen van de Polaris en de Poseidon (Polaris A3 en Poseidon) hebben een bereik van 2500 zeemijlen) werd het mogelijk vanuit het oostelijk gedeelte van de Middellandse Zee een aantal belangrijke doelgebieden — tot in Russisch Centraal-Azië — te bestrijken. Ook de nieuwe vliegtuigen (A3 Skywarrior en A5 Vigilante) van de Amerikaanse Zesde Vloot maakten het mogelijk doelen in Oost-Europa en Zuidwest-Rusland met nucleaire wapens te bestoken. Deze dreiging noopte Rusland ertoe een gedeelte van de Zwarte-Zeevloot naar de Middellandse Zee te dirigeren.

Met een dergelijke ontwikkeling in de Indische Oceaan zullen de Russen in hun planning zeker rekening houden. Van de 41 Polaris-onderzeeboten zijn er 7 gestationeerd in de Pacific. Door de reeds genoemde ontwikkeling (bereik van 2500 zeemijlen) wordt het noordwestelijke gedeelte van de Indische Oceaan een even aantrekkelijk operatiegebied

voor de Amerikanen als het oostelijk gedeelte van de Middellandse Zee, omdat vanuit het noordwestelijke gedeelte van de Indische Oceaan alle doelgebieden van de westelijke grens tot Centraal-Azië en in het noorden tot aan Moskou binnen bereik zijn. Bovendien is het vermogen door de ontwikkeling van de Poseidon dermate toegenomen, dat in de Pacific met 2 à 3 schepen kan worden volstaan en de overige vrijkomen voor gebruik tegen doelen in Europees-Rusland, Centraal-Azië en West-Siberië. Dat er thans nog geen Polaris-onderzeeboten in de Indische Oceaan zijn, is niet van belang. De Russen zien het zo, dat de afwezigheid van de Sovjetvloot in de Indische Oceaan juist aantrekkelijk is voor de Amerikanen. Toch moeten zich van de aanwezigheid van de Sovjetmarine niet te veel voorstellen, want de kans atoomonderzeeboten uit te schakelen vóór zij hun raketten hebben afgevuurd, is uiterst klein en derhalve is het nut van het positie kiezen in de Indische Oceaan zeer beperkt. Alle zeemachten hopen echter op een doorbraak op het gebied van de onderzeebootbestrijding en het is derhalve zinvol nu reeds ervaring op te doen in een mogelijk toekomstig operatiegebied op dezelfde wijze als in de Middellandse Zee. Volgens de Russische zienswijze zal penetratie in de Indische Oceaan in het voordeel zijn van de Amerikanen. In dit verband moge worden gewezen op het voorstel van de Sovjet-Unie in 1964, de Indische Oceaan tot atoomvrije zone te verklaren; dit voorstel is afgewezen.

Tijdens de Gemenebest-conferentie in Singapore in januari 1971 werd door Engeland de aandacht gevestigd op de bedreiging van de Kaaproute door de Sovjet-Unie. Schr. gaat uitgebreid in op de aard en de mate van die dreiging. Na een opsomming van de belangrijkste vaarroutes komt hij tot de conclusie dat — wil er sprake zijn van een effectieve bedreiging — een groot aantal onderzeeboten vereist is en dat voort bases in de Indische Oceaan beschikbaar moeten zijn, waarop kan worden teruggevallen, omdat opereren vanuit Wladiwostok te veel vaartijd opeist. De meest waarschijnlijke plaats van interventie zal de uitgang van de Perzische Golf zijn: ver verwijderd van Simonstown en de mogelijkheid van luchtsteun vanuit Egypte of Trans-Kaukasus.

Uiteraard zullen de Sovjetleiders de consequenties van interventie in de Indische Oceaan hebben overwogen. Gewezen moge worden op het belang van de Oostzee en de Zwarte Zee met betrekking tot de import (85% van de Russische handelsvloot passeert de Sont en de Dardanellen, die door NAVO-landen worden beheerst). Bovendien bevinden zich permanent ca. 100 schepen van de Russische handelsvloot in de Indische Oceaan, hoofdzakelijk op de routes Kaap—India en Kaap—Noord-Vietnam. Zij vormen ca. 25% van het totale verkeer via de Kaap. Ook is een grote Russische vissersvloot in de Indische Oceaan aanwezig. De aanwezigheid van dit grote aantal Russische schepen vormt in feite een beletsel voor interventie, omdat zij als gijzelaars kunnen worden gebruikt.

Sedert de sluiting van het Suezkanaal in 1967 is de Kaaproute van nog meer betekenis geworden. De vraag kan worden gesteld, of dit zo zal blijven, zelfs indien het Suezkanaal gesloten blijft. In dit kader is het vermeldenswaard, dat Egypte een pijpleiding bouwt van Suez naar Alexandrië, wat mogelijk in de toekomst zal kunnen leiden tot vermindering van olietransporten via de Kaap. De Sovjet-Unie zal waarschijnlijk vanaf 1980 olie moeten importeren in verband met de uitputting van de Bakoe-velden. Onderhandelingen zijn gaande met Japan (over de ontginning van olievelden in Oost-Siberië) en met Iran (thans de voornaamste olieleverancier van Japan). Ruslands bedoeling is de beschikking te krijgen over de olie uit Iran, die dan via een pijpleiding naar de raffinaderijen in Bakoe kan worden gepompt; in ruil hiervoor zal Japan olie uit Oost-Siberië kunnen betrekken. Als dit plan werkelijkheid wordt, zal door het wegvallen van een deel van de olietransporten naar het Oosten de Indische Oceaan minder belangrijk worden.

De aanwezigheid van de Sovjetmarine in de Indische Oceaan — hoewel bescheiden van omvang — heeft er waarschijnlijk wel toe bijgedragen, dat de mogelijkheid van een overeenkomst met Amerika, om af te zien van ontplooiing op grote schaal in de Indische Oceaan, is toegenomen. Een mogelijke escalatie, zoals in de Middellandse Zee, is natuurlijk niet uitgesloten, zeker niet

na eventuele heropening van het Suezkanaal. Er zijn echter geen aanwijzingen, dat door de SU op Egypte druk wordt uitgeoefend om het Kanaal te heropenen. Voorts dient niet te worden vergeten, dat zonder een grootscheeps nieuwbouwprogramma de Zwarte-Zeevloot niet in staat is ook nog een groot eskader voor de Indische Oceaan te leveren. „*The Soviet Union and the Indian Ocean*”, door G. Jukes, in „*Survival*”, november 1971

J. MEULDIJK, Lkol Inf

De toekomst van de NAVO

Het artikel is bedoeld als discussiestuk om te komen tot een nieuwe benadering van kwesties als wederzijdse troepenverminderingen en een uitspraak door de VS t.a.v. het minimumaantal Amerikaanse strijdkrachten dat de komende 5 tot 10 jaar in West-Europa moet worden gelegerd. Gedurende de laatste 5 jaar zijn de leiders van zowel de Democratische als de Republikeinse Partij in het Congres tot de conclusie gekomen dat het NAVO-systeem moet worden herzien. Vele vooraanstaande senatoren en congresleden zoeken naar wegen voor onderhandelingen met de Sovjet-Unie om spanningen te beteugelen en wederzijds strijdkrachten te verminderen en tegelijkertijd de politieke veiligheid van West-Europa te verzekeren.

De veiligheid van West-Europa is een gebied voor positieve stappen, speciaal sinds er bezorgdheid bestaat of de toenadering van Nixon tot China een ongewenste poging inhoudt de Sovjet-Unie te isoleren.

Twee overwegingen staan centraal in de aanpassing van de Amerikaanse buitenlandse politiek in West-Europa. Ten eerste vormen de onderhandelingen van de Bondsrepubliek onder Willy Brandt een realistische, soepele en effectieve mogelijkheid om de bedoelingen van de Sovjet-Unie m.b.t. de Europese veiligheid te peilen. Ten tweede worden de VS voor een ernstig dilemma geplaatst t.a.v. de te nemen stappen om de NAVO te veranderen en te moderniseren als gevolg van het falen van de regering Nixon in haar pogingen de initiatie-

ven van de Bondsrepubliek doeltreffend te steunen en de vijandelijkheden in Indo-China te beëindigen.

De sterkte van de Amerikaanse strijdkrachten staat hierbij centraal. Militair gezien zijn deze strijdkrachten bestemd om bij te dragen aan de strategie van afschrikking, en politiek demonstreren zij de verbondenheid op lange termijn van de Verenigde Staten met West-Europa. Of echter de sterkte van 310.000 man vereist is, is een zaak die het Congres ernstig bezighoudt.

De argumenten ten gunste van troepenvermindering concentreren zich op de opvatting dat de huidige sterkte overdreven is en vermindering de Russen tot verdere onderhandelingen zou aanmoedigen. Tegenargumenten richten zich op de behoeften van afschrikking en op de bewering dat eenzijdige beperking de onderhandelingspositie van de Westeuropese leiders zou verzwakken.

Waarschijnlijk zullen de VS binnen 1½ à 2 jaar hun voornemen tot troepenvermindering bekend moeten maken en wel om de volgende redenen.

— Ten eerste zal de negatieve betalingsbalans een zware economische druk uitoefenen.

— Ten tweede dient de militaire begroting binnen de perken te worden gehouden. De stijgende personeelskosten en de aanschaffing van technologisch geavanceerd materieel dwingen tot beperking van de troepen in West-Europa.

— Ten derde zou de overschakeling op een vrijwilligersleger een beperking van grondstrijdkrachten opleveren aangezien onvoldoende mankracht zal kunnen worden aangeworven.

De volgende stappen zullen een basis moeten vormen voor zowel het handhaven van een maximum aan overeenstemming tussen de politieke leiders in de Verenigde Staten als wel het ontwikkelen van een verantwoordelijke buitenlandse politiek t.o.v. West-Duitsland. Duitsland blijft de sleutel tot de Amerikaanse belangen en doelstellingen in West-Europa.

1. Leden van het Congres moeten aandringen op het vaststellen van een zo vroeg mogelijke datum voor de voorgestelde NAVO—Warschau-Pactconferentie voor wederzijdse troepenvermindering.

2. Het doel van de conferentie moet niet beperkt blijven tot beschouwingen over beperking van strijdkrachten, maar moet alle politico-militaire beschouwingen omvatten die de wederzijdse veiligheid van de landen van West- en Centraal-Europa zouden bevorderen; d.w.z. „wederzijdse veiligheid door levensvatbare afschrikking”. Het idee van verdediging door middel van een „zwak evenwicht van angst” is politiek en moreel verouderd.

3. In voorbereiding voor, en gelijktijdig met, zulk een NAVO—WP-conferentie, moeten de president en het Congres het politieke leiderschap op zich nemen door het opnieuw bevestigen van de Amerikaanse politieke betrokkenheid op lange termijn bij de wederzijdse veiligheid van West-Europa.

De werkelijke sterkte van de Amerikaanse troepen is niet belangrijker dan de stabiliteit van de Amerikaanse bedoelingen. De Westeuropese leiders bekijken de in West-Europa te legeren troepen niet louter uit een oogpunt van sterkte maar ook als een aanwijzing voor de politieke opvattingen in de Verenigde Staten. Het is daarom van essentieel belang dat Amerika op een duidelijke politieke wijze West-Europa verzekert van zijn langdurige betrokkenheid. Hiertoe zou een delegatie van het hoogste niveau, waarin een afvaardiging van Senaat en Congres, moeten worden gezonden. De herbekrachtiging van de basisprincipes van de NAVO moet opnieuw de conceptie van een minimale effectieve afschrikking beklemtonen, maar dan op een van verbeeldingskracht getuigende manier. Dit betekent een nieuwe benadering van de traditionele kwestie van mankracht. Zo zal een vermindering van de Amerikaanse troepen in West-Europa leiden tot een toeneming van de strategische reserve in de Verenigde Staten, die in de toekomst beschikbaar zal zijn om in Europa te worden ingevlogen, mocht de internationale toestand zulks vereisen. Tevens zouden de VS en de NAVO de invoering van nieuwe personeelssystemen moeten bevorderen.

Een herbekrachtiging van de basisprincipes zou tevens voor de komende 5 à 10 jaar vaststelling van de minimumsterkte van in West-Europa gelegerde Amerikaanse troepen moeten inhouden. Een succesvolle confe-

rentie voor wederzijdse troepenvermindering als uitgangspunt nemende, zou een Amerikaanse troepensterkte voor West-Europa van totaal 150.000 man mogelijk voldoende kunnen zijn voor het bewaren van de vrede.

4. Als richtlijnen voor de NAVO—WP-conferentie voor een wederzijdse troepenvermindering zouden kunnen dienen:

— de onmiddellijke instelling van een „hot line” tussen de hoofdkwartieren van de NAVO en het WP en een gezamenlijke NAVO—WP-liaisonstaf op het neutrale gebied van Zwitserland;

— stap-voor-stap-onderhandelingen, eerst naar een vermindering van de wapening van 25% en dan van 50%, waarbij de strategische posities, wapenverhoudingen en verbindinglijnen in beschouwing worden genomen;

— de instelling van een effectief systeem van wederzijdse inspectie.

5. Ten slotte moet over deze kwestie op ruime schaal worden gedebatteerd en de kandidaten voor de presidentsverkiezingen zouden deze tijdens de verkiezingscampagnes moeten introduceren. Een dergelijke discussie zou een tegenwicht helpen vormen t.o.v. de „ping-pongdiplomatie”.

„The future of NATO”, door M. Janowitz, in „Survival”, december 1971
H. J. VAN DER KAM, Kol Inf

Nationale dienstplicht in Frankrijk

Met de ordonnantie van 7 januari 1959, die de algemene structuur van de defensie aangaf, werd de nationale dienst(plicht) (een ruimer begrip dan militaire dienstplicht) in Frankrijk een feit.

Een eigentijdse defensie vereist een voorbereiding van de gehele bevolking voor de in oorlogstijd te vervullen taak. Volgens het genoemde besluit komen alle medisch geschikte mannen van 18 tot 60 jaar in aanmerking voor deze nationale dienstplicht.

Deze nationale dienstplicht hield aanvankelijk in: *militaire dienst* (bedoeld om in de personeelsbehoefte van de strijdkrachten te voorzien) en

„*defensiedienst*” (bedoeld om de behoeften van de defensie in de niet-militaire personeelssector te dekken). De wettelijke duur van de werkelijke dienstduur van 18 maanden bleef voorshands onveranderd. Na de operaties in Algerije werd de sterkte van de strijdkrachten in 3 jaar van ruim 1 miljoen teruggebracht tot ongeveer 600.000 man. Terzelfder tijd werd het beschikbare jaarcontingent van voor dienstplicht in aanmerking komende jongemannen groter (van 300.000 naar 430.000). Als gevolg van de kleinere behoefte, bij een ruimer aanbod, bleek het nodig het dienstplichtsysteem te modificeren.

Vervangende dienst en ruimer vrijstellingsbeleid

In 1965 werd de werkelijke dienstduur teruggebracht tot 16 maanden en aan de militaire dienst en de defensiedienst werden twee nieuwe wijzen van dienen toegevoegd, nl. de *ontwikkelingshulpdienst* (ten bate van de gebiedsdelen overzee) en de *zg. samenwerkingsdienst* („Service de la coopération”) (ten dienste van bevriende staten). De maximum-dienstplichtleeftijd werd voorts van 60 tot 50 jaar teruggebracht. Verder werd een *vrijstellingsbeleid* ingevoerd, waarbij de jongeman, wiens vader, moeder, broer of zuster „mort pour la France” of „mort en service commandé” (vrij vertaald: gedood in de uitoefening van zijn/haar, nationale, plicht) was verklaard, van actieve dienstvervulling werd vrijgesteld. Ook kostwinners werden op grote schaal vrijgesteld. In één jaar werden onder deze regels 100.000 man vrijgesteld!

Streven naar verdere dienstduurvermindering en naar meer vrijwilligers

In 1967 bleek dat de werkelijke dienstduur van 16 maanden niemand — ook de militaire staven niet — beviel. Het parlement sprak zich in meerderheid uit voor een nieuwe dienstduurvermindering, doch de regering verbond hieraan bepaalde condities. Deze behelsden o.a. een noodzakelijke vergroting van het aantal vrijwilligers (kort verband 2 - 5 jaar) voor de „moeilijkere” functies. Jaarlijks moesten hiertoe ongeveer 27.500 kort-verbandvrijwilligers worden gewonnen. De arbeidsvoorwaarden werden verbeterd en de minimumleeftijd van indiensttreding werd verlaagd van 18 tot 17 jaar. Vanaf 1969 wer-

den jaarlijks ca. 27.000 vrijwilligers aangenomen, waarmee aan de desbetreffende regeringsvoorwaarde werd voldaan.

Uitstellersproblemen

Ook het uitstelsysteem behoefde wijziging (ruim 100.000 uitstellers per jaar). Het aantal uitstellers in de „uitstellerspot” cumuleerde, door uitstellers van voorgaande jaren, in 1970 tot 350.000 man! De organisatie kon deze aantallen zeker niet opnemen en van uitstel afstel maken werd onbillijk geacht. Op 1 november 1970 werd daarom de werkelijke dienstduur tot 1 jaar teruggebracht.

„Service à la carte”

De opkomst van dienstplichtigen geschiedt thans in beginsel op 19-jarige leeftijd; men kan echter op verzoek ook „vrijwillig op voet van dienstplicht” op 18-jarige leeftijd worden „ingelijfd” óf verzoeken om uitstel tot maximaal 21-jarige leeftijd. Men kan dus voor wat betreft het tijdstip van indiensttreding kiezen uit vier jaren („Service à la carte”).

Na de „eerste oefening” van een jaar kan men voor een totale tijdsduur van 6 maanden voor herhaling worden opgeroepen. De herhalingsoefeningen beslaan doorgaans perioden van ten hoogste 30 dagen.

Uitstel géén afstel: integendeel!

Uitstel na het 21e levensjaar wordt nog slechts in beperkte mate verleend, nl. aan enkele categorieën studenten (medische studenten: tot 27-jarige leeftijd en apothekers- of tandartsopleiding tot 25 jaar). Men spreekt in de wet niet meer van „uitstel” (sursis) maar van „vertraagde inlijving” (incorporation retardée). Jongemannen, die in bepaalde laboratoria of op bepaalde wetenschappelijke of literaire posten (die van belang zijn voor de nationale defensie) zijn tewerkgesteld én diegenen die hun dienst in de ontwikkelingshulp of de samenwerkingsdienst vervullen, kunnen hun inlijvingstijdstip tot 25-jarige leeftijd verschuiven; als tegenprestatie voor de aan hen verleende voorrechten moeten zij echter geen 12, doch 16 maanden dienen!

„Le service national et le code du service national”, door G. Marey, in „Revue Militaire Générale”, december 1971
M. C. WOERLEE, Lkol Inf